

LOHJAN SEURAKUNNAN HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö
Rakennettu ympäristö, hortonomi (AMK)
Kevät 2024
Sonja Lihavainen

Rakennetun ympäristön koulutus

Tekijä Sonja Lihavainen

Työn nimi Lohjan seurakunnan hautausmaiden hoitosuunnitelma

Ohjaaja Heikki Peltoniemi

Tiivistelmä

Vuosi 2024

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä Lohjan seurakunnan hautausmaille hoitosuunnitelma. Hautausmaan hoitosuunnitelmalla tarkoitetaan lakisääteistä asiakirjaa, jolla selvennetään hautausmaalla käytettäviä toimintamalleja ja työskentelytapoja sekä kehitetään toimintaa tulevaisuudessa. Hoitosuunnitelmasta on tarkoitus saada työkalu, jota jokaisella hautausmaalla voi käyttää apuna hautausmaan konkreettisessa hoidossa. Hautausmaan hoitosuunnitelma on toisaalta kaikille Lohjan seurakunnan hautausmaille yhteinen, toisaalta hautausmaakohtainen. Suunnitelmassa esitetään kaikille hautausmaille yhteiset toimintamallit ja työskentelytavat. Samalla siinä otetaan huomioon jokaisen eri hautausmaan mahdolliset erityispiirteet. Hoitosuunnitelmasta selviää, miten hautausmaata tulee hoitaa kaikkien hautaustointa ohjaavien lakien, säännösten ja asetusten mukaisesti. Siinä paneudutaan myös ympäristönäkökulmiin ja kestävämpiin tapoihin työskennellä hautausmaan kunnossapidossa.

Opinnäytetyön tilaaja oli Lohjan seurakunta. 1.7.2023 lähtien uudistunut kirkkolainsäädäntö edellyttää kaikilta seurakunnilta ajantasaista hautausmaan hoitosuunnitelmaa. Hoitosuunnitelma tulisi olla laadittuna mahdollisimman pian ja sitä tulisi päivittää tietyin vuosiväleihin. Ajantasaisen hoitosuunnitelman olemassaolo on myös yksi minimikriteeri haettaessa Lohjan seurakunnalle Kirkon ympäristödiplomia.

Opinnäytetyötä tehtäessä selvisi, että vaikka jokaisella hautausmaalla on omat erityispiirteensä ja paikalliset perinteiset tapansa, on yleiset ohjeet hautausmaiden hoidolle melko helppo laatia. Oli myös syytä perehtyä entistä paremmin ympäristönäkökohtiin hautausmaalla tehtävissä töissä. Tämän opinnäytetyön lopputuloksena syntyi hoitosuunnitelmaehdotus Lohjan seurakunnan hautausmaiden käyttöön.

Avainsanat Hautausmaan hoitosuunnitelma, hautausmaa, Lohjan seurakunta

Sivut 24 sivua ja liitteitä 54 sivua

The purpose of this functional thesis was to draw up a management plan for the cemeteries of the Parish of Lohja. A cemetery management plan refers to a statutory document that clarifies the operating models and working methods used in the cemetery and helps develop operations in the future. The purpose of the management plan is to become a tool that can be used in every cemetery to help with the concrete management of the cemetery. The cemetery management plan is, on the one hand, common to all cemeteries in Lohja, and on the other hand, cemetery-specific. The plan sets out common operating models and working methods for all cemeteries, while taking into account the possible special characteristics of each cemetery. The management plan explains how the cemetery should be managed in accordance with all laws, regulations and decrees governing funeral services. It also focuses on environmental aspects and more sustainable ways of working in cemetery maintenance.

The subscriber of the thesis was the Parish of Lohja. As of 1.7.2023, the revised church legislation requires all parishes to have an up-to-date cemetery management plan. The management plan should be drawn up as soon as possible and updated at certain intervals. The existence of an up-to-date management plan is also one of the minimum criteria when applying for the Church Environmental Diploma for the Parish of Lohja.

While working on the thesis, it became clear that although each cemetery has its own special characteristics and local traditional customs, it is quite easy to draw up general guidelines for cemetery management. There was also a need to become more familiar with environmental aspects in the work carried out at the cemetery. The end result of this thesis was a management plan proposal for the cemeteries of Lohja Parish.

Keywords Cemetery management plan, cemetery, Lohja Parish
Pages 24 pages and appendices 54 pages

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Toimintaympäristön kuvaus.....	2
2.1	Hautaus- ja hautausmaakulttuurista.....	3
2.2	Lohjan seurakunta: organisaatio.....	4
2.3	Hautaus-toimen tehtävä.....	5
2.4	Toimintaa ohjaavat dokumentit hautausmailla.....	5
2.4.1	Kirkkolainsäädäntö.....	6
2.4.2	Hautaus-toimen ohjesääntö.....	6
2.4.3	Muut hautausmailla töitä ohjaavat dokumentit.....	7
2.4.4	Kirkon ympäristödiplomi.....	9
2.5	Lohjan seurakunta: hautaus- ja puistopalvelut.....	9
2.6	Lohjan seurakunta: kantaseurakunnan hautausmaat.....	11
2.7	Lohjan seurakunta: alue-seurakuntien hautausmaat.....	12
3	Hoitosuunnitelman sisältö.....	13
3.1	Kunnossapitotaso ja -luokitus.....	14
3.2	Kunnossapitotehtävät ja vuosikello.....	14
3.3	Oikeudet ja vastuut.....	15
3.3.1	Haudan hoito.....	15
3.3.2	Muistomerkit.....	16
3.3.3	Hoitamattomien hautojen kuulutukset.....	16
3.4	Resurssit.....	17
3.4.1	Henkilöresurssit.....	18
3.4.2	Koneresurssit.....	18
3.5	Kunnossapidon kehittäminen.....	19
4	Hoitosuunnitelman perustelut.....	20
5	Johtopäätökset.....	20
	Lähteet.....	22

Kuvat

Kuva 1. Lohjan srk organisaatio (Lohjan srk, n.d.) 4

Kuva 2. Hautaus- ja puistopalveluiden linjaorganisaatio (Lohjan srk, n.d.) 10

Liitteet

Liite 1. Lohjan seurakunnan hautausmaiden hoitosuunnitelma

Liite 2. Hautausmaan kunnossapidon vuosikello

Työssä käytettävät käsitteet

Hautainhoitorahasto on sopimushautojen hoitoa varten perustettu rahasto, johon sijoitetaan haudanhoitomaksut ja jonka varoilla sopimushaudat hoidetaan. Rahasto toimii erillisenä taloudellisena yksikkönä ja sen varoja ei saa käyttää muuhun toimintaan.

Hautaoikeuden haltija edustaa niitä, joita hautaan voidaan haudata. Hän vastaa haudan hoidosta ja päättää muistomerkeistä.

Kuulutusmenettely on haudan hoidon laiminlyömisestä tai hallinta-ajan päättymisestä johtuva käytäntö, jolla haetaan vastuullista haudan hoitoon. Kuulutusmenettelystä on ilmoitettava tiedossa oleville haudan haltijoille sekä laitettava tiedoksi haudalle. Kuulutus on julkaistava virallisessa paikallisessa sanomalehdessä.

Sankarihauta on Suomen sodissa 1918 tai 1939—45 kaatuneen sankarivainajan hauta.

Sopimushauta on hauta, jonka hoidosta seurakunta on sopinut hautaoikeuden haltijan kanssa.

1 Johdanto

Lohjan seurakuntaan kuuluu yhdeksän erilaista hautausmaata. Seurakunnan alue on laaja ja eri toimintapisteissä on omia toimintatapoja. Hoitotoimenpiteet hautausmailla kuitenkin edellyttävät yhteisiä toimintamalleja ja työohjeita toiminnan ja tasaisen laadun takaamiseksi sekä kehittämiseksi koko seurakunnan alueella. Erilaisissa toimintaympäristöissä toimivia auttaa, kun käytössä on selkeästi laadittu dokumentti, johon toiminta nojaa. On myös syytä opastaa ja ohjeistaa hautausmaalla toimimaan entistä ympäristöystävällisemmin ja ottamaan huomioon ympäristönäkökulmat kaikessa toiminnassa. Tähän kehottaa myös Kirkon Ympäristödiplomissa mainittu yhteinen tavoite kohti hiilineutraaliutta (Kirkon ympäristödiplomi, 2020).

Hoitosuunnitelma on käytännössä Lohjan seurakunnan hautausmaille soveltuva ohjeistava työkalu, jota voidaan hyödyntää kaikilla seurakunnan hautausmailla. Ohjeella täsmennetään hautausmaalla toimivien eri osapuolten välistä työnjakoa ja vastuuta hautojen hoidossa sekä lisätään kunnossapidon suunnitelmallisuutta ja kehitetään hautausmaiden hoitoa kestävämpään ja ympäristöystävällisempään suuntaan. Hoitosuunnitelmalla myös yhtenäistetään Lohjan seurakunnan hautausmaiden kunnossapidon perusteita ja toimintatapoja yksilölliset ja paikalliset erot huomioon ottaen.

Hoitosuunnitelma sisältää asiatekstin lisäksi kunnossapidon vuosikellon, hoitotöiden vastuujon, hautausmaiden kunnossapitoluokituksen, kunnossapitotehtävien sisällön taulukkomuodossa, kunnossapitoon varatut resurssit sekä katsauksen kunnossapidon kehittämiseen jatkossa. Suunnitelmassa esitellään myös hautausmaakohtaiset kartat eri kunnossapitoluokista ja talvikunnossapidosta. Tarkemmin hoitosuunnitelman sisältö on esitelty ja jäsennetty liitteessä 1.

Toiminnallisen opinnäytetyön pääasiallisena aineistona on käytetty Lohjan seurakunnan hautausmaiden hoitoon ohjeistavia asiakirjoja. Aineistoon tutustumalla on selvitetty työssä tarvittava tietopohja, johon lisätietoja on hankittu haastatteleamalla eri hautausmaiden henkilökuntaa. Hautausmaa-alueisiin on perehdytty käytännössä kiertämällä ja kartoittamalla eri kunnossapitoalueet sekä talvikunnossapitoon vaikuttavat tekijät. Rakennetun ympäristön koulutukseen kuuluvassa Rakennetun ympäristön hallinnointi -moduulissa tutkimme vuonna 2022 opiskelijaryhmäni kanssa kehittämistehtävänä Lohjan seurakunnan hautausmaiden kehittämistä, myös sen työn aineistoa on käytetty tässä opinnäytetyössä.

Seurakuntapuutarhurit ry on tehnyt Hoitosuunnitelman laadintaoppaan (Tajakka, 2023), joka antaa selkeät raamit työn tekemiseen. Lohjan seurakunta on lähiaikoina hakemassa Kirkon ympäristödiplomia, jonka aineisto otetaan huomioon hautausmaiden hoitosuunnitelmassa. Museoviraston eri julkaisut ohjaavat hautausmaiden kulttuuriin liittyvien rakenteiden kunnossapitoon liittyvissä toimenpiteissä sekä itse hautaamisen kulttuuriin. Hautaustoimialaan liittyvä lainsäädäntö ohjaa dokumentin laatimista. Hoitosuunnitelman tekoon ja karttapohjien laatimiseen on käytetty pohjina hautausmaakaavoja sekä Viherympäristöliiton laatimia Viheralueiden kunnossapitolukitus RAMS 2020 -julkaisua (Tajakka, 2020) sekä Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021- julkaisua (Tajakka, 2021).

1.7.2023 voimaan tullut uudistunut kirkkolainsäädäntö edellyttää kaikilta seurakunnilta ajantasaista hautausmaiden hoitosuunnitelmaa. Lohjan seurakunnan hautausmaista yhtenäistä hoitosuunnitelmaa ei vielä ole tehty. Tämä dokumentti vastaa uudistuneen kirkkolainsäädännön vaatimuksiin.

2 Toimintaympäristön kuvaus

Lohja sijaitsee läntisellä Uudellamaalla, noin 65 km päässä Helsingistä. Lohjan kaupungin asukasmäärä on noin 46.000 henkilöä. Nykyiseen laajuuteensa kaupunki on muodostunut 2013, jolloin Karjalohjan, Nummen ja Pusulan kunnat liittyivät Lohjan kaupunkiin ja samalla itsenäisistä seurakunnista tuli osa Lohjan seurakuntaa. Sammatti liittyi Lohjan kaupunkiin ja seurakuntaan 2009, jolloin organisaatio toimi nimellä Lohjan seurakuntayhtymä. Lohjan seurakunnan lasketaan olevan yhtä vanha kuin Lohjan kaupungin: 2023 vietettiin molempien 700-vuotisjuhlallisuuksia.

Seurakunta on alueellisesti laaja, noin 1100 km². Siihen kuuluu Lohjan Kantaseurakunnan lisäksi nykyään viisi alue seurakuntaa: Virkkala, Karjalohja, Nummi, Pusula ja Sammatti. Seurakuntaan kuuluu yhteensä 31 247 henkeä (12/2021), joka on 67,9 % koko Lohjan alueen väkiluvusta. Lohjan seurakunta kuuluu Espoon hiippakuntaan. (Lohjan srk, n.d.)

Lohjan seurakunnan hallinnassa on yhdeksän eri kokoista hautausmaata. Hautausmaat ovat sekä toiminnaltaan että kooltaan ja maantieteelliseltä sijainniltaan kovin erilaisia. Kantaseurakuntaan kuuluvia hautausmaita ovat Pyhän Laurin kirkkomaa sekä Metsolan hautausmaa, alue seurakuntiin kuuluvat Virkkalan, Karjalohjan, Pyhän Ristin, Sammatin,

Nummen, Pusulan ja Kärkölän hautausmaat. Hautausmaat palvelevat koko Lohjan väestöä riippumatta siitä, kuuluvatko asukkaat seurakuntaan vai eivät.

2.1 Hautaus- ja hautausmaakulttuurista

Hautausmailla on vahva kulttuurihistoriallinen perinne. Koko kylän historia on ollut aina nähtävissä hautausmaalla. Hautausmailla on omat erityiset, paikalliset ja ajan saatossa muodostuneet ominaispiirteensä, joiden kunnioittaminen kuuluu sekä alueella kävijöiden että alueella työskentelevien velvollisuuksiin. Hautausmaiden sanotaan olevan Suomen ensimmäisiä yleisiä viheralueita. (Museovirasto, 2015) Niiden kulttuurihistoriallinen arvo on korkea ja se halutaan säilyttää, kuitenkin ne ovat jatkuvassa käytössä olevia hautaamiseen tarkoitettuja alueita.

Tällä hetkellä käytössä olevat hautausmaat on pääosin perustettu vuoden 1783 jälkeen, jolloin kirkkoasetuksessa kiellettiin kirkkorakennuksen lattian alle hautaaminen. Vuonna 1805 annetussa kuninkaallisessa kirjeessä kiellettiin uusien hautausmaiden perustaminen asutusten yhteyteen. Hautausmaat tuli aidata ja niiden ympärille piti istuttaman puita ilmaa puhdistamaan. Hautausmailla vallitsi alun perin niin sanottu multajako, jonka perusteella varakkaiden vainajien haudat kaivettiin lähinnä kirkkorakennuksia, muiden kauemmaksi. Tämä sosiaaliryhmiä luokitteleva jako on yhä nähtävissä kirkkojen ympärille sijoituvilla hautausmailla. Varakkaimmille suvuille rakennutettiin usein varsinaisia hautakappeleita tai rajattiin sukuhaudat valurauta-aidoituksilla. Hautamuistomerkit ovat muuttuneet alun puisista ja peltisistä muistomerkeistä takorautaisten kautta kivisiksi. Vuonna 1927 annettu terveydenhoitolakia täydentävä asetus edellytti hautausmaille tehtäväksi hautapaikat osoittavan asemakaavakartan sekä hautakirjanpidon aloittamisen. Samalla laadittiin säännöt hautapaikkojen koosta sekä muista yleisistä ohjeistuksista (Tuominen, 2015).

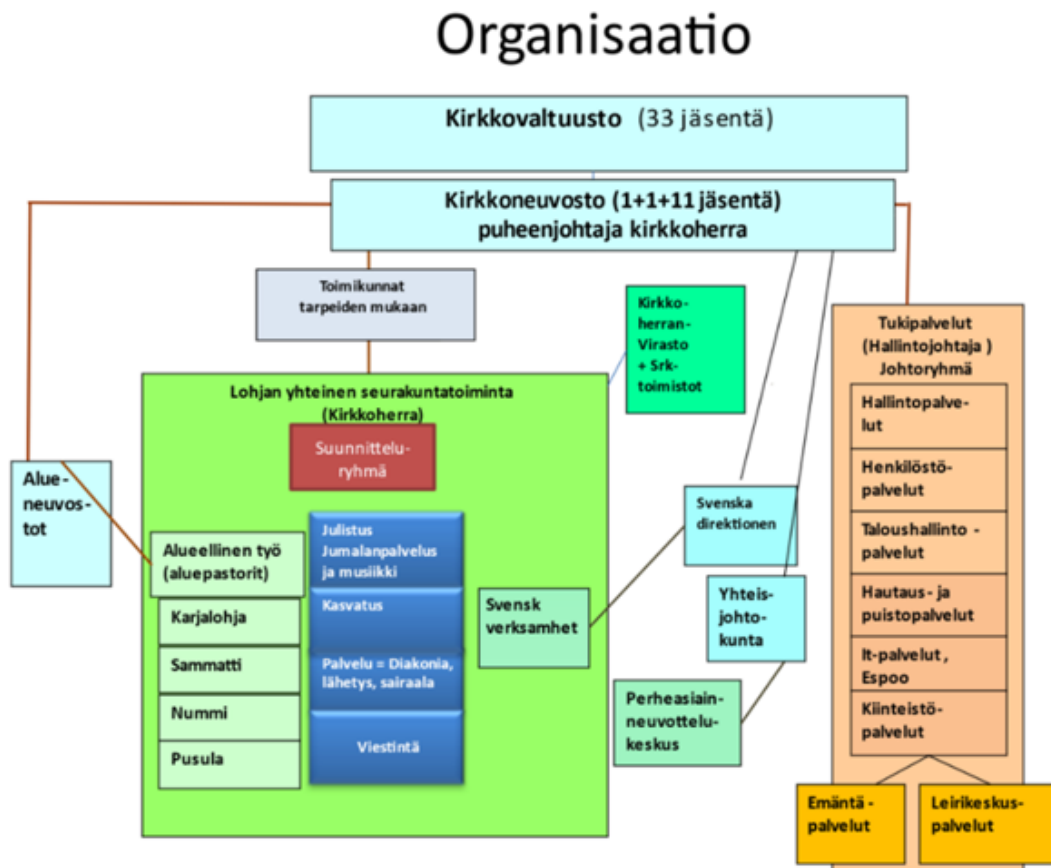
Nykyään kaikista Suomessa tapahtuvista hautauksista yli 60 % on uurnahautauksia, joten hautauskulttuuri on keskellä uudistusta. Lohjan seurakunnassa uurnahautausten määrä on 78,9 % kaikista hautauksista. (Kirkontilastot.fi) Vainajien määrä on nousussa suurten ikäluokkien poistuessa, silti hautaamiseen tarvitaan jatkossa vähemmän maata ja enemmän krematoriokäyttöä. Uusilla sukupolvilla on uudenlaisia tapoja kunnioittaa edellisiä sukupolvia, varsinaisen hautojen hoito on jäämässä vähemmälle. Nykyinen yleistynyt tapa haudata muistolehtoihin vähentää hautausmailla myös historian näkymistä. Kaikki tämä aiheuttaa

vähitellen muutoksia koko seurakuntien hautaustoiminnalle ja tarkoittaa uusien käytäntöjen opettelemista ja resurssien uudenlaista käyttöä.

2.2 Lohjan seurakunta: organisaatio

Ylintä päätäntävaltaa seurakunnassa käyttävät kirkkovaltuusto ja kirkkoneuvosto. Vakituksia työntekijöitä Lohjan seurakunnassa on noin 120. Organisaatiossa seurakuntaa johtaa kirkkoherra yhdessä hallintojohtajan kanssa, jonka alaiseen tukipalveluiden johtoryhmään kuuluvat henkilöstöpäällikkö, kiinteistöpäällikkö sekä hautaustoimen päällikkö. (Kuva 1) Hautaus- ja puistopalvelut ovat osa tukipalveluita. Tukipalvelut palvelevat Lohjan seurakuntaa tekemällä sen puolesta yhteisesti sovittuja tehtäviä ja luomalla puitteet seurakunnan perustehtävien hoitamiseksi. (Lohjan srk, n.d.)

Kuva 1. Lohjan srk organisaatio (Lohjan srk, n.d.).

2.3 Hautaustoimen tehtävä

Seurakunnan hautaustoimen yhteiskunnallisena ja lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia vainajien hautaamisesta sekä ylläpitää yleisiä hautausmaita, joihin jokaisella asukkaalla on oikeus tulla haudatuksi riippumatta siitä, kuuluuko tämä seurakuntaan vai ei. Seurakunta voi osoittaa hautasijan myös ulkopaikkakuntalaisille. Hautasija voidaan osoittaa myös tunnustuksettomalta hauta-alueelta, jossa seurakunta toimii teknisenä ylläpitäjänä (Lohjan srk., 2013).

Hautaus- ja puistopalvelut ovat yksi keskeisiä seurakunnan tehtäviä. Hautaustoimen tehtävä on kokonaisvaltaisesti vastata hautausmaiden toiminnasta: siihen kuuluvat hautausmaiden suunnittelu, rakentaminen, talous- ja henkilöstöasiat, hautaustoiminta sekä hautausmaiden toimintakunnossa pitäminen laeissa ja asetuksissa olevien säädösten mukaisesti. Tehtäviin kuuluvat myös hautainhoitorahaston alaisten hoitosopimushautojen sekä kiinteistöjen pihalueiden hoito.

Lohjan seurakunnan hautaus- ja puistopalvelut tekee edellä mainittujen toimien lisäksi myös suntion, emännän ja vahtimestarin töitä sekä muita kiinteistöpalveluiden tehtäviä.

Hautaustoimen tavoitteeksi on asetettu hautaustoimen palveluiden järjestäminen siten, että kaikkia hautaustoimen asiakkaita voidaan palvella lainmukaisesti, laadukkaasti ja tasapuolisesti. Tätä tehtävää toteutetaan kehittämällä vuosittain hautausmaiden palvelutasoa. Toisaalta hautaustoimen ja hautausmaiden kehittämisen tavoitteena on hautaustoimen kustannusten kurissa pitäminen. Tätä tavoitetta tukee erityisesti uurnahautauksen lisääntyminen. Tämän lisäksi halutaan kehittää suntio- ja vahtimestarityön tekemistä sekä lisätä yhteistyötä kiinteistöpalveluiden, seurakuntatoimiston ja alue seurakuntien kanssa. (Kärkkäinen, henkilökohtainen tiedonanto, 10.2.2022)

2.4 Toimintaa ohjaavat dokumentit hautausmailla

Eri seurakuntien hallinnassa on suurin osa Suomen vanhimmista rakennuksista ja maa-alueista. Kirkot ja niihin liittyvät hautausmaat kuuluvat olennaisesti yhteen (Knapas, 2015). Jotta historiallinen kulttuuriperintö säilyisi tulevillekin sukupolville, eri lainsäädännöt ohjaavat toimintaa myös hautausmailla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee hautaustoimea koskevan lainsäädännön. Koko maan alueella hoitaa hautaustoimilaisissa tarkoitettua lupa-, valvonta- ja kiinteistörekisteritehtävät Itä-Suomen aluehallintovirasto (ISAVI). (Tajakka, 2023)
Hautausmailla työskenteleviä auttavat ja ohjaavat erilaiset dokumentit, joista nyt koottavat tiedot kerätään yhteiseen hoitosuunnitelmaan.

2.4.1 Kirkkolainsäädäntö

Hautaustoimilaki 457/2003 velvoittaa evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntia tai seurakuntayhtymiä pitämään yllä yleisiä hautausmaita. Tehtävä kattaa kaikkien Suomessa asuvien sekä myös Suomen kansalaisten, jotka asuvat ulkomailla, hautaamisen uskontokuntaan katsomatta.

Hautaustoimea ohjaavat hautaustoimilain lisäksi useat muut lait ja asetukset. Seurakunnan hautaustoimessa on noudatettava muun muassa kirkkolaissa (1054/1993), kirkkojärjestyksessä (657/2023), hautaustoimilaisissa (457/2003) sekä muissa laeissa ja asetuksissa kuten terveydensuojeluasetuksessa (1280/1994) olevia määräyksiä (Finlex.fi). Kaikki hautaustoimea ohjaavat lait ja ohjeistukset on esitetty hoitosuunnitelmassa. (Liite 1)

2.4.2 Hautaustoimen ohjesääntö

Kirkkolainsäädäntö (Kirkkolaki, 3.luku, 35§) edellyttää jokaisen seurakunnan hautaustoimella ajantasaista ohjesääntöä ja sen säännöllistä päivittämistä. Hautaustoimen ohjesääntö määrittää tarkemmat käytäntöä koskevat määräykset haudoista, hautakirjanpidosta, haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista, hautamuistomerkkien hyväksymisestä ja hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä.

Tällä hetkellä käytössä oleva Lohjan seurakunnan hautausmaan ohjesääntö on viimeksi päivitetty 2013. Ohjesääntöä päivitettäessä tulee tarkastella ajantasaiset säädökset ja merkitä ne huolella käytössä olevaan ohjesääntöön. Hautaustoimen ohjesääntö täytyy aina hyväksyttävä kirkkovaltuustolla.

2.4.3 Muut hautausmailla töitä ohjaavat dokumentit

Hautausmaakaavassa osoitetaan karttamuodossa hautausmaan rajat, liikennejärjestelyt, eri toimintojen sijoittuminen sekä jaetaan hauta-alueet sopiviin yksiköihin. Käytävien, rakennusten ja hauta-alueiden sijainti, jätehuollon järjestäminen sekä kuivatus- ja vesihuoltosuunnitelma sisältyvät kaavaan. Kaavassa laaditaan tarkoituksenmukainen käyttö hautausmaa-alueelle niin, että maaston luonne, kauneusnäkökohdat ja seurakunnan taloudellinen kantokyky otetaan huomioon.

Hautausmaan käyttösuunnitelma on hautausmaakaavan sanallinen selitys, jolla selvennetään hautausmaakaavassa ilmenemättömät yksityiskohdat. Siinä myös selvitetään hautaosastojen käyttöönottojärjestys sekä mahdollinen syvähautaus. Käyttösuunnitelmassa otetaan huomioon eri aikakausina perustettujen hautausmaan osien ominaispiirteet sekä hautausmaan käytön rajoitukset.

Jokaisesta hautausmaasta on tehty erilliset hautausmaakartat, joista selviää hautausmaan koko ja muoto, rakennukset, ilmansuunnat, hautojen sijoittelu alueelle, puusto sekä kiinteät elementit kuten muurit ja portaat. Erikseen on laadittu jokaisesta hautausmaasta kunnossapitokartat, joissa esitellään hautausmaan eri osa-alueiden kunnossapitotasot sekä talvikunnossapito. Kunnossapitokartat sisältyvät hautausmaiden hoitosuunnitelmaan.

Hautausmaan hoitosuunnitelmassa täsmennetään työnjakoa hautojen hoidossa sekä määritellään haudanhoidon vastuut. Suunnitelmalla lisätään hautausmaan hoidon suunnitelmallisuutta sekä yhtenäistetään toimintatapoja, samalla lisätään hautausmaiden kunnossapidon taloudellista suunnitelmallisuutta.

Hautausmaiden ohjesäännössä edellytetään hautausmaiden järjestämisen hautakirjanpidon järjestämistä. Lohjan seurakunnassa on käytössä Status Premium -hautatietojärjestelmä, johon kerätään tietoa hautapaikoista. Seurakuntaan liittyneiden alue-seurakuntien hautakirjojen tiedot siirretään sähköiseen järjestelmään ja sitä pidetään ajantasaisena. (Kärkkäinen, henkilökohtainen tiedonanto, 10.2.2022)

Varsinaista yhtenäistä tietoa yhteen keräävää paikkatietojärjestelmää Lohjan seurakunnassa ei ole vielä käytössä. Hautaus- ja kiinteistötoimen hallinnointi toimivat omina yksikköinä, joissa käytetään erilaisia tiedon keräämiseen ja säilyttämiseen tarkoitettuja välineitä, muun

muassa Excel -taulukot, erilaiset arkistot sekä Status -hautakirjanpito. (Kärkkäinen, henkilökohtainen tiedonanto, 10.2.2022)

Lohjan seurakunnalla on käytössä myös Katrina -varausjärjestelmä, joka on seurakuntien tarpeisiin tehty toiminnanohjausjärjestelmä. Kalenterin ja varaustenhallinnan lisäksi ohjelmisto auttaa esimerkiksi jumalanpalvelusten ja hautausjärjestelyiden suunnittelussa, tiedotuksen koordinoinnissa sekä erilaisten ilmoittautumisten keräämisessä.

Kasvillisuuskarttoja on tehty joistakin Lohjan seurakuntaan kuuluvista hautausmaista. Esimerkiksi Pyhän Laurin kirkkomaasta, Metsolan ja Virkkalan hautausmaista sekä ajan saatossa jo vanhentuneita listauksia kasvillisuudesta löytyy myös liittyneistä alue seurakunnista. Kasvillisuuskarttoja on tarkoitus päivittää kaikilla hautausmailla lähivuosina sekä laatia niiden mukaan hoito-, toiminta- ja kehittämissuunnitelmia tuleville vuosille.

Pyhän Laurin kirkkomaalla on käytössä opinnäytetyönä valmistunut CityNomadi -sovellus, joka tarjoaa käyttäjille opastetun reitin, jossa kerrotaan kulttuurihistoriallisista haudoista ja henkilöistä. Sovelluksessa on listattuna myös kasvillisuutta. (Kärkkäinen, henkilökohtainen tiedonanto, 10.2.2022)

Hoitosopimushaudoista päivitetään vuosittain ajantasaista listausta Status Premium -järjestelmässä. Näiden listojen perusteella ohjeistetaan toimintaa sopimushaudoilla hautausmailla ja pidetään hautakohtaisia muistiinpanoja hoito-ohjeista. Statukseen kirjataan myös tietoja erilaisista hautoihin liittyvistä erityispiirteistä, muun muassa pinnoitteista ja muistomerkeistä.

Lohjan seurakunnan hautaustoimen haasteena on alueellinen laajuus sekä useista entisistä itsellisistä seurakunnista koostuva toimintahistoria, jota on vasta viime vuosia alettu kokoamaan yhtenäisiksi toimintaohjeiksi. Tarkoituksena on pitää yllä paikallisia toimintaperinteitä kuitenkin niin, että yhteiset mallit ohjaavat kaikkia samalla työalalla työskenteleviä. Hautaus- ja puistotoimen sähköisiin tiedostoihin kootaan paikkakohtaisia toimintaohjeita, joiden mukaan toiminta on jatkossa helpompaa.

2.4.4 Kirkon ympäristödiplomi

Kirkkohallitus edellyttää kaikilta evankelis-luterilaisilta seurakunnilta laadittua ympäristödiplomia 2025 loppuun mennessä. Kirkon ympäristödiplomi on sertifiointijärjestelmä, jolla ohjataan seurakuntaa kantamaan ympäristövastuuta ja kehittämään toimintaansa kestävämmäksi ympäristöä ajatellen. Kirkkohallituksella on koottuna ympäristödiplomia hakeville seurakunnille suunnattu Ympäristökäsikirja, joka antaa ohjeita diplomia haettaessa vaadittaville toimenpiteille. (EVL, n.d.)

Ympäristöasioiden huomioiminen on merkittävä osa hautaus- ja puistotoimen toimintaa. Kaikessa toiminnan kehittämisessä tavoitteena on kestävä kehityksen tukeminen ja vahvistaminen. Ilmastonmuutos aiheuttaa muutoksia ja toimenpiteitä myös hautausmailla. Vuodenaikojen vaihtelun muuttuminen entistäkin arvaamattomimmiksi pakottaa muuttamaan myös toimintatapoja ja toiminta-aikatauluja hautausmaatyössä. Esimerkiksi paahteiset kuivat poutajaksot kesäisin, lumettomat jäätikkökaudet talvisin ja lisääntyneet tuulet aiheuttavat muutoksia kasteluveden tarpeesta, viheralueiden hoidosta, hiekoitustarpeista, maan routaantumisesta, kasvien talvehtimisvarmuudesta sekä tuholaisien määrästä.

Lohjan seurakunta hakee Kirkon ympäristödiplomia ensimmäistä kertaa 2025. Ympäristödiplomin saaminen edellyttää toimia kaikilta työaloilta sekä ajantasaisten dokumenttien olemassaoloa, mukaan luettuna hautausmaiden hoitosuunnitelmaa. Ympäristödiplomin hakemista varten on perustettu Lohjan seurakunnalle ympäristötyöryhmä, jonka vastaavana virkamiehenä toimii virassaan hautaus-toimen päällikkö. Ympäristödiplomin saaminen edellyttää vähintään ympäristöselvityksen laatimista hautausmaille, hautausmaiden hoito-ohjeiden tai niiden ympäristöosien laatimista tai päivitystä, työntekijöiden kouluttamista ympäristöasioissa sekä jätehuollon järjestämistä. (EVL, n.d.)

2.5 Lohjan seurakunta: hautaus- ja puistopalvelut

Lohjan seurakunnan hautaus- ja puistopalveluiden hallittavana on yhteensä yhdeksän erikokoista hautausmaata ja niiden lisäksi kirkkojen ja muiden kiinteistöjen piha-alueita, esimerkiksi seurakunta- ja leirikeskuksia, leikkipuistoja ja asuinkiinteistöjä. Yhteensä hautaus- ja puistotoimen hoidettavana olevien hautausmaa-alueiden ja kiinteistöjen viheralueiden pinta-ala on noin 25 ha. Hoidettavia kiinteistöalueita on eri puolella laajan

seurakunnan toiminta-alueita. Lisäksi hautausmaiden yhteydessä olevia metsiköitä, varastoalueita ja muita kiinteistöjä on noin 15 ha. (Maanmittauslaitos, 2024)

Lohjan seurakunnassa on käytössä linjaorganisaatio, jonka mukaisesti hautaustoimen päällikkö johtaa koko hautaus- ja puistopalveluita. Hautaustoimen päällikön alaisina toimii neljä puutarhuri, jotka toimivat lähiesihenkilöinä seurakuntamestareille, erityisammattihenkilöille, siunauskappelin vahtimestarille, haudankaivajille sekä kesä- ja kausityöntekijöille. Yhteensä hautaus- ja puistopalveluiden työntekijöitä on 17 vakituista, lisäksi noin 50 kesä- ja kausityöntekijää palkataan hautausmaiden ja kiinteistöjen ulkoalueiden ylläpitoon vuosittain 1–6 kuukauden mittaisiin työsuhteisiin. (Kuva 2) Hautaus- ja puistopalvelut tekee tiivistä yhteistyötä muiden seurakunnan toimialojen kanssa. Tärkeimpänä niistä on kiinteistötoimi, joka hautaus- ja puistopalveluiden ohella luetaan seurakunnan tukipalveluihin. Vakituista työntekijöistä 12:lla on myös kiinteistötoimen tehtäviä. (Kärkkäinen, 2022) Hautausmaan hoitosuunnitelmassa esitetään tarkemmin hautausmaan henkilökunnan tehtävänkuvaukset ja vaadittavat koulutukset. (Liite 1)

Kuva 2. Hautaus- ja puistopalveluiden linjaorganisaatio (Lohjan srk, n.d.)

Hautaus- ja puistopalveluiden rahoitus koostuu seurakunnille myönnettävästä valtionosuudesta ja hautaustoimen toimintatuoton maksuista sekä haudanhoitorahastosta.

Valtiolta jaettavan valtionosuuden tarkoitus on tukea hautaustoimen yhteiskunnallista tehtävää taata hautauspalvelut kaikille asukkaille vakaumuksesta riippumatta.

Valtionavustusta ei saa käyttää muihin kohteisiin. (Kärkkäinen, henkilökohtainen tiedonanto 21.2.22)

Vuonna 2022 hautauksia tehtiin 522 kpl, joista tuhkauksia oli 78 %. Uusia arkkuhautoja laajennusalueilta luovutettiin 24 kpl ja uusia uurnahautoja sekä muistolehtopaikkoja 150 kpl. 17 % hautauksista tehtiin muistolehtoihin. Seurakunnalle palautuneista haudoista luovutettiin uudelleen käyttöön 14 kpl. (Kärkkäinen, 2022)

2.6 Lohjan seurakunta: kantaseurakunnan hautausmaat

Lohjan kantaseurakunnan hautausmaat sijaitsevat lähimpinä Lohjan keskustaa. Niihin lasketaan kuuluviksi Lohjan päähautausmaa eli Pyhän Laurin kirkkomaa Lohjan keskustassa sekä niin kutsuttu uusi hautausmaa eli Metsolan hautausmaa noin 1 km Lohjan keskustasta harjun toisella puolen.

Lohjan Pyhän Laurin kirkkomaa sijoittuu keskiaikaisen, 1400-luvulla rakennetun harmaakivikirkon ympärille. Hautausmaata on laajennettu moneen otteeseen, viimeksi vuonna 1945. Hautausmaalta luovutetaan uusia hautapaikkoja vain uurnahautauksiin. Hautausmaalla on muistolehto, sankarihautausmaa, useita muita muistomerkkejä sekä joitain lohjalaisten merkkisukujen hautakappeleita. Pyhän Laurin kirkkomaasta on tehty opaslehtinen, jonka mukaan hautausmaalla kävijä voi löytää paikallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä hautoja ja muistomerkkejä. Hautausmaalla kulkemiseen opastaa myös CityNomadi-mobiiliopastusreitti, jonka avulla tutustutaan kirkkoon ja hautausmaahan. Käyttäjä voi itse valita kohteet, joihin tahtoo tutustua: historia, kirkkomaalaukset, kasvillisuus tai näkymät. Kohteet esitellään tekstein ja kuvin, palvelu on maksuton. (Lohjan srk, n.d.)

Metsolan hautausmaa on perustettu 1950-luvulla ja sitä kutsutaan paikallisesti siksi ”uudeksi hautausmaaksi”. Se sijaitsee noin 1 km päässä Lohjan keskustasta Lohjanharjun toisella puolella ja on kooltaan ja toiminnaltaan Lohjan suurin hautausmaa. Hautausmaalla sijaitsee siunauskappeli sekä ortodoksinen tsasouna. Hautausmaalla on erillisiä alueita uurnahautauksille sekä alueet tunnustuksettomille että ortodoksisille hautauksille. Muistolehtoa hautausmaalla ei toistaiseksi ole, mutta sellainen on suunnitelmassa perustaa

lähiaaikoina. Metsolan hautausmaalta luovutetaan sekä uusia arkku- että uurnahautoja. (Lohjan srk, n.d.)

2.7 Lohjan seurakunta: alue seurakuntien hautausmaat

Alue seurakunnat sijoittuvat kauemmaksi Lohjan keskustasta, niiden hautausmaita ovat Virkkalan, Karjalohjan, Pyhän Ristin, Sammatin, Nummen sekä Pusulan ja Kärkölän hautausmaat. Kaikki alue seurakuntien hautausmaat, Pyhän Ristin hautausmaata lukuunottamatta, sijaitsevat kirkkojen välittömässä yhteydessä ja ovat siten perustettuja jo varhain kirkkojen rakentamisaikojen yhteydessä.

Virkkalan hautausmaa on perustettu Etelä-Lohjan tarpeisiin 1950-luvulla. Se sijaitsee noin 9 km Lohjalta etelään Virkkalan taajamassa. Hautausmaa sijoittuu samanikäisen kirkon välittömään läheisyyteen. Hautausmaalta luovutetaan arkku- ja uurnapaikkoja, siellä on myös muistolehto. Sankarihautausmaa sijaitsee erikseen kirkon toisella puolen hautausmaahan nähden, se on perustettu jo ennen kirkon rakentamista. (Lohjan srk, n.d.)

Karjalohjalla on kaksi hautausmaata, joista enää toinen on toiminnassa. Kirkonmäellä sijaitsevalla hautausmaalla vanhimmat haudat ovat 1800-luvun loppupuolelta, jolloin kirkkokin on rakennettu. Kirkko paloi salamaniskun seurauksena 1970 ja odotti jälleenrakennusta parikymmentä vuotta, jona aikana karjalohjalaisten kirkkona toimi viereen rakennettu Lasikirkko. Nykyään Lasikirkko toimii seurakuntasalina. Hautausmaalta luovutetaan arkku- ja uurnapaikkoja, mutta tilanahtauden vuoksi vain paikkakuntalaisille. Hautausmaalla ei ole erillisiä uurna-alueita. Sankarihautausmaa ja muistolehto sijaitsevat kirkonmäellä kirkon toisella puolella hautausmaahan nähden. (Lohjan srk, n.d.)

Pyhän Ristin hautausmaa sijaitsee noin 0,5 km Karjalohjan kirkolta. Se on Lohjan seurakunnan omistama kirkollinen muinaisjäänös ja on muistomerkkeineen muinaismuistolain rauhoittama. Hautausmaalla sijaitsee kirkkomaahan liittyviä rauhoitettuja rakenteiden jäänteitä ja sen muurien ulkopuolella on huonokuntoinen kirkkomakasiinirakennus, joka ei ole käytössä. Hautausmaalta ei luovuteta hautoja. (Lohjan srk, n.d.)

Sammatin hautausmaa sijaitsee 1755 rakennetun Sammatin kirkon ympärillä. Hautausmaa on otettu käyttöön 1800-luvulla ja sitä laajennettiin 1963. Uudelle osalle tehtiin 2009

urnahautaosasto ja muistolehto. Sammatin hautausmaalta luovutetaan arkkuhautoja, urnahautoja ja muistolehtopaikkoja, uusia arkkuhautauspaikkoja luovutetaan vain paikkakuntalaisille. (Lohjan srk, n.d.)

Nummen alue seurakunta on suurin Lohjaan liittyneistä alue seurakunnista ja sen hautausmaa on samoin niistä suurin sekä kooltaan että toiminnaltaan. Hautausmaa sijoittuu 1822 rakennetun kirkon ympärille, kahta puolta yleistä ajotietä. Hautausmaan vanhin osa on 1600-luvulta. Hautausmaa- aluetta on laajennettu useaan otteeseen, viimeisin laajennusosa tehtiin 2009. Hautausmaalla on oma urnahauta-alue sekä muistolehto. Nummen hautausmaalta luovutetaan uusia arku- ja urnahautoja sekä muistolehtopaikkoja. (Lohjan srk, n.d.)

Pusulassa on kaksi hautausmaata: Pusulan keskustassa sijaitseva kirkon yhteydessä oleva hautausmaa sekä Kärkölän pieni oma kirkon yhteydessä oleva hautausmaa. Pusulan hautausmaan vanhimmat haudat ovat 1600-luvun lopulta. Alueella on erillinen urnahautaosasto ja muistolehto. Uusia arkkuhautapaikkoja luovutetaan vain paikkakuntalaisille tilanpuutteen vuoksi. (Lohjan srk, n.d.)

Kärkölän hautausmaa sijaitsee Lohjan kunnan pohjoispäässä, lähellä Porintietä. Sinne on Pusulan kirkolta matkaa 19 km. Hautausmaa ja kirkko on perustettu 1783. Kärkölän hautausmaalta luovutetaan urna- ja arkkuhautapaikkoja vain paikkakuntalaisille tilanpuutteen vuoksi. Hautausmaa on pieni, siellä on sankarihauta sekä veteraanimuistomerkki. (Lohjan srk, n.d.)

3 Hoitosuunnitelman sisältö

Hoitosuunnitelman sisältö on määritelty Seurakuntapuutarhurit Ry:n toimintamallissa (Tajakka, 2023). Kirkkohallituksen vaatimuksen mukaan dokumentin tulee sisältää ohjeet ja toimintamallit sekä säädökset hautausmaiden hoitoon. Hoitosuunnitelmaa tehdessä on pitänyt tutkia jokaista hautausmaata omana kokonaisuutenaan ja verrata toimintamallin ohjeistusta paikallisesti siihen. Hautausmaiden erilaiset osastot ovat vaatineet erilaista toimintaohjeistusta.

RAMS -kunnossapitoluokituksessa on selkeästi määritelty erilaisten toimintaympäristöjen kunnossapitoluokat, joiden pohjalta on ollut helppo jaotella hautausmaiden ja niihin liittyvien viheralueiden kunnossapidon taso. Se on ohjannut omalta osaltaan puhtaanapitoluokkien

määrittämiseen. Käytännön kokemus hautausmaan töistä sekä kollegoiden haastattelujen tulokset ovat ohjanneet laatimaan toimintaohjeistusta Seurakuntapuutarhurit ry:n taulukoiden laatimiseen. Kunnossapitoluokka- ja talvikunnossapitokartat on laadittu 2023 päivitettyjen hautausmaakaavojen pohjille.

3.1 Kunnossapitotaso ja -luokitus

Kunnossapitoluokat ovat aina viheralueiden omistajan eli tässä tapauksessa seurakunnan itsensä määrittämät luokat alueen yleisilmeen, käyttötarkoituksen ja kunnossapidon laatutason mukaan. Kunnossapitoluokituksen lähtökohtina ovat alueen ominaisuudet, käyttötarkoitus ja käyttäjät, sen tarjoamat palvelut sekä laatu- ja kustannustavoitteet. (Tajakka, 2020)

Hautausmaat luetaan yleisesti RAMS 2020 -kunnossapitoluokituksen mukaan luokkaan Toimintaviheralue R2, sankarihautausmaat Rakennettuun arvoviheralueeseen R1. (Tajakka, 2020) Hautausmaa-alueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä olevilla viheralueilla on myös alueita luokista Käyttöviheralue R3 ja Suoja- ja vaihettumisviheralue R4. Jotkin alueet lasketaan kuuluvaksi luokkiin Arvometsät M1 (ortodoksinen metsähautausmaa Metsola), Lähimetsät M2 (Metsola, Pyhän Laurin kirkkomaa, Virkkala, Karjalohja) ja Ulkoilu- ja virkistysmetsät M3 (Metsola). Myös Suojametsiksi M4 määritettäviä alueita on joillakin hautausmailla.

Karjalohjan Pyhän Ristin hautausmaa ja osa Virkkalan hautausmaan metsäalueesta lasketaan kuuluvaksi luokkaan Suojelualueet S muinaismuistolain ja vapaaehtoisen luonnonsuojeluohjeistuksen nojalla. Puhtaanapitoluokitus määritellään luokassa R1 kohtaan P2, luokassa R2 kohtaan P4, luokassa R3 kohtaan P5, luokissa R4, M2, M4, M5 ja S kohtaan P7. RAMS2020 -kunnossapitoluokat esitellään lyhyesti hoitosuunnitelmassa. Kaikkien hautausmaiden kunnossapito- ja puhtaanapitoluokat esitetään hoitosuunnitelman yhteydessä karttoina. (Liite 1)

3.2 Kunnossapitotehtävät ja vuosikello

Hautausmaan kunnossapitoon kuuluu yleisten viheralueiden, käytävien ja parkkialueiden, seurakunnan hallussa olevien sekä yksityisten hautojen hoitaminen. Hautausmaan hoitosuunnitelmassa hautausmaiden kunnossapidossa tehtävät vuosittain toistuvat

toimenpiteet esitetään vuosikellon muodossa. Vuosikello on työkalu, joka muistuttaa ja ohjeistaa hautausmailla työskenteleviä säännöllisesti toistuvista toimenpiteistä hautausmaan kunnossapidossa. Sama vuosikello on käytettävissä kaikilla hautausmailla. Vuosikelloon voi lisätä hautausmaakohtaisia paikallisia toimenpiteitä.

Hautausmaan kunnossapitoon liittyvät tehtävät luetellaan ja käsitellään erillisissä Seurakuntapuutarhurit RY:n laatimissa taulukoissa. (Tajakka, 2023) Tehtävät käsitellään niin, että samoja taulukoita voidaan käyttää töiden ohjaamiseen kaikilla hautausmailla. Hautausmaakohtaiset erot ja poikkeamat on lueteltu taulukoissa erikseen. (Liite 2)

3.3 Oikeudet ja vastuut

Hautausmaan yleinen kunnossapito on seurakunnan hautaustoimen vastuulla. Vastuu kattaa yleisten viheralueiden, käytävien ja parkkialueiden sekä seurakunnan hallussa olevien hautojen ja muistomerkkien hoidon. Hautaustoimilain (457/2003) 5. luvun 13. pykälän mukaan hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla. (Finlex, n.d.)

Monet hautausmaan kunnossapitoon liittyvistä toiminnoista ovat kuitenkin haudan haltijan vastuulla. Haudan haltijana voi olla joko omaisten keskuudestaan valtuuttama henkilö, yhteisö, kaupunki tai seurakunta. Haudan haltijatiedot löytyvät hautarekisteristä. Hautausmaan hoitosuunnitelma esittelee vastuunjakoja hautausmaan kunnossapitoon liittyvissä toimissa. (Liite 1)

3.3.1 Haudan hoito

Yksittäisen haudan hoidosta vastaa aina hautaoikeuden haltija. Vastuu voi siis olla joko seurakunnalla tai esim. omaisella riippuen siitä, kenellä hautaoikeuden hallinta on. Yksityishenkilön tai kuolinpesän lisäksi esimerkiksi valtio, kunta tai eri yhdistykset voivat ottaa haudan huolehtimisen omalle vastuulleen. Haudan hoidosta vastaaminen ei kuitenkaan tuota oikeutta hoidettavaan hautaan. Sankarihautojen, muistolehtojen ja muiden yhteismuistomerkkihautojen hoitovastuu on seurakunnalla. Hautapaikkoihin ja haudan hoitoihin liittyvät asiat hoidetaan keskitetysti seurakuntatoimistossa.

Hautaoikeuden haltija voi sopia seurakunnan kanssa, että seurakunta ottaa korvauksesta määrääjäksi vastuun haudan hoidosta. Seurakunta voi tehdä sopimuksia hautojen hoidoista niin, että hoitokorvaukset sijoitetaan erityiseen hautainhoitorahastoon (HHR), jonka varoilla kyseiset haudat hoidetaan. Lohjan seurakunnalla on käytössä erillinen hautainhoitorahasto, jolla huolehditaan seurakunnan hoitoon annettujen hoitohautojen kustannuksista.

Hautainhoitorahaston varoilla huolehditaan hautojen hoitoon liittyvistä tarvikehankinnoista, konekustannuksista sekä osan hautausmaahenkilökunnan palkoista. Omainen voi antaa haudan seurakunnalle hoidettavaksi maksua vastaan, jolloin vastuu haudan kunnossapidosta säilyy omaisella, mutta hoitovastuu siirtyy hautainhoitorahastolle.

Hautainhoitorahaston tehtävien hoitoon osallistuu kauden aikana tavalla tai toisella koko hautaus- ja puistopalveluiden henkilökunta. (Kärkkäinen, henkilökohtainen tiedonanto 21.2.22) Haudanhoitorahasto koostuu hautojen hoitotuotoista kerääntyvistä tuloeristä ja sen tuotot pitää käyttää haudanhoiton kustannuksiin. Valtaosa kesä- ja kausityöntekijöiden palkoista maksetaan haudanhoitorahaston osuudesta. Hautainhoitorahaston voimassa olevat säännöt ja palveluiden hinnat hyväksytään seurakunnassa kirkkoneuvostossa. Maksujen perusteet ovat kaikille samat. (Hautustoimilaki 457/2003 6 §) (Finlex, n.d.)

3.3.2 Muistomerkit

Muistomerkin hoito ja kunnossapito sekä siihen liittyvät kustannukset kuuluvat aina hautapaikan haltijalle, samoin kuin haudankin hoito. Hautauksen yhteydessä hautamuistomerkin siirto on hautapaikan haltijan vastuulla. Hautausmaalla tapahtuvista muistomerkkeihin kohdistuvista muutoksista tulee aina olla yhteydessä hautausmaan työjohtoon ennen työn suorittamista.

Seurakunnalla on uuden muistomerkin hankintaan ohjeistus, jota hautamuistomerkkiä hankkiessa tulee noudattaa. Kaikista uusista hautausmaille asennettavista hautamuistomerkeistä, kuten myös vanhojen muistomerkkien muutostöistä, tulee esittää ja hyväksyttää suunnitelma hautausmaan puutarhurilla ennen työn tilaamista.

3.3.3 Hoitamattomien hautojen kuulutukset

Hautausmaiden henkilökunta seuraa säännöllisesti hautojen kuntoa ja voi antaa hoitokehotuksen hoitamattomiksi katsomilleen haudoille. Mikäli haudan hoidosta ei

huolehdita kehotuksesta huolimatta, hauta voidaan kuuluttaa hoitamattomana. Kuulutuksen seurauksena voi olla hautaoikeuden menetys, jolloin hautapaikka palautuu seurakunnan hallintaan. Hoitamattomien hautojen kuulutukset tehdään hautausmaittain noin viiden vuoden välein. Hoitosuunnitelmassa selvitetään hoitamattomien hautojen kuulutukseen liittyvät toimenpiteet. (Liite 1)

Seurakunnan haltuun siirtyneiden hautojen hoidosta päättää seurakunta. Seurakunta voi halutessaan jättää sen haltuun siirtyneen haudan muistomerkkeineen paikalleen, jolloin se ottaa hoitovastuun sekä haudasta että muistomerkistä. Poistetut hautamuistomerkit uusiokäytetään mahdollisuuksien mukaan tai murskataan tunnistamattomiksi ja niiden materiaali hyötykäytetään muualla ja hautapaikat mukautetaan maastoon. Hauta voidaan kirkkoneuvoston päätöksellä ottaa uudelleen hautauskäyttöön, kunhan haudan koskemattomuusaika on mennyt umpeen.

3.4 Resurssit

Hautaus- ja puistopalveluiden työssä on tärkeää tuottaa hyvää ja aukotonta palvelua. Hautausmaan hoitosuunnitelma myös auttaa hallitsemaan seurakunnan omaisuutta. Suunnitelmassa selvitetään käytettävissä olevat resurssit sekä sen avulla helpotetaan hoitokustannusten laskentaa ja hautausstoimen taloutta pidemmällä aikatahtimella. Työtehtävien oikea ajoittaminen ja ajankäytön suunnittelu sekä oikea henkilöstön ja kaluston resurssointi parantaa toiminnan taloudellisuutta.

Erilaisiin viheralueiden rakentamis- ja ylläpitotöihin käytettäviä resursseja hautausstoimen käytössä on vaihtelevasti: isommilla hautausmailla pyritään tekemään omalla väellä ja omalla kalustolla suurin osa tarvittavista työtehtävistä, pienemmillä hautausmailla ja vaativimmissa työtehtävissä käytetään ulkopuolisia urakoitsijoita oman työväen ja kaluston täydentäjinä. Tarvittaessa kalustoa ja työväkeä voidaan siirrellä hautausmailta toisille.

Turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota hautausmaalla työskennellessä. Asianmukaiset turvavarusteet, henkilökunnan perehdytys ja koulutus, ajantasainen kalusto sekä valvonta takaavat mahdollisimman turvallisen työympäristön. Hoitosuunnitelmassa esitellään hautausmaiden työtehtäviin liittyvää turvaohjeistusta. (Liite 1)

3.4.1 Henkilöresurssit

Lohjan seurakunnan hautaus- ja puistotoimessa työskentelee tällä hetkellä 17 vakituista työntekijää. Hautausmaiden kausityöntekijöinä työskentelee lisäksi noin 50 kausityöntekijää 1—7 kuukauden mittaisissa määräaikaisissa työsuhteissa. Seurakunnalla on yhteiskunnallinen vastuu, joten hautaus- ja puistotoimenkin tehtävät työllistävät opiskelijoita, työharjoittelijoita, tukityöllistettyjä ja vapaaehtoisia. Hautausmaille palkataan vuosittain myös kiintiöiden mukaisesti alaikäisiä työntekijöitä.

Hautaus-toimen päällikkö on vastuussa vakituisen henkilökunnan rekrytoinnista, hautausmaiden puutarhurit rekrytoivat keväisin kausityöntekijät hautausmaille. Seurakunta on merkittävä kausitöiden mahdollistaja Lohjan seudulla. Hoitosuunnitelmassa selvitetään tarkemmin hautausmaiden työntekijöiden määrä, tehtäväkuvaukset sekä työtehtäviin sisältyvät koulutustarpeet.

3.4.2 Koneresurssit

Hautausmailla tehtävät kunnossapitotoimet edellyttävät tietyn tason koneresurssia hautaus- ja puistopalveluilta. Eri hautausmailla tarpeet kuitenkin vaihtelevat. Osilla hautausmaista käytetään ulkoista työvoimaa ja kalustoa ihan jatkuviinkin työtehtäviin, toisilla lisäresursseja vuokrataan tarpeen niin vaatiessa. Koneresursseissa on käytettävä harkintaa niin hankinnassa kuin käytössäkin.

Kestävän kehityksen mukainen kunnossapito ohjaa pohtimaan koneiden käyttöä työtehtävissä entistäkin tarkemmin. Koneiden hankinnassa ollaankin siirtymässä asteittain ympäristöystävällisempiin välineisiin. Koneiden hankintaan vaikuttavat myös kustannukset, joten koneita hankittaessa on harkittava tarkkaan niiden käyttöaste, jotta hyöty hankitusta laitteesta on mahdollisimman suuri. Harvemmin suoritettavissa toimenpiteissä kannattaa ottaa työtä tekemään ulkopuolinen urakoitsija, jos työssä tarvittavalle koneelle ei ole muuta käyttöä tai jos tehtävä työ vaatii erikoisosaamista. Tällaisia töitä ovat esimerkiksi puiden hoidot sekä talviurakointi viikonloppuisin ja arkipyhinä. Kuljetusta vaativat tehtävät tilataan ulkopuolisilta urakoitsijoilta, sillä seurakunnalla ei ole omaa kuorma-autoa. Koneita huolletaan säännöllisesti ja korjataan tarvittaessa, tämä lisää niiden käyttöikä ja turvallisuutta. Koneiden hankinnan kannattavuutta lisää myös mahdollisuus käyttää niitä muissakin seurakunnan kohteissa, tämä vastaa myös ympäristönäkökohdalliseen

toimintamalliin. Pienkoneiden käytössä siirrytään mahdollisuuksien mukaan akkukäyttöisiin koneisiin sekä biopohjaisiin polttoaineisiin.

Hautausmaiden kunnossapidon omat koneresurssit muodostuvat pääosin ajettavasta konekalustosta, moottorikäyttöisestä pienkonekalustosta ja käsityökaluista sekä niiden huoltoon käytettävistä laitteista ja koneista. Koneita vaativat kunnossapitotoimet liittyvät peruskunnossapitoon, joka pääasiallisesti tarkoittaa käytäväverkoston, viher- ja parkkialueiden ympärivuotista kunnossapitoa sekä tietenkin hautojen kaivuuta.

Hoitosuunnitelmassa listataan hautausmaiden kunnossapitoon käytettävät koneet ja töihin käytettävät käsityökalut. (Liite 1)

3.5 Kunnossapidon kehittäminen

Hautauskulttuurin muutos ja ilmastonmuutoksen mukanaan tuomat muutokset edellyttävät hautaustoimen työtapojen jatkuvaa kehittämistä. Toiminnan kehittäminen on myös edellytys hautaustoimen tavoitteiden saavuttamiselle. Kehityskohteina ovat kaikki seurakunnan hautausmaat ja niihin liittyvät seurakunnan hallitsemat kiinteistöt tarpeen mukaan. Hoitosuunnitelmassa esitetään jatkuvasti muuttuvia suunnitelmia hautausmaiden kunnossapidon kehittämiseksi. Hoitosuunnitelma tulee päivittää sovituin vuosivälein ja sen kehittämisestä tulee huolehtia ympäristönäkökohdat huomioon ottaen.

Resurssit ja budjetti ovat merkittävimpiä rajoittavia tekijöitä tuleville hankkeille. Resurssien mitoittamista ja pidemmän aikavälin suunnittelua tarvitaan. Henkilökunnan osaamista tulee kehittää, erityisosaamista vaativiin sovelluksiin tarvitaan perehdytystä tai osaavaa henkilökuntaa tulee hankkia niiden tekemiseen. (Kärkkäinen, henkilökohtainen tiedonanto 21.2.22)

Tulevaisuuden investointeihin vaikuttavat kalustoon kohdistuvat muutokset ilmastoystävällisemmällä ratkaisulla, esimerkiksi ottamalla käyttöön sähköllä toimivia työkoneita ja pienkoneita fossiililla polttoaineella toimivan kaluston sijaan. Arkkuhautausmaiden väheneminen ja uurnahautausmaiden yleistymisen vaikuttavat kaluston ja henkilöstön kokoon ja määrään. Tulevaisuudessa pärjätään pienemmällä kalustolla, eikä tarvetta suurille työkoneille haudankaivuussa ole niin paljon. Muita investointeihin vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi hautausmaiden riittävyys, perusparannukset, kiinteistötekniikan uusiminen, valaistuksen uusiminen ja kesävesijärjestelmien uusiminen. Uusia käyttöjärjestelmiä ja

työtapoja käyttöön otettaessa tulee myös osata luopua vanhoista tavoista ja käytänteistä päällekkäisyyksien ehkäisemiseksi. (Kärkkäinen, henkilökohtainen tiedonanto 21.2.22)

4 Hoitosuunnitelman perustelut

Hoitosuunnitelmassa kuvataan hautausmaiden yleisilmettä, laatutasoa ja hoitoa. Suunnitelman tekemistä varten on tutustuttu kaikkiin hautausmaihin, niiden ominaisuuksiin ja erityispiirteisiin. Jokainen hautausmaa eroaa toisista sekä kulttuuriympäristönsä että maaston, ilmaston ja yleisilmeensä osalta. Hoidon tarpeen tasot vaihtelevat alueittain. Hoitosuunnitelman taulukot käsittelevät alueiden talvihoitoa, puhtaanapitoa, rakenteiden, varusteiden ja kasvillisuuden hoitoa sekä resursseja ja kehittämistä. Vastuiden jaon määrittäminen selkiyttää töiden tekemistä ja kunnossapidon tasoa.

Kunnossapitoluokkien hoitotaso hautausmailla määräytyy pitkälti RAMS -luokituksen mukaisesti. Vanhoina viheralueina hautausmaita on tähänkin asti hoidettu tasokkaasti ja ajatuksella, ottaen huomioon alueen erityisen käyttötarkoituksen. Hautausmaan hoidon rahoitus nojautuu osittain maksettujen sopimushoitohautojen määrään, joten hoidon tason on ollut oltava korkea, jotta omaiset ovat olleet valmiita hoidosta maksamaan. Hautausmaita on tähänkin asti hoidettu hoitosuunnitelmaan merkittyä luokitusta vastaavalla tasolla ja nyt tason määrittävät toimenpiteet on kirjattu hoitosuunnitelmaan. Näin tasossa on myös jatkossa helpompi pysyä ja tarpeen mukaan tasoa voidaan hoitosuunnitelman mukaisesti muuttaa korkeammaksi tai matalammaksi.

5 Johtopäätökset

On täysin perusteltua ja järkevää laatia hautausmaille yhteinen hoitosuunnitelma. Sillä selkiytetään hautausmaalla tehtävien töiden tekemistä ja ohjataan toimintaa ympäristöystävällisempään suuntaan. Säännöllinen hoitosuunnitelman päivittäminen ja kehittäminen luo katsetta menneisyyteen ja antaa suuntaa tulevaisuuteen. Hoitosuunnitelma auttaa myös hahmottamaan hautaus- ja puistotoimen tehtävän kokonaisuutta ja sen arvoja. Hautausmaalla työskentelevälle työntekijälle on tärkeää osata kohdistaa työnsä arvot ja niiden suunnitelmallisuus. Se tuo järkeä ja suuntaa jokaisen työtehtävään ja lisää kaikkien tarvitsemää mielekkyyttä jokapäiväiseen työskentelyyn.

Hautausmaan hoitosuunnitelman tehtävä on moninainen: se myös herättää pohtimaan kaikessa työssä tehtävien toimenpiteiden osalta niiden tarkoituksenmukaisuutta, taloudellisuutta ja vastuullisuutta. Ajattelu tuleekin suunnata entistä enemmän luonnon monimuotoisuusnäkökohtiin, siisteyteen ja jatkokehittämiseen. Viheralueina hautausmaat ovat tärkeä osa kaupunkien ja kylien viherkäytäviä ja biodiversiteettien ylläpitäjiä. Samoin kevyemmän hoidon alueet, niityt ja perennahoidot sekä ympäristöystävällisemmät koneresurssit ja kemikaalien käytön vähentäminen perustelevat paikkaansa kestävän kehityksen kannalta.

Hautausmaat toimintaympäristöinä ovat aina herättäneet käyttäjissään voimakkaita tunteita. Kuitenkin vuosien saatossa ihmisten käsitykset esimerkiksi siisteydestä ovat muuttuneet, enää ei niinkään haittaa, jos pudonneita lehtiä ei ollakaan poistamassa heti niiden pudottua, vaan ihmiset ymmärtävät töiden ajoittamisen järkeistämisen tärkeyden. Kaikkien tehtävien kohdalla toki ei toimenpiteitä tai aikatauluja voi muuttaa, mutta pääpaino onkin kriittisessä ja kehittävässä ajattelutavassa. Muutosten toteuttamiseen, sopeuttamiseen ja opetteluun on varattava kuitenkin aikaa. Jatkuva kehittyminen ja kehittäminen ovat eilinehto myös hautausmaiden toiminnalle nykyisenkaltaisessa muodossa. Kirkon ympäristödiplomin kriteerit ohjaavat siis selkeästi myös hoitosuunnitelman laadintaa.

Lähteet

Lait, asetukset ja määräykset :

Finlex. (n.d.). *Hautausoimilaki 457/2003*. Haettu 12.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030457>

Finlex. (n.d.). *Järjestyslaki 612/2003*. Haettu 12.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030612>

Finlex. (n.d.). *Jätelaki 646/2011*. Haettu 12.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110646>

Finlex. (n.d.). *Kirkkojärjestys 657/2023*. Haettu 12.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230657>

Finlex. (n.d.). *Kirkkolaki 652/2023*. Haettu 12.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230652>

Finlex. (n.d.). *Luonnonsuojelulaki 9/2023*. Haettu 22.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230009>

Finlex. (n.d.). *Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999*. Haettu 12.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

Finlex. (n.d.). *Muinaismuistolaki 295/1963*. Haettu 12.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1963/19630295>

Finlex. (n.d.). *Terveysturvallisuusasetus 1280/1994*. Haettu 12.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941280>

Finlex. (n.d.). *Valtioneuvoston asetus jätteistä 978/2021*. Haettu 12.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210978>

Finlex. (n.d.). *Vesilaki 587/2011*. Haettu 12.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110587>

Finlex. (n.d.). *Ympäristönsuojelulaki 527/2014*. Haettu 12.3.2024 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140527>

Muut julkaisut:

Google. (n.d.). [Lohjan seurakunnan hautausmaat kartalla]. Haettu 22.2.2024 osoitteesta

<https://www.google.fi/maps/@60.3879681,23.643043,9z?hl=fi&entry=ttu>

KESY-Kestävä viherrakentaminen. Viherympäristöliitto ry. Haettu 18.2.2024 osoitteesta

<https://www.vyl.fi/tietopankki/kesy/>

Kirkon tilastot.(2023). *Hautausoimi ja metsät 2023*. Lohjan seurakunta. Haettu 22.2.2024

osoitteesta <https://www.kirkontilastot.fi/>

EVL. (n.d.) *Kirkon ympäristödiplomien käsikirja*. Haettu 18.2.2024 osoitteesta

<https://evl.fi/ymparistodiplomi/>

Knapas, M. (toim.).(2003). *Hautamuistomerkkien hoito*. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 24. Salpausselän Kirjapaino.

Kuule ja kysy kirkon ympäristödiplomista. (2024). [webinaari]. Suomen evankelis-luterilainen

kirkko. <https://evl.fi/plus/yhteiskunta-ja-kirkko/kestava-kehitys/kuule-ja-kysy-kirkon-ymparistodiplomista/>

Kärkkäinen, J.(2022). *Lohjan srk, Hautaus- ja puistotoimen toimintakertomus 2021*.

Lohjan seurakunta. (2024). *Lohjan seurakunnan organisaatio* [kuva 1]. Lohjan seurakunta.

Lohjan seurakunta. (2024). *Lohjan seurakunnan hautaus- ja puistopalveluiden*

linjaorganisaatio [kuva 2]. Lohjan seurakunta.

Lohjan seurakunta, mukailten. (2024) *Hautausmaakaavat*.

Lohjan seurakunta.(n.d.). Haettu 24.1.2024 osoitteesta <https://lohjanseurakunta.fi>

Lohjan seurakunta. (2024). *Hautausmaat*. Haettu 15.3.2024 osoitteesta <https://www.lohjanseurakunta.fi/hautausmaat>

Lohjan seurakunta. (2024) *Info ja asiointi*. Haettu 18.2.2024 osoitteesta <https://www.lohjanseurakunta.fi/info-ja-asiointi>

Lohjan seurakunta.(2013). *Hautausmaiden ohjesääntö*.

Lohjan seurakunta. (2023). *Toimintakertomus 2023*.

Maanmittauslaitos. (2024). *Paikkatietoikkuna*. Haettu 14.1.2024 osoitteesta <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Tajakka,H. (toim).(2023). *Hautausmaiden hoitosuunnitelman laadintaopas*.
Seurakuntapuutarhurit ry. Haettu 3.1.2024 osoitteesta <https://www.seurakuntapuutarhurit.fi/tietopankki/>

Tajakka, H. (toim).(2021). *Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021*.
Viherympäristöliitto ry.

Tajakka, H. (toim.).2020. *Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020*.
Viherympäristöliitto ry.

Tuominen, L. (toim.).(2015). *Hautausmaiden inventointiopas*. Museoviraston ohjeita ja oppaita 13. (2015). Art-Print Oy.

Tuominen, L. (toim.).(2008). *Sankarihautausmaiden perinne, hoito ja kunnostus*.
Museoviraston rakennushistorian osaston ohjeita ja oppaita 2. Multiprint.

Vantaan seurakuntayhtymä. (2022). *Hautausmaiden hoitosuunnitelma 2022-2023*.

Vieraslajit.fi. Haettu 11.3.2024 osoitteesta <https://vieraslajit.fi/info/i-933>

LOHJAN SEURAKUNNAN HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

2024

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Hautaus- ja puistopalvelut Lohjan seurakunnassa.....	2
2.1 Hautaus- ja puistopalveluiden linjaorganisaatio.....	3
2.2 Lait ja luvat	3
3. Lohjan seurakunnan hautausmaat	4
3.1 Pyhän Laurin kirkkomaa	5
3.2 Metsolan hautausmaa.....	7
3.3 Virkkalan hautausmaa	9
3.4 Karjalohjan hautausmaa	11
3.5 Pyhän Ristin hautausmaa	13
3.6 Sammatin hautausmaa.....	14
3.7 Nummen hautausmaa.....	16
3.8 Pusulan hautausmaa	18
3.9 Kärkölän hautausmaa	20
4. Hoitovastuiden jakaminen	21
4.1 Hautausmaiden kunnossapidon vastuun jakautuminen.....	21
4.2 Hautainhoitorahasto (HHR).....	23
4.2.1 Hautainhoitorahaston hoidossa olevat hoitosopimushaudat.....	24
4.2.2 Hoitamattomat haudat	26
4.3 Hautauksen yhteydessä tehtävät työt	28
5. Kunnossapidon vuosikello.....	28
6. Hautausmaiden kunnossapitoluokitus	29
7. Kunnossapidon tehtävätaulukko.....	31
7.1 Talvikunnossapito hautausmaalla	31
7.2 Puhtaanapito	33
7.3 Rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito	37
7.4 Hautausmaan kasvillisuuden hoito.....	39
7.5 Vieraslajit.....	43
7.6 Hautausmaan kunto- ja turvallisuustarkastukset	44
7.7 Hautausmaan järjestelmien hoito ja käyttö	45
8. Ympäristövaikutukset hautausmaan kunnossapidossa.....	46
8.1 Kirkon ympäristödiplomi.....	47
9. Kunnossapidon resurssit.....	48
9.1 Henkilöresurssit	48
9.2 Kone- ja työkaluresurssit.....	50
9.3 Turvallisuus hautausmaalla	51
10. Kunnossapidon kehittäminen	51
Lähteet.....	53

1. Johdanto

Tämä dokumentti on kirkkolainsäädännön 1.7.2023 alkaen edellyttämä ohjekirja Lohjan seurakunnan hautausmaiden hoitoon. Se on tehty yhtenäiseksi toimintaohjeksi, jota voidaan käyttää kaikilla Lohjan seurakunnan hautausmailla. Hoitosuunnitelmassa määritellään yhtenäisen hoidon taso sekä suunnitellaan toimintaa eteenpäin. Hautausmaiden kunnossapitotehtävät esitetään taulukkomuodossa. Suunnitelmassa eritellään vastuunjako hautausmaatyöhön liittyvissä toimenpiteissä sekä opastetaan toimimaan ympäristöystävällisemmin hautausmaan työtehtävissä. Hoitosuunnitelmassa selvitetään käytettävissä olevat resurssit, mikä auttaa hoitokustannusten laskennassa ja varojen kohdentamisessa pidemmällä aikavälillä. Hoitosuunnitelma päivitetään noin seitsemän vuoden välein ja sen hyväksynnästä päättää kirkkoneuvosto.

2. Hautaus- ja puistopalvelut Lohjan seurakunnassa

Hautaus- ja puistopalvelut ovat yksi näkyvimmistä toimijoista seurakunnan toiminnassa. Se on oma yksikkönsä, joka kuuluu organisatorisesti seurakunnan tukipalveluihin, jota johtaa hallintojohtaja. Hautaus- ja puistopalveluilla on useita tehtäviä, joista osa on luonteeltaan seurakunnan toiminnan tukipalveluita, osa hautausmaiden, puistotoimen ja kiinteistötoimen tehtäviä. Hautausmaiden eli hautausmaiden ja hautausmaiden hoidosta huolehtiminen on hautaus- ja puistopalveluiden tunnusmerkkinen viranomaistehtävä, jonka valtio on antanut seurakunnalle. Puistotoimi tarkoittaa seurakunnan kiinteistöpihoista, leikkipaikoista ja muista viheralueista huolehtimista pois lukien metsänhoito, joka kuuluu kiinteistöpalveluille. Varsinaisia kiinteistötoimeen liittyviä tehtäviä ovat esimerkiksi pienet korjaustyöt, kiinteistöhuolto ja kiinteistöjen kunnan yleinen valvonta. Tukipalveluita ovat muun muassa seurakuntamestarien seurakunnallisten tilaisuuksien avustavat tehtävät, jotka omalta osaltaan mahdollistavat seurakunnan toimintaa.

Hautaus- ja puistopalvelut tekee tiivistä yhteistyötä muiden seurakunnan työalojen ja palveluiden kanssa. Sen vakituisista työntekijöistä valtaosalla on seurakunnallisia tai kiinteistötoimeen liittyviä tehtäviä. Kustannuslaskelmassa palkat on kohdistettu työtehtävien mukaisesti.

LOHJAN SEURAKUNNAN HAUTAUS- JA PUISTOPALVELUIDEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET:	
-toiminta-ajatuksena palvella pieteetillä omaisia ja hautausmaalla kävijöitä hautausmaahan liittyvissä asioissa	-yhdensuuntaista, laadukasta, asiantuntevaa ja luotettavaa palvelua kaikille elämäntilanteesta riippumatta
-tehtävänä mahdollistaa seurakunnan toimialojen toiminnan toteutumisen	-vainajien hienotunteista kohtelua
-perustehtävänä hautaaminen ja hautausmaiden ylläpito	-hautausmaiden ja hautausmaiden sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden kunnossapitoa
-keskeisenä tehtävänä hautausmaiden suunnittelu, rakentaminen, talous- ja henkilöstöasiat, hautausmaiden toimintakunnossa pitäminen laeissa ja asetuksissa olevien säästöjen mukaisesti	-sankarihauta-alueiden arvokasta kunnossapitoa

-muita perustehtäviä ovat hautarekisterin ylläpito, vahtimestari- ja suntiotyöt hautausmaalla sekä riittävästä hautapaikkavarannosta huolehtiminen, hautainhoitorahaston alaisten hoitosopimushautojen ja kiinteistöjen viheralueiden hoito	-kestävän kehityksen mukaista hautausmaiden toimintaa
-tärkeänä tehtävänä myös kulttuuriperinnön vaaliminen hautausmailla	-turvallista ja toimivaa työympäristöä

2.1 Hautaus- ja puistopalveluiden linjaorganisaatio

Hautaus- ja puistopalveluita johtaa hautaustoimen päällikkö, jonka alaisina toimii neljä puutarhuria, jotka ovat puolestaan lähiesihenkilöinä seurakuntamestareille, erityisammattihenkilöille, haudankaivajille, kausityönjohtajille sekä hautausmaan kausityöntekijöille. Hautaus- ja puistotoimen henkilöresurssit ja niiden tehtäväkuvaukset sekä tehtäviin liittyvät koulutukset esitellään myöhemmin kohdassa 9.1 Henkilöresurssit.

2.2 Lait ja luvat

Hautausmaiden toimintaa ohjaavat monet lait ja asetukset. Hautaustoimea koskevan lainsäädännön valmistelun tekee opetus- ja kulttuuriministeriö, Itä-Suomen aluehallintovirasto (IAVI) hoitaa hautaustoimilaissa tarkoitetut lupa-, valvonta- ja kiinteistörekisteritehtävät koko maan alueella. Seurakuntien omat toiminta-asiakirjat ohjaavat toimintaa käytännössä. Hautausmaan ylläpitoon liittyvät toimenpiteet saattavat edellyttää kunnan viranomaiselta ympäristö-, rakennus-, toimenpide- tai maisematyölupaa tai museoviranomaisen lausuntoa.

HAUTAUSMAITA OHJAAVA LAINSÄÄDÄNTÖ JA LUPAKÄYTÄNNÖT:
-Kirkkolaki (625/2023)
-Kirkkojärjestys (657/2023)
-Hautaustoimilaki (457/2003)
-Muinaismuistolaki (295/1963)
-Järjestyslaki (612/2003)
-Terveystensuojeluasetus (1280/1994)
-Ympäristönsuojelulaki (527/2011)
-Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)
-Vesilaki (587/2011)
-Hautaustoimen ohjesääntö
-Hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma
-Seurakunnan strategia
-Kunnan yleis- ja asemakaavat sekä ympäristö-, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat
(-Kirkon ympäristödiplomi)

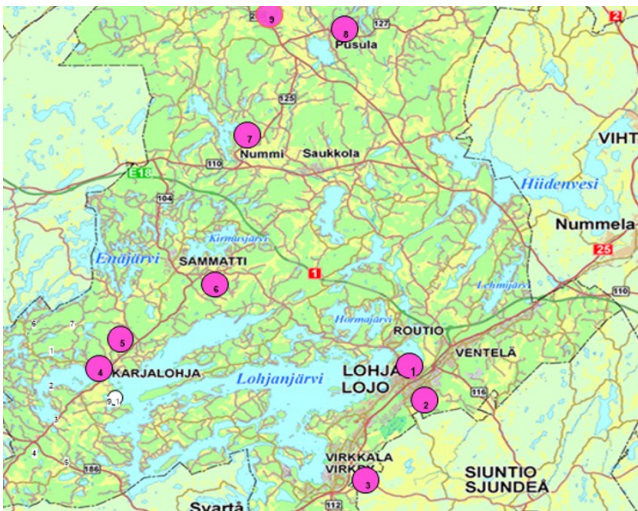
3. Lohjan seurakunnan hautausmaat

Lohjan seurakunnan hautausmaita on yhteensä yhdeksän kappaletta, näistä kahdeksan on edelleen hautausmaakäytössä. Kantaseurakunnassa, Karjalohjalla ja Pusulassa on kussakin kaksi hautausmaata, muissa yksi. Vaikka Lohjan seurakunta on organisatorisesti yksi seurakunta, sillä on alue seurakuntarakenteen, johon kuuluvat Kantaseurakunnan, Karjalohja, Nummen, Pusulan, Sammatin ja Virkkalan alue seurakunnat. Seurakuntaliitosten seurauksena 2009-2013 muodostettiin kaikki muuta alue seurakunnat lukuun ottamatta Kantaseurakuntaa ja Virkkalaa. Niiden alueneuvostot perustettiin 2022. Kaikkien hautausmaiden kunnossapito- ja talvikunnossapitoluokat on piirretty hautausmaakaavojen pohjiin.

Lohjan seurakunnan hautausmaita ovat:

1. Pyhän Laurin kirkkomaa
2. Metsolan hautausmaa
3. Virkkalan hautausmaa
4. Karjalohjan hautausmaa
5. Pyhän Ristin hautausmaa
6. Sammatin hautausmaa
7. Nummen hautausmaa
8. Pusulan hautausmaa
9. Kärkölän hautausmaa

Lohjan srk hautausmaat kartalla (Google, n.d., mukailen)

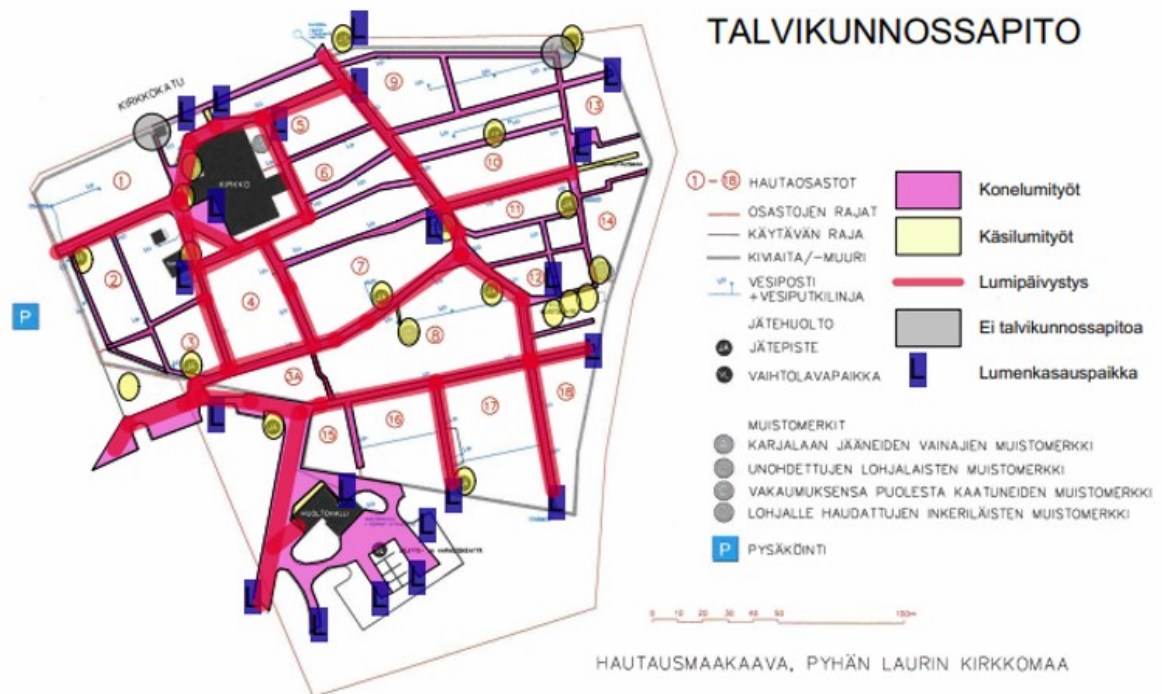
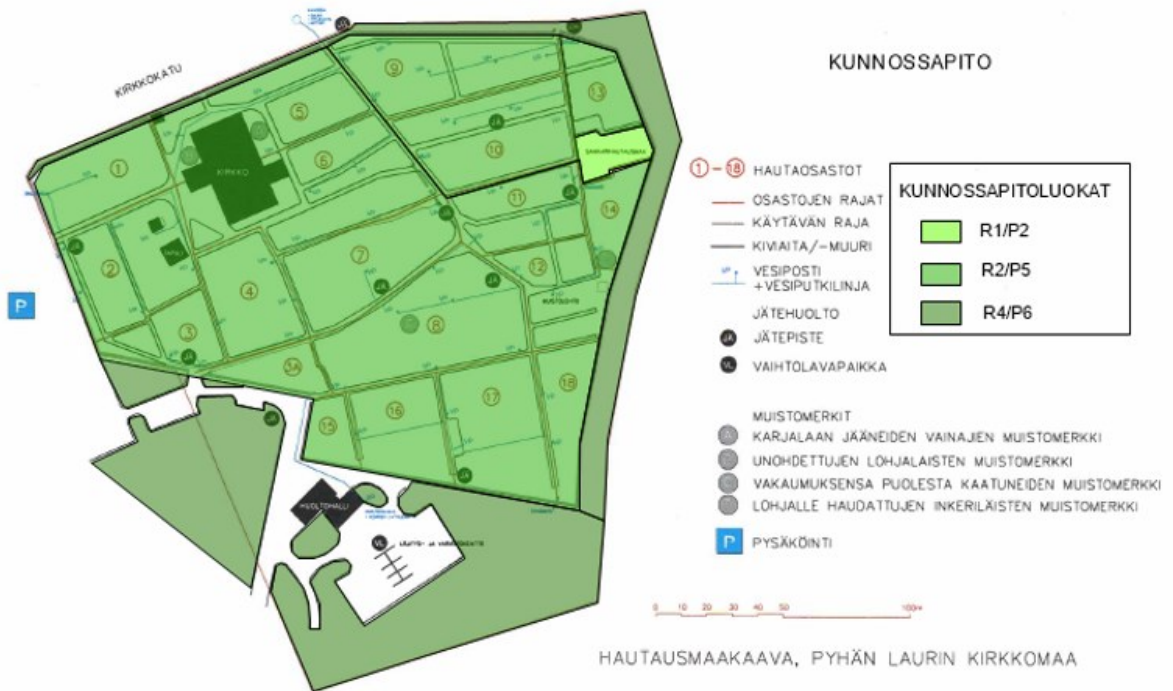
3.1 Pyhän Laurin kirkkomaa

Pyhän Laurin kirkkomaa on Lohjan vanhin hautausmaa. Hautausmaahan liittyy useita eri rakennuksia ja yhteismuistomerkkejä.

PYHÄN LAURIN KIRKKOMAA:
-sijaitsee keskiaikaisen harmaakivikirkon yhteydessä Lohjan keskustassa
-osoite: Sibeliuksenkatu 2, 08100 Lohja
-pinta-ala noin 3,4 ha + muut hoidettavat viheralueet yht. noin 7,1 ha
-hautausmaan toiminnasta vastaa puutarhuri, lisäksi 2 erityisammattihenkilöä, noin 16 kausityöntekijää
-hautauksia 178 kpl/2023, joista arkkuhautauksia 3 kpl, uurnahautauksia 175 kpl
-hautoja hautausmaalla 4746 kpl
-seurakunnan hoidossa olevia hautoja 1150 kpl, joista perennahoidossa 520 (2023)
-kunnossapitoluokat R1,R2,R4
-hautausmaan henkilökunta vastaa myös seurakunnan eri kiinteistöjen viheralueiden kunnossapidosta ja rakennustöistä (Lindkulla, vuokra-asunnot)

PYHÄN LAURIN KIRKKOMAAN YHTEISET MUISTOMERKIT:	PYHÄN LAURIN KIRKKOMAAHAN LIITTYVÄT RAKENNUKSET:
Muistolehto ja muistelupaikka	Pyhän Laurin kirkko
Sankarihautausmaa	Kellotapuli
1918-muistomerkki	Lohjalaisten merkkisukujen hautakappeleita
Karjalaan jääneiden muistomerkki	Huoltorakennus, jossa sosiaalityö, kompostikenttä
Muualle haudattujen muistomerkki	Seurakuntakeskus, jonka yhteydessä seurakuntasali, toimistotiloja ja asuntoja
Unohdettujen lohjalaisten muistomerkki	Diakoniarakennus
Inkeriläisten muistokivi	
Veteraanikivi	

Pyhän Laurin kirkkomaan kunnossapito- ja talvikunnossapito.

3.2 Metsolan hautausmaa

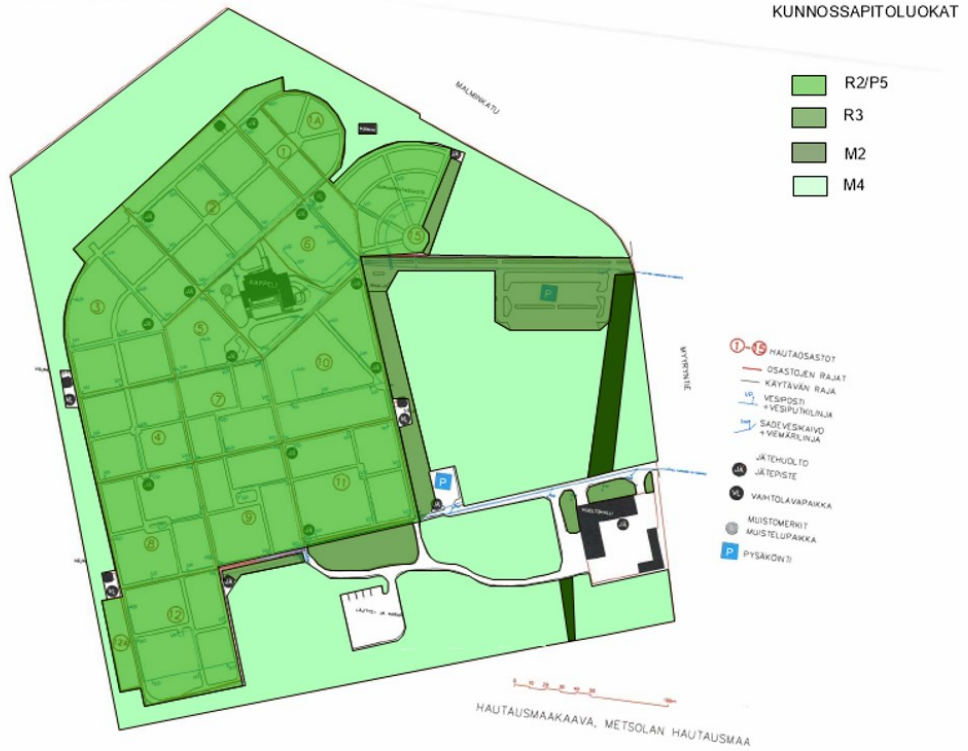
Metsolan hautausmaa on Lohjan suurin ja aktiivisin hautausmaa. Hautausmaahan liittyy muistelupaikkoja ja rakennuksia.

METSOLAN HAUTAUSMAA:
-osoite: Myyryntie 2, 08150 Lohja
-perustettu 1950-luvulla, "uusi hautausmaa"
-hautausmaalla siunauskappeli ja ortodoksinen tsasouna
-hautausmaalla on erillisiä alueita uurnahautauksille sekä alueet tunnustuksettomille ja ortodoksisille hautauksille
-muistolehtoa hautausmaalla ei toistaiseksi ole, mutta sellainen on suunnitelmissa perustaa lähiaikoina
-hautausmaalta luovutetaan sekä uusia arkku- että uurnahautoja
-pinta-ala noin 3,8 ha + muut hoidettavat viheralueet yht. noin 14,2 ha
-hautausmaan ja siunauskappelin toiminnasta vastaa puutarhuri, lisäksi siunauskappelin vahtimestari, 2 erityisammattihenkilöä, noin 16 kausityöntekijää
-hautauksia 147 kpl /2023, joista arkkuhautauksia 52 kpl, uurnahautauksia 95 kpl
-hautoja hautausmaalla 4724 kpl
-seurakunnan hoidossa olevia hautoja 1357 kpl, joista perennahoidossa 113 kpl (2023)
-kunnossapitoluokat R1,R2, M1, M2, M3
-hautausmaan henkilökunta vastaa myös seurakunnan eri kiinteistöjen viheralueiden kunnossapidosta ja rakennustöistä (Metsolan seurakuntakoti)

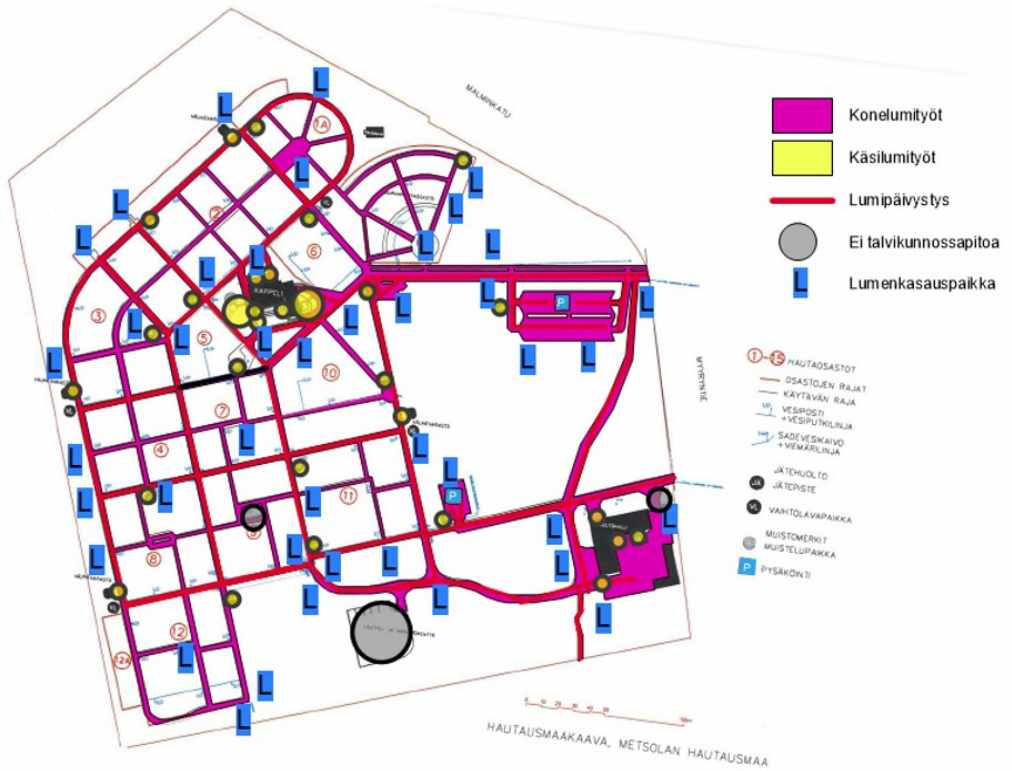
METSOLAN HAUTAUSMAAN YHTEISET MUISTOMERKIT:	METSOLAN HAUTAUSMAAHAN LIITTYVÄT RAKENNUKSET:
Muistelupaikka	Metsolan siunauskappeli, jonka yhteydessä vainajien säilytystilat ja sosiaalitiloja
Ortodoksinen muualle haudattujen muistelupaikka	Kellotapuli
	Huoltohalli, jossa sosiaalitiloja
	Kompostikenttä
	Työkaluvajoja henkilökunnan käyttöön 4 kpl
	Ortodoksinen Kaikkien Pyhien Tsasouna

Metsolan hautausmaan kunnossapito- ja talvikunnossapitoalueet.

KUNNOSSAPITOALUEET

TALVIKUNNOSSAPITO

3.3 Virkkalan hautausmaa

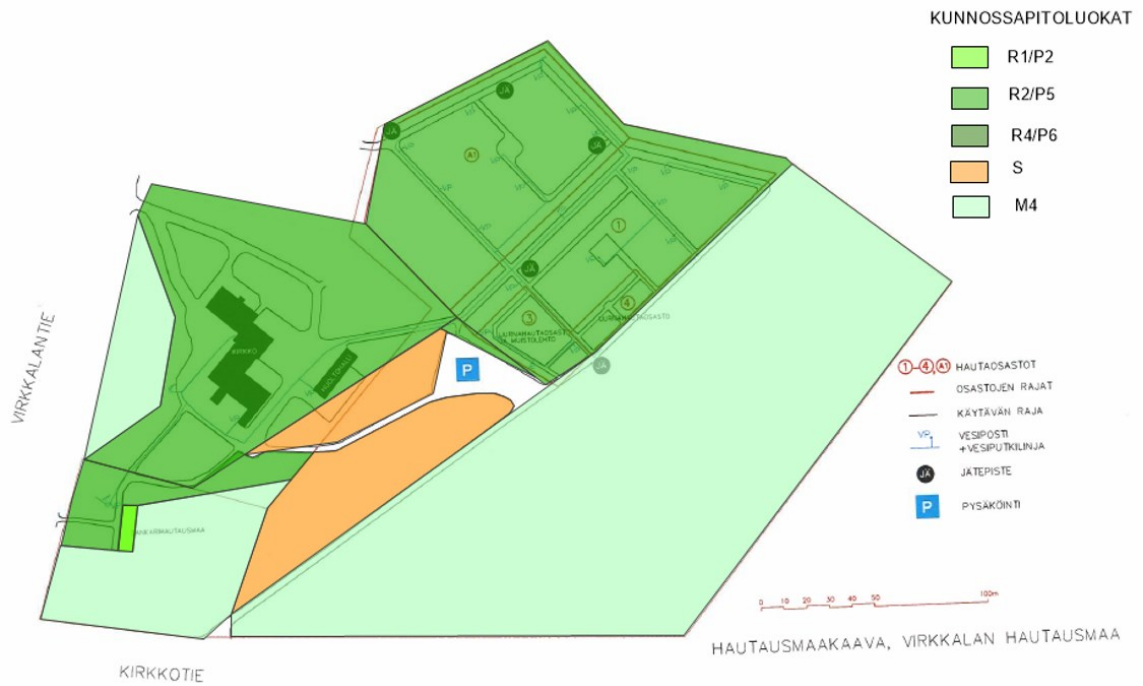
Virkkalan hautausmaa on perustettu Etelä-Lohjan tarpeisiin 1950-luvulla. Siihen liittyy eri rakennuksia ja yhteismuistomerkkejä.

VIRKKALAN HAUTAUSMAA:
-osoite: Virkkalantie 1, 08700 Lohja
-hautausmaa sijoittuu Virkkalan kirkon välittömään läheisyyteen
-hautausmaalla on erillisiä alueita uurnahautauksille sekä muistolehto
-hautausmaalta luovutetaan sekä uusia arkku- että uurnahautoja
-pinta-ala noin 1,5 ha + muut hoidettavat viheralueet yht. noin 7 ha
-hautausmaan toiminnasta vastaa puutarhuri, lisäksi seurakuntamestari sekä noin 5 kausityöntekijää
-hautauksia 48/2023, joista arkkuhautauksia 16 kpl, uurnahautauksia 32 kpl
-hautoja hautausmaalla 1535 kpl
-seurakunnan hoidossa olevia hautoja 417 kpl, joista perennahoidossa 35 kpl (2023)
-kunnossapitoluokat R1,R2, M2, S
-hautausmaan alueella vapaaehtoista luonnonsuojelualuetta
-hautausmaan henkilökunta vastaa myös seurakunnan eri kiinteistöjen viheralueiden kunnossapidosta ja rakennustöistä (Saarikon leirikeskus, Mäntynummen seurakuntakeskus)

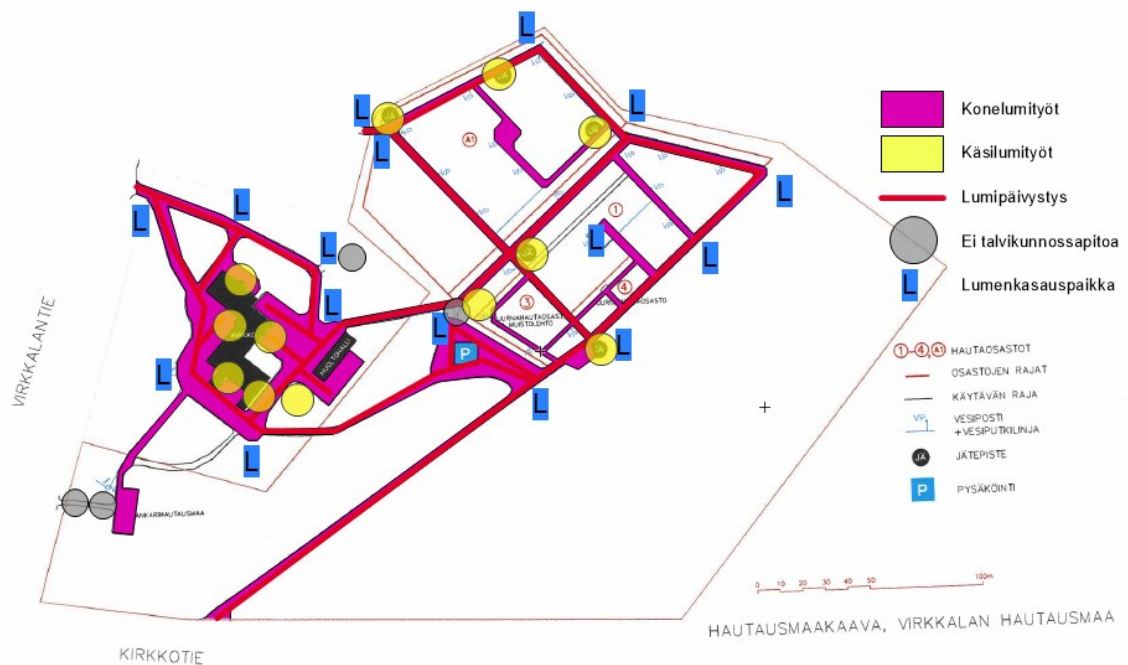
VIRKKALAN HAUTAUSMAAN YHTEISET TAI MERKITTÄVÄT MUISTOMERKIT:	VIRKKALAN HAUTAUSMAAHAN LIITTYVÄT RAKENNUKSET:
Muistolehto ja muistelupaikka	Virkkalan kirkko, jonka yhteydessä kellotapuli, seurakuntasali, kerho-, toimisto- ja sosiaalitiloja
Sankarihautausmaa kirkonmäellä	Huoltorakennus, jätekatos
Petter Forsströmin hauta	Vanha ruumishuone, joka toimii käsityökaluvarastona
	Leikkipuisto

Virkkalan hautausmaan kunnossapito- ja talvikunnossapitoalueet.

KUNNOSSAPITOALUEET

TALVIKUNNOSSAPITO

3.4 Karjalohjan hautausmaa

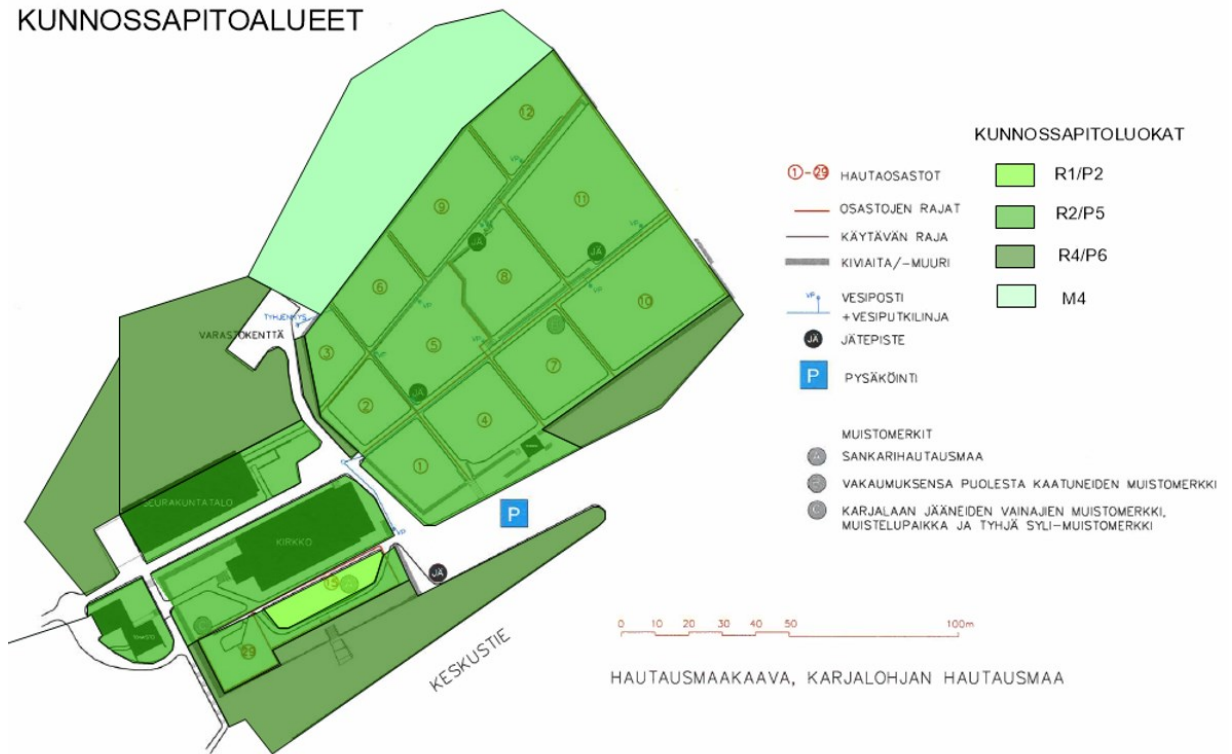
Karjalohjalla on kaksi hautausmaata, joista vain toinen on aktiivisessa hautausmaakäytössä. Kirkonmäellä sijaitsevaan hautausmaahan liittyy useita eri rakennuksia ja yhteismuistomerkkejä.

KARJALOHJAN HAUTAUSMAA:
-osoite: Keskustie 30, 09120 Karjalohja
-vanhimmat haudat ovat 1800-luvun loppupuolelta, jolloin kirkkokin on rakennettu
-kirkko paloi salamaniskun seurauksena 1970 ja odotti jälleenrakennusta parikymmentä vuotta, jona aikana karjalohjalaisten kirkkona toimi viereen rakennettu Lasikirkko.
-hautausmaalla on paikkoja arkku- ja urnahautauksille sekä muistolehto, ei erillisiä urnahauta-alueita
-hautausmaalta luovutetaan sekä uusia arkku- että urnahautoja, mutta tilanahtauden vuoksi vain paikkakuntalaisille
-sankarihautausmaa ja muistolehto sijaitsevat kirkon toisella puolella hautausmaahan nähden
-pinta-ala noin 0,9 ha + muut hoidettavat viheralueet yht. noin 2,9 ha
-hautausmaan toiminnasta vastaa alueseurakuntien yhteinen puutarhuri, lisäksi suntio/emäntä, Sammatin kanssa yhteinen seurakuntamestari sekä noin 4 kausityöntekijää
-hautauksia 23 kpl/2023, joista arkkuhautauksia 5 kpl, urnahautauksia 18 kpl
-hautoja hautausmaalla 1207 kpl
-seurakunnan hoidossa olevia hautoja 203 kpl, joista perennahoidossa 39 kpl (2023)
-kunnossapitoluokat R1,R2, M2
-sankarihautausmaalla perennaistutukset vuodesta 2018 lähtien
-hautausmaan henkilökunta vastaa myös seurakunnan eri kiinteistöjen viheralueiden kunnossapidosta ja rakennustöistä sekä Pyhän Ristin hautausmaasta

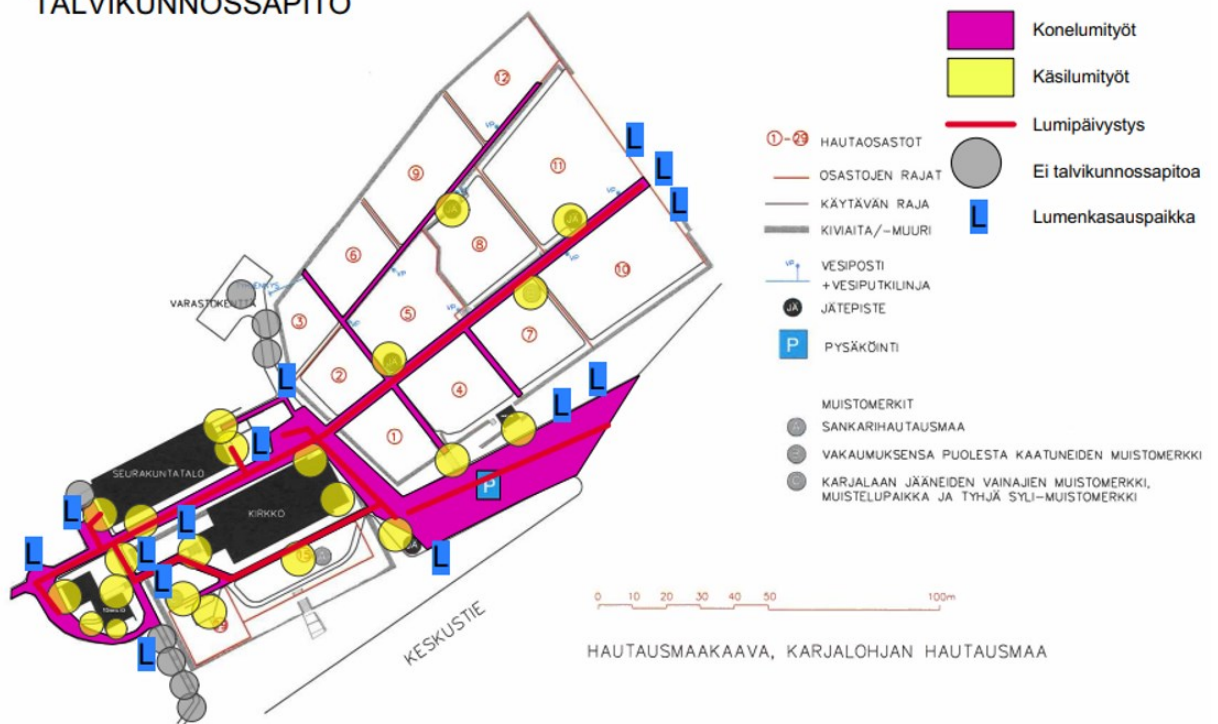
KARJALOHJAN HAUTAUSMAAN YHTEISET MUISTOMERKIT:	KARJALOHJAN HAUTAUSMAAHAN LIITTYVÄT RAKENNUKSET:
Muistolehto ja muistelupaikka	Karjalohjan kirkko, "Kivikirkko"
Sankarihautausmaa kirkonmäellä + 5 kpl sankarihautoja hautausmaalla	Seurakuntatalo, "Lasikirkko", jonka yhteydessä seurakuntasali, kerho- ja toimistotiloja sekä hautausmaan huoltohalli
Muualle haudattujen muistomerkki	Virastotalo, jonka yhteydessä vainajien säilytystilat, toimistotiloja sekä sosiaalitiloja
Karjalaan jääneiden muistomerkki	Varastorakennus, "Punainen koppi"
Tyhjä syli- muistokivi	Käsityökaluvarasto hautausmaalla kävijöitä varten 1 kpl
1918- muistomerkki	Vanha saunarakennus rannassa
	Kompostikenttä
	Leikkipuisto

Karjalohjan hautausmaan kunnossapito- ja talvikunnossapitoalueet.

KUNNOSSAPITOALUEET

TALVIKUNNOSSAPITO

3.5 Pyhän Ristin hautausmaa

Pyhän Ristin hautausmaa sijaitsee jo kauan sitten poistuneen kirkkorakennuksen yhteyteen. Hautausmaa ei ole enää aktiivikäytössä.

KARJALOHJAN PYHÄN RISTIN HAUTAUSMAA:
-osoite: Vanha Kirkkotie 3, 09120 Karjalohja, noin 0,5 km Karjalohjan kirkolta
-hautausmaalla sijaitsee joitakin kirkkomaahan liittyviä rauhoitettuja rakenteiden jäänteitä ja sen muurien ulkopuolella huonokuntoinen kirkkomakasiinirakennus, joka ei ole käytössä
-Lohjan seurakunnan omistama kirkollinen muinaisjäännös ja on muistomerkkeineen muinaismuistolain rauhoittama
-hautausmaalla hautausmaasta kertova muistomerkki
-hautausmaalle ei luovuteta enää hautapaikkoja
-ei hoitohautoja
-pinta-ala noin 0,2 ha
-hautausmaan toiminnasta vastaa alue seurakuntien yhteinen puutarhuri, lisäksi suntio/emäntä, Sammatin kanssa yhteinen seurakuntamestari sekä noin 4 kausityöntekijää
-kunnossapitoluokka S
-hautausmaalla ei talvikunnossapitoa

3.6 Sammatin hautausmaa

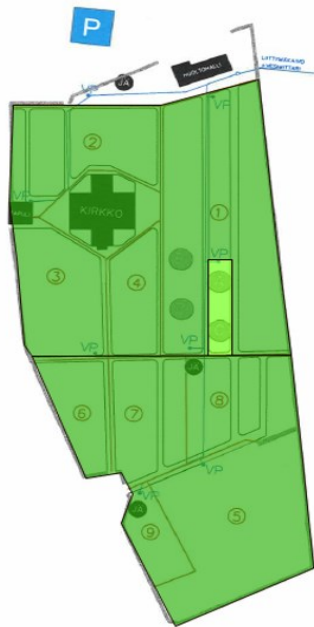
Sammatin hautausmaa sijaitsee aivan kylän keskustassa. Hautausmaalla on Elias Lönnrotin hautapaikka, joka on suosittu vierailukohde. Hautausmaahan liittyy useita eri rakennuksia.

SAMMATIN HAUTAUSMAA:
-osoite: Lönnrotintie 19, 09220 Sammatti
-sijaitsee 1755 rakennetun Sammatin kirkon ympärillä
-otettu käyttöön 1800-luvulla, laajennettiin 1963
-hautausmaalla on erillisiä alueita uurnahautauksille sekä muistolehto
-hautausmaalta luovutetaan arkkuhautoja, uurnahautoja ja muistolehtopaikkoja, arkkuhautauspaikkoja luovutetaan vain paikkakuntalaisille
-pinta-ala noin 1 ha + muut hoidettavat viheralueet yht. noin 1,8 ha
-hautausmaan toiminnasta vastaa puutarhuri, lisäksi seurakuntamestari, Karjalohjan kanssa yhteinen seurakuntamestari sekä noin 3 kausityöntekijää
-hautauksia 14 kpl/2023, joista arkkuhautauksia 4 kpl, uurnahautauksia 10 kpl
-hautoja hautausmaalla 751 kpl
-seurakunnan hoidossa olevia hautoja 185 kpl, joista perennahoidossa 8 kpl (2023)
-kunnossapitoluokat R1,R2
-sankarihautausmaalla perennaistutukset vuodesta 2018 alkaen

SAMMATIN HAUTAUSMAAN YHTEISET MUISTOMERKIT JA MERKITTÄVÄT HAUDAT:	SAMMATIN HAUTAUSMAAHAN LIITTYVÄT RAKENNUKSET:
Muistolehto ja muistelupaikka	Sammatin kirkko
Sankarihautausmaa	Kellotapuli
Karjalaan jääneiden muistomerkki	Huoltorakennus, jonka yhteydessä vainajien säilytystilat, varastotiloja sekä sosiaalitiloja
1918- muistomerkki	Kompostikenttä
Muualle haudattujen muistomerkki	Käsityökaluvarastot hautausmaalla kävijöitä varten 2 kpl
Elias Lönnrot, Eeva Joenpelto	Seurakuntatalo, jonka yhteydessä seurakuntasali, kerho- ja toimistotiloja
	Leikkipuisto

Sammatin hautausmaan kunnossapito- ja talvikunnossapitoalueet.

KUNNOSSAPITOALUEET

KUNNOSSAPITOLUOKAT

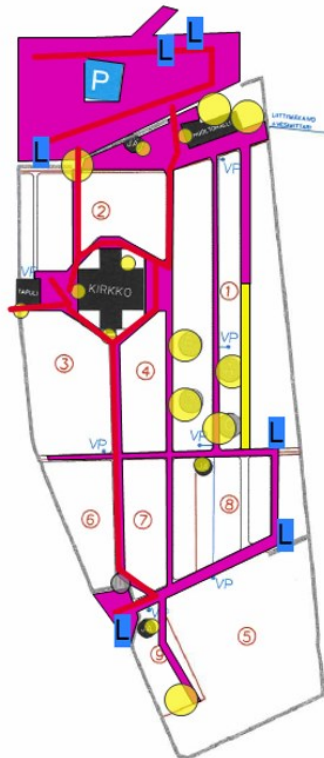
- R1/P2
- R2/P5

- ①-⑨ HAUTAOSASTOT
- OSASTOJEN RAJAT
- KÄYTÄVÄN RAJA
- KIVIAITA
- VP VESIPOSTI + VESIPUTKILINJA
- P PYSÄKÖINTI
- JÄTEPISTE
- MUISTOMERKIT
- SANKARIHAUTAUSMAA
- VAKAUMUKSENSA PUOLESTA KAAATUNEIDEN MUISTOMERKKI
- KARJALAN JÄÄNEIDEN VAINAJIEN MUISTOMERKKI
- MUISTELUPAIKKA

HAUTAUSMAAKAAVA, SAMMATIN HAUTAUSMAA

TALVIKUNNOSSAPITO

- ①-⑨ HAUTAOSASTOT
- OSASTOJEN RAJAT
- KÄYTÄVÄN RAJA
- KIVIAITA
- VP VESIPOSTI + VESIPUTKILINJA
- P PYSÄKÖINTI
- JÄTEPISTE
- MUISTOMERKIT
- SANKARIHAUTAUSMAA
- VAKAUMUKSENSA PUOLESTA KAAATUNEIDEN MUISTOMERKKI
- KARJALAN JÄÄNEIDEN VAINAJIEN MUISTOMERKKI
- MUISTELUPAIKKA
- Konelumityöt
- Kasilumityöt
- Lumipäivystys
- Ei talvikunnossapitoa
- Lumenkausaupaikka

HAUTAUSMAAKAAVA, SAMMATIN HAUTAUSMAA

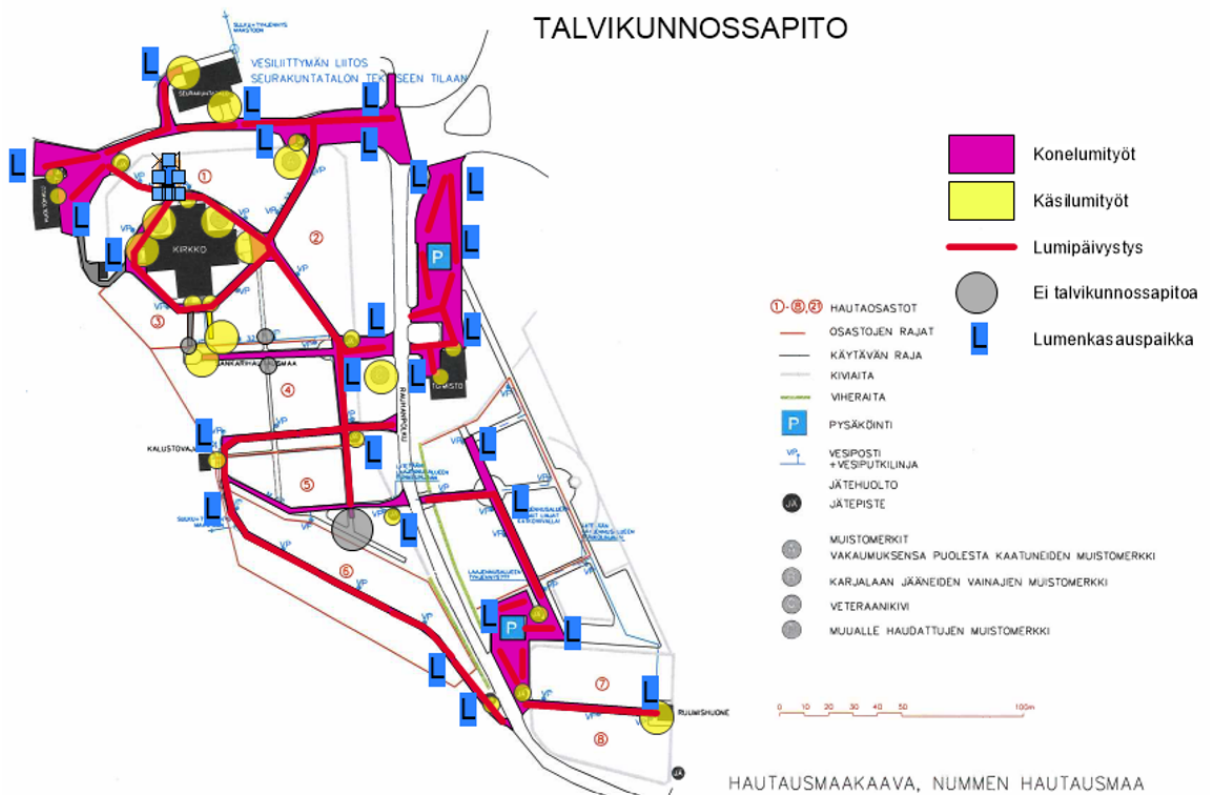
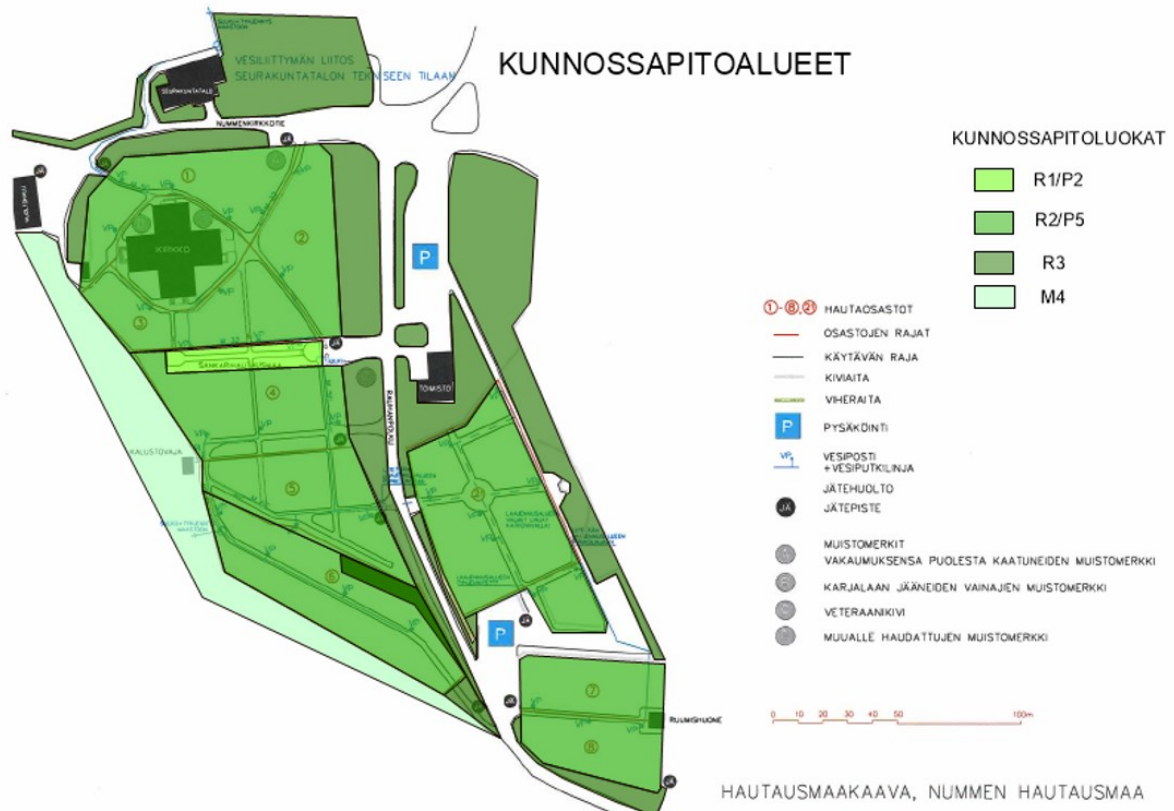
3.7 Nummen hautausmaa

Nummen hautausmaa on suurin Lohjaan liittyneistä alueseudakunnista ja sen hautausmaa on samoin niistä suurin sekä kooltaan että toiminnaltaan. Hautausmaa on laaja ja asettunut kahdelle puolelle yleisiä ajotietä. Hautausmaahan liittyy useita eri rakennuksia.

NUMMEN HAUTAUSMAA:
-osoite: Nummenkirkkotie 10, 09810 Nummi
-hautausmaa sijoittuu 1822 rakennetun kirkon ympärille
-hautausmaan vanhin osa on 1600-luvulta
-hautausmaa-aluetta on laajennettu useaan otteeseen, viimeisin laajennusosa tehtiin 2009
-hautausmaalla on erillisiä alueita uurnahautauksille sekä muistolehto
-hautausmaalta luovutetaan arkku- ja uurnahautoja sekä muistolehtopaikkoja
-pinta-ala noin 2,6 ha + muut hoidettavat viheralueet noin 5 ha
-hautausmaan toiminnasta vastaa puutarhuri, lisäksi seurakuntamestari, Pusulan kanssa yhteinen seurakuntamestari sekä noin 5 kausityöntekijää
-hautauksia 51 kpl/2023, joista arkkuhautauksia 18 kpl, uurnahautauksia 33 kpl
-hautoja hautausmaalla 1729 kpl
-seurakunnan hoidossa olevia hautoja 357 kpl, joista perennahoidossa 12(2023)
-kunnossapitoluokat R1,R2, M2
-hautausmaan henkilökunta vastaa myös seurakunnan eri kiinteistöjen viheralueiden kunnossapidosta ja rakennustöistä (kanttorila, nuorisotalo, uimaranta)

NUMMEN HAUTAUSMAAN YHTEISET MUISTOMERKIT:	NUMMEN HAUTAUSMAAHAN LIITTYVÄT RAKENNUKSET:
Muistolehto ja muistelupaikka	Nummen kirkko, jonka yhteydessä kellotapuli
Sankarihautausmaa	Seurakuntakoti, jonka yhteydessä seurakuntasali, kerho- ja toimistotiloja
1918 -muistomerkki	Virastorakennus, jossa toimisto- ja sosiaalitiloja
Karjalaan jääneiden muistomerkki	Vainajien säilytystila vanhan hautausmaan perällä
Muualle haudattujen muistomerkki	Nuorisotalo
Veteraanikivi	Huoltorakennus
	Käsityökaluvarasto henkilökunnan käyttöön
	Läjitysalue
	Käsityökaluvarastot hautausmaalla kävijöitä varten 2 kpl
	Leikkipuisto

Nummen hautausmaan kunnossapito- ja talvikunnossapitoalueet.

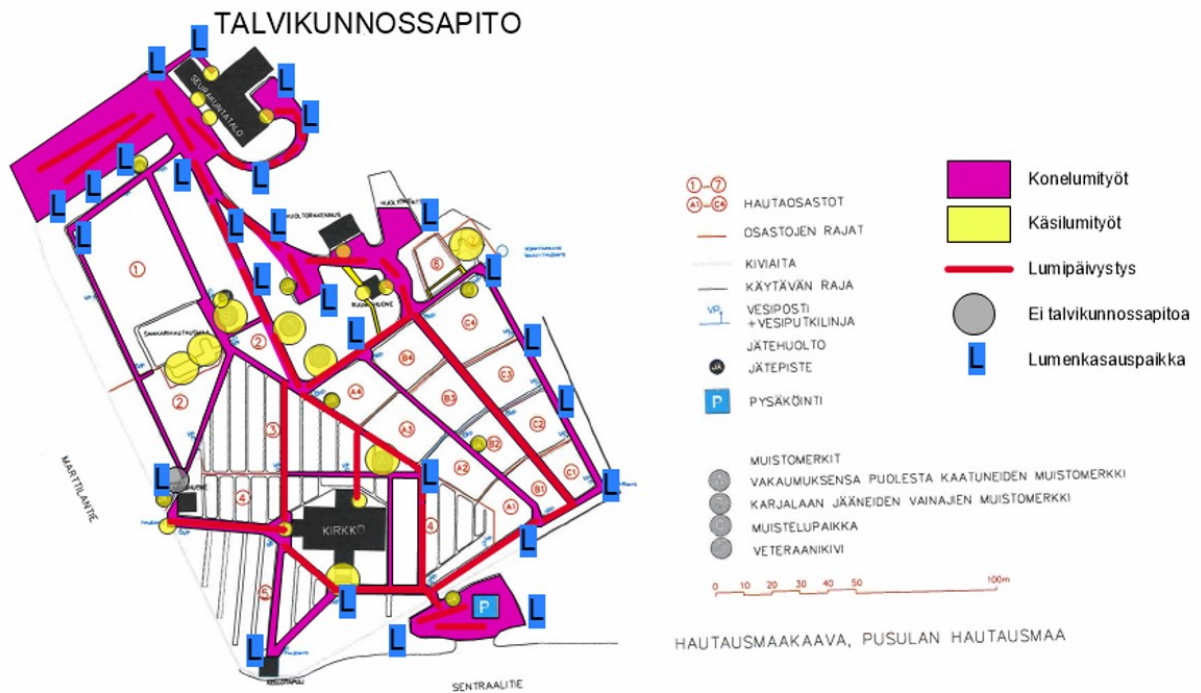
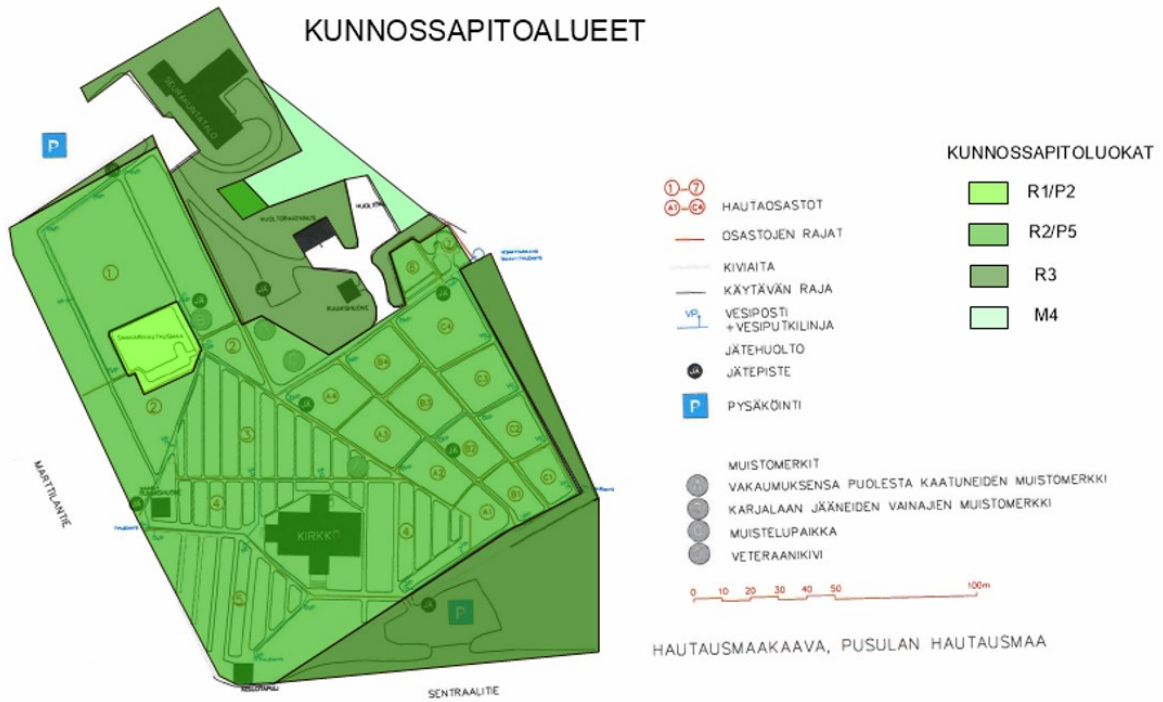
3.8 Pusulan hautausmaa

Pusulassa on kaksi hautausmaata, joista Pusulan hautausmaa on suurempi ja aktiivisempi. Hautausmaahan liittyy useita eri rakennuksia ja yhteismuistomerkkejä.

PUSULAN HAUTAUSMAA:
-osoite: Marttilantie 1, 03850 Pusula
-hautausmaa sijoittuu 1800-luvulla rakennetun puukirkon ympärille
-hautausmaan vanhimmat haudat ovat 1600-luvun lopulta
-hautausmaalla on erillinen alue urnahautauksille sekä muistolehto
-hautausmaalta luovutetaan arkku- ja urnahautoja sekä muistolehtopaikkoja, uusia arkkuhautapaikkoja luovutetaan vain paikkakuntalaisille tilanpuutteen vuoksi
-pinta-ala noin 1,8 ha + muut hoidettavat viheralueet noin 2,8 ha
-hautausmaan toiminnasta vastaa puutarhuri, lisäksi seurakuntamestari, Nummen kanssa yhteinen seurakuntamestari sekä noin 3 kausityöntekijää
-hautauksia 41 kpl/2023, joista arkkuhautauksia 8 kpl, urnahautauksia 33 kpl
-hautoja hautausmaalla 1729 kpl
-seurakunnan hoidossa olevia hautoja 189 kpl, joista perennahoidossa 5 kpl (2023)
-kunnossapitoluokat R1,R2, M2
-hautausmaan henkilökunta vastaa myös seurakunnan eri kiinteistöjen viheralueiden kunnossapidosta ja rakennustöistä (Iloitun leirikeskus) sekä Kärkölän hautausmaan kunnossapidosta

PUSULAN HAUTAUSMAAN YHTEISET MUISTOMERKIT:	PUSULAN HAUTAUSMAAHAN LIITTYVÄT RAKENNUKSET:
Muistolehto ja muistelupaikka	Pusulan kirkko
Sankarihautausmaa	Kellotapuli
1918 -muistomerkki	Seurakuntatalo, jonka yhteydessä seurakuntasali, kerho- ja toimistotiloja
Karjalaan jääneiden muistomerkki	Huoltorakennus
Muualle haudattujen muistomerkki	Sosiaaliilat, jonka yhteydessä vainajien säilytystilat
Veteraanikivi	Vanha ruumishuone (ei käytössä)
	Virastorakennus, jossa toimistotiloja
	Kompostikenttä
	Leikkipuisto

Pusulan hautausmaan kunnossapito- ja talvikunnossapitoalueet.

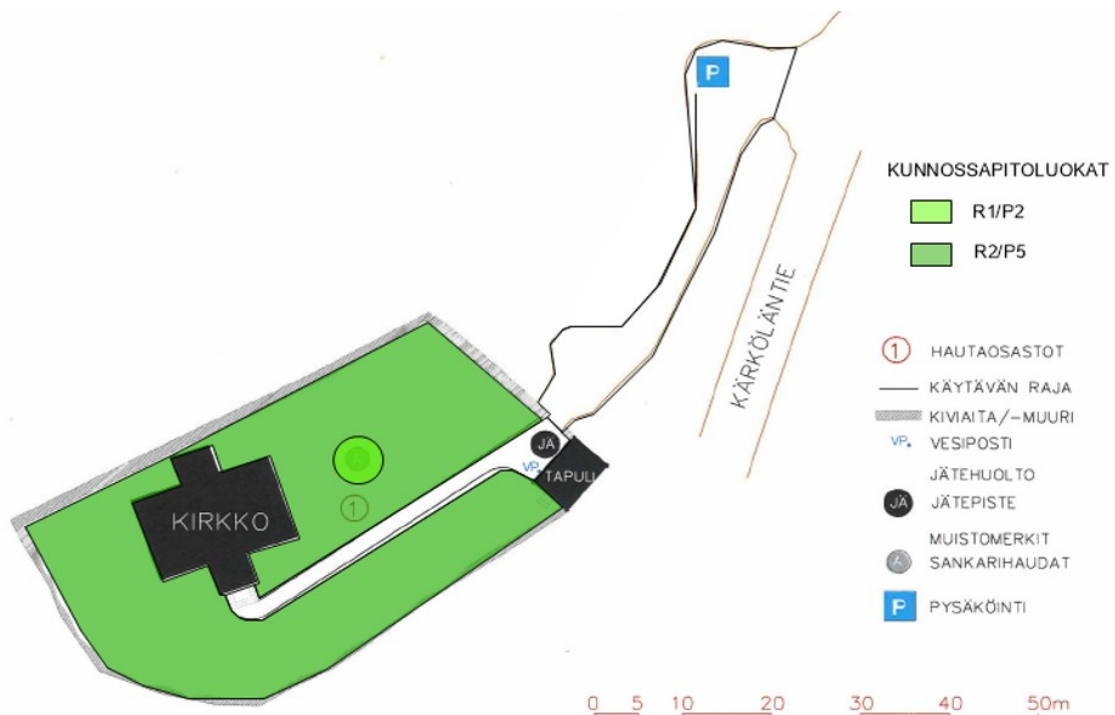
3.9 Kärkölän hautausmaa

Kärkölän hautausmaa sijaitsee Lohjan kunnan pohjoispäässä, noin 19 km Pusulan kirkolta. Se on pieni, mutta yhä aktiivinen. Kärkölän kyläyhdistys osallistuu aktiivisesti hautausmaan hoitoon. Kärkölän kirkossa järjestetään vuosittain 3—4 kirkollista toimitusta, sen lisäksi konsertteja ja yksityistilaisuuksia. Kirkossa ei ole lämmitystä.

KÄRKÖLÄN HAUTAUSMAA:
-osoite: Kärköläntie 1380, 03850 Pusula
-hautausmaa sijoittuu 1783 rakennetun pienen puukirkon ympärille
-sijaitsee vuokramaalla, ikuisella käyttöoikeudella
-hautausmaalla ei ole erillistä aluetta urnahautauksille eikä muistolehtoa
-hautausmaalta luovutetaan urna- ja arkkuhautapaikkoja vain paikkakuntalaisille tilanpuutteen vuoksi
-pinta-ala noin 0,2 ha
-hautausmaan toiminnasta vastaa puutarhuri, lisäksi Pusulan seurakuntamestari, Nummen kanssa yhteinen seurakuntamestari sekä noin 3 Pusulan hautausmaan kausityöntekijää
-hautauksia 2 kpl /2023, joista arkkuhautauksia 1 kpl, urnahautauksia 1 kpl
-hautoja hautausmaalla 144 kpl
-hautausmaalle ei oteta lainkaan hoitosopimushautoja
-kunnossapitoluokka R2

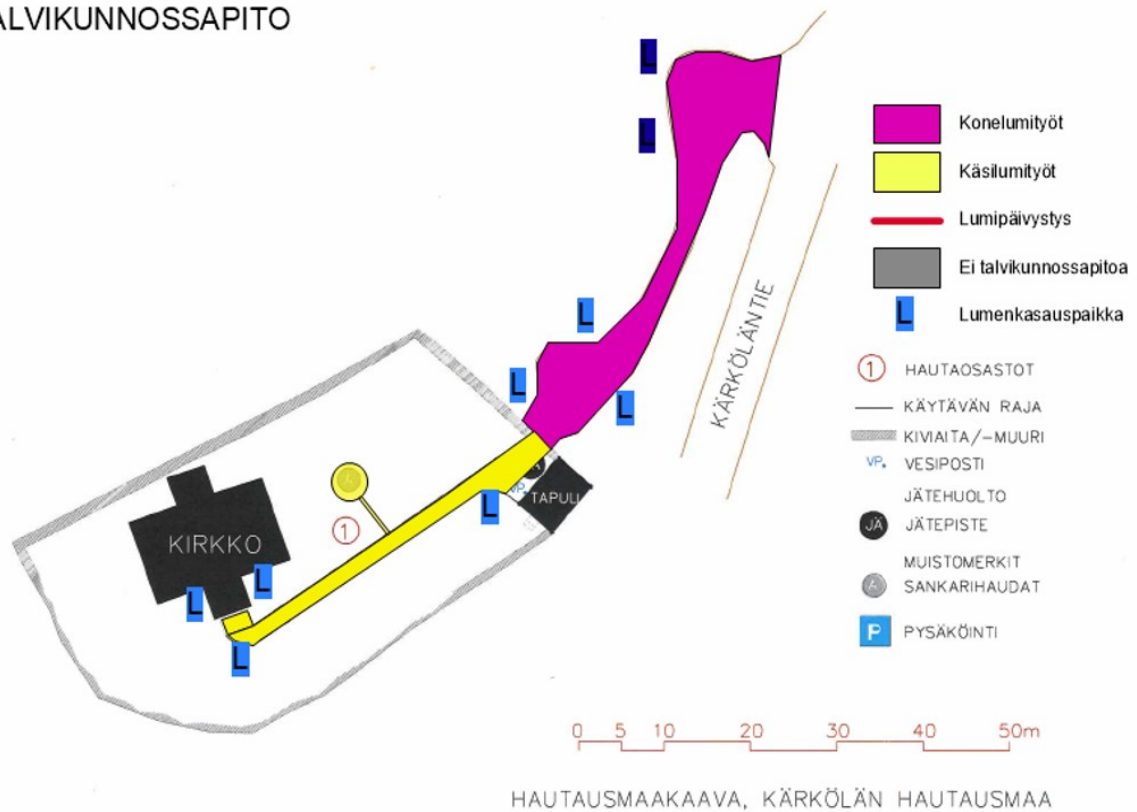
KÄRKÖLÄN HAUTAUSMAAN YHTEISET MUISTOMERKIT:	KÄRKÖLÄN HAUTAUSMAAHAN LIITTYVÄT RAKENNUKSET:
Pieni sankarihauta	Kärkölän kirkko
Veteraanikivi	Kellotapuli, jossa myös varastotila

Kärkölän hautausmaan kunnossapito- ja talvikunnossapitoalueet.

HAUTAUSMAAKAAVA, KÄRKÖLÄN HAUTAUSMAA

TALVIKUNNOSSAPITO

4. Hoitovastuiden jakaminen

Hautaustoimilain (457/2003) 5. luvun 13. § mukaan hautausmaan ylläpitäjän eli tässä tapauksessa seurakunnan tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla. Kirkkolain (652/2023) 3. luvun 33 §:n mukaan kaikki haudat on pidettävä hautausmaan arvoa vastaavasti hoidettuina. Haudan hoidon ja hautamuistomerkin hankinta- ja hoitokustannuksista kokonaisuudessaan vastaa hautaoikeuden haltija. Hauta voi täten olla joko seurakunnan tai omaisen hoidossa riippuen siitä, kuka hautaoikeutta hallitsee. Omaisen voi tilata seurakunnalta haudan hoidon. Seurakunta perii yhtenäisnurmialueilla olevilta haudoilta hautausmaksun yhteydessä nurmenhoitomaksun, joka velvoittaa seurakunnan hoitamaan nurmialueet kaikilta haudoilta nurmialueilla.

4.1 Hautausmaiden kunnossapidon vastuun jakautuminen

Hoitosuunnitelma selvittää vastuunjaon hoito- ja kunnossapitotoimissa, sen aikataulutusta sekä antaa ohjeita yksittäisten hautojen hoitoon. Hautausmaatoimintaa ohjaavissa laeissa ja asetuksissa sanotaan näin:

”Hautausmaan ylläpitäjä hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla”. (Hautaustoimilaki 457/2003 13§)

"Haudat on pidettävä hautausmaan arvoa vastaavasti hoidettuina ja haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija". (Kirkkolaki 1054/1993, 17.luku 5§)

"Hautaoikeuden haltija voi sopia seurakunnan kanssa, että seurakunta ottaa korvauksesta määrääjäksi vastuun haudan hoidosta. Seurakunta voi tehdä sopimuksia hautojen hoidosta niin, että hoitokorvaukset sijoitetaan erityiseen hautainhoitorahastoon, jonka varoilla kyseiset haudat hoidetaan". (Kirkkolaki 1054/1003 5§).

HAUTAUSMAIDEN KUNNOSSAPIDON VASTUUN JAKAMINEN:		
Hautaus- ja puistotoimen vastuut:	Hautaoikeuden haltijan vastuut:	Haudanhoitorahaston vastuut:
-hautausmaan yleinen siisteys ja kunnossapito	-haudan muistomerkin hankinta ja hoito kaikkein kustannuksineen	-haudan kukkapesän hoito
-hautausmaan käytävien ja pysäköintialueiden kunnossapito	-haudan kasveille varatun istutusalueen hoito kevät- ja syyssiivouksineen	-istutusalueen kanttaus ja rikkakasvien kitkeminen
-hautausmaan yleisten alueiden kasvillisuuden hoito, myös nurmialueet	-haudalle tuoduista muistoesineistä huolehtiminen	-reunakivellisellä haudalla pinnan hoito (pintahiekan hoito ja lisäys)
-hautausmaarakenteiden ja -kalusteiden kunnossapito (portit, aidat, penkit, valaisimet, pyörätelineet, opasteet, hulevesi- ja kasteluvesijärjestelmät, kameravalvonta)	-roskien ja muiden jätteiden poistaminen haudoilta (mm. palaneet hautakynttilät)	-syyskunnostus hoitokauden päättyessä (kausikasvien poisto ja haudan siistiminen)
-yleinen puhtaanapito ja jätehuolto	-reunakivien rajaaman haudan pinnan hoito ja siistinä pitäminen	-haudalle tuotujen kuihtuneiden leikkokukkien poistaminen
-sankarihauta-alueiden ja muiden yhteismuistomerkkialueiden kunnossapito	-muistolehtoon ja muille yhteismuistelupaikoille tuotujen yksittäisten kukkien, koriste-esineiden ja lyhtyjen hoito	- HUOM! Hautausmaasta vastaava puutarhuri valitsee haudalle sopivat kasvit
-yhteisten muistelupaikkojen (muistolehtojen, yhteismuistomerkkien) yleinen siisteys ja kunnossapito käyttösunnitelman mukaan	- mahdollisen muun seurakunnan taholta tulleen ohjeistuksen noudattaminen	-haudanhoitosopimukseen kuuluvat työt luetellaan taulukossa kohta 4.2.1
-seurakunnalle palautuneiden ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito, kirkkovaltuuston päätöksen mukaan	- hautauksen yhteydessä muistomerkin poisto- ja siirtotyö ja siihen liittyvät kustannukset	
- nurmikon siistiminen hautamuistomerkin ja kasveille varatun istutusalueen ympäriltä (=yhtenäisnurmi-alue)	-muistolehtoon tulevien laattojen tilauskustannukset	
-hautausmaan yleinen kevät- ja syyssiivous ja -talkoot	-mahdollisesta kaatuneesta muistomerkistä koituneiden vahinkojen korvaaminen	
-hautausmaan turvallisuuden seuranta (hautamuistomerkit)		
-hautojen kaivuun ja niihin liittyvät kunnossapitotyöt		

- haudan tasoitus ja pinnan kunnostustyö hautauksen jälkeen		
-hautauksen tai hautausmaan hoidon yhteydessä syntyneiden vahinkojen korvaaminen omaisille		
-muistomerkkisuunnitelmien hyväksyntä		
-muistolehtoihin tulevien laattojen tilaaminen		

HAUTOJEN HOITOON LIITTYVIEN TÖIDEN AIKATAULU JA VASTUUNJAKO:			
Kevät	Kesä	Syky	Talvi
-seurakunta poistaa havut, kanervat ja hautakynttilät kaikilta haudoilta riippumatta siitä onko haudalle tehty haudanhoitosopimus vai ei	- seurakunta hoitaa hoitosopimushaudan kukkapesän ja pinnan	- seurakunta poistaa hoitosopimushaudoilta kesäkukat ja siistii haudan talvikuntoon, haravointi	-hautaus toimi huolehtii hautauksista ja niihin liittyvistä kunnossapitotoimista
-seurakunta huolehtii kaikkien hautojen kevätsiivouksesta haravoimalla	- muiden hautojen kesähoidosta huolehtivat hautaoikeuden haltijat	-muiden hautojen syys siivouksesta huolehtivat hautaoikeuden haltijat	

YKSITTÄISEN HAUDAN HOITOON LIITTYVIÄ OHJEITA:
- haudan siistinä pitäminen ei edellytä istutettuja kasveja haudalle
-puuvartisten kasvien istuttaminen haudoille ei ole sallittua
-muistomerkkien ja istutettujen kasvien on pysyttävä haudan rajojen sisäpuolella, haudan ulkopuoliset kasvit, niiden osat tai muistomerkit poistetaan
-kasvien istuttaminen muistolehtoon ei ole sallittua, koriste-esineiden ja kukkien asettelu on sallittua vain niille osoitetuilla paikoilla
-yhtenäisnurmi-alueella haudan rajaaminen ei ole sallittua
-lyhdyt suositellaan vietäväksi haudalta pois kesäajaksi hoitotöiden helpottamiseksi
-useilla hautausmailla on tarjolla käsityökaluja hautausmaalla kävijöiden lainattaviksi
-hautausmaan hiekka- ja multavarannot on tarkoitettu ainoastaan hoitosopimushaudoille ja hautausmaan yleishoittoon, ei yleiseen käyttöön
- seurakunnalla ei ole kukka-, multa- tai muiden tarvikkeiden myyntiä omaisten käyttöön
-omainen tilaa itse hoitamilleen haudoille muistomerkkien huoltotyön suoraan valitsemaltaan kiviliiikkeeltä

4.2 Hautainhoitorahasto (HHR)

Lohjan seurakunnassa haudanhoitosopimuksen voi tehdä kaikille paitsi Kärkölän hautausmaalla sijaitseville haudoille. Haudanhoitosopimuksen voi tehdä enintään hautaoikeuden hallinta-ajalle. Kaikki haudanhoitosopimukset ovat kesäkukkahoidoille. Jonkin verran on vielä voimassa olevia niin kutsuttuja ikuisia perenna- tai kasteluhoitoja, kuitenkin uusia alennetun hoitotason hoitosopimuksia ei ole tällä hetkellä mahdollista tehdä. Haudan hoitosopimukseen liittyvät asiat hoidetaan keskitetysti seurakuntatoimistossa (Lohjan srk, n.d.).

4.2.1 Hautainhoitorahaston hoidossa olevat hoitosopimushaudat

Hautainhoitorahaston hoitoon annettavista haudoista toimitetaan hautausmaittain listat, joiden mukaan selviää haudalle tulevat hoitovelvoitteet. Päättyvistä hoitosopimuksista lähetetään hoidon maksajalle tiedonanto, jolla hoitosopimusta voi halutessaan jatkaa.

Uuden haudanhoitosopimuksen alussa kartoitetaan haudalle tarvittavan peruskunnostuksen tarve. Peruskunnostuksen tarkoituksena on saattaa hauta sellaiseen peruskuntoon, jollaisena sitä voi seurakunnan kriteerien mukaisesti hoitaa. Peruskunnostukseen kuuluu sekä haudan kukkapesän että pinnan kunnostus. Hautausmaan työnjohto määrittää peruskunnostuksen tarpeen ja siitä otettavan kustannuksen haudan senhetkisen kunnon perusteella. Monivuotiseen haudanhoitosopimukseen sisältyy peruskunnostusmaksu, yhden vuoden mittaiseen hoitosopimukseen se lisätään.

Hoitosopimuksen voi tehdä 1,5,10 tai 15 vuodeksi kerrallaan. Hoitosopimuksen hinnoittelu perustuu haudan leveyteen ja niin ollen haudalle istutettavien kukkien määrään.

KUKKIEN MÄÄRÄ HOITOSOPIMUSHAUDOILLA:			
Istutusastia		Maapenkki (riippuu koosta ja muodosta)	
Haudan leveys	Kukkien määrä	Haudan leveys	Kukkien määrä
1 rinnakkaissija	3 kukkaa	1 rinnakkaissija	3 kukkaa
2 rinnakkaissijaa	6 kukkaa	2 rinnakkaissijaa	5—6 kukkaa
3 rinnakkaissijaa	9 kukkaa	3 rinnakkaissijaa	7—9 kukkaa
-leveämpiin hautoihin samalla lailla määrää soveltaen			
-yhdele haudalle yhtä kukkalajia ja -väriä			
-hautausmaan työnjohto valitsee haudalle istutettavat kukat			
-kukkien valinnassa otetaan huomioon eri alueiden kasvuolosuhteet, muistomerkin koko ja malli			
-hoitosopimushaudan kukkapesä mitoitetään vain seurakunnan istuttamille kukille sopivaksi			

Hautojen hoitokausi hautausmaalla alkaa keväällä sääolosuhteiden mukaan, kuitenkin viimeistään kausityöntekijöiden tullessa töihin toukokuun alussa. Hoitokautta kestää enintään syyskuun loppuun tai kunnes ensimmäiset hallat palelluttavat kukat haudoilta.

HAUDANHOITORAHASTON HAUDANHOITOSOPIMUKSEEN KUULUVAT TYÖT (1.5.-30.9.)		
Kevät	Kesä	Syksy
-hoitosopimushaudan merkitseminen hoitotyötä varten	-kasvualustan lannoitus ja möyhintä	-kesäkukkien poisto haudalta hoitokauden lopussa tai ensimmäisen hallan myötä
-kukka-alueen kunnostaminen: kasvualustan kääntö ja lisääminen, mahdollisesti istutusastian asennus	-kesäkukkien istutus juhannukseen mennessä	-kasvualustan kanttaaminen ja mullan lisääminen tarvittaessa
-kuihtuneiden kukkien poistaminen aina hoitokierroksen yhteydessä	-kukkien kastelu 1—3 krt/vko, kelien mukaan	-haudan siistiminen

-reunakivellisellä haudalla pinnan hoito	-kuihtuneiden kukkien poistaminen aina hoitokierroksen yhteydessä	-hoitomerkien poistaminen kaikilta hoitosopimushaudoilta
	-kukkien tukeminen ja uusiminen tarvittaessa	
	-kasvinsuojelutoimet tarvittaessa (huom! Kasvinsuojelututkinto!)	
	-reunakivellisellä haudalla pinnan hoito	
	- HUOM! Hautausmaasta vastaava puutarhuri valitsee haudalle sopivat kasvit	

Vuonna 2023 Lohjan seurakunnan hautainhoitorahastolla oli hoidettavanaan yhteensä 3 126 kpl sopimus- ja kesähoitohautaa, joiden lisäksi 732 kpl alennetun hoitotason sopimuksia eli perenna- tai kasteluhoitoja. Noin puolet haudanhoitosopimuksista oli yhden vuoden kesähoitoja. Haudanhoitojen määrät ovat pysyneet viime vuosina suurin piirtein samalla tasolla.

HAUTAINHOITORAHASTON HOITOSOPIMUSHAUDAT HAUTAUSMAITTAIN V.2023				
Hautausmaa	1 v kesähoidot	5,10, 15 v hoitosopimukset	ainaishoidot	Yhteensä/ hautausmaa
Pyhän Laurin kirkkomaa	343	287	520	1150
Metsolan hautausmaa	755	489	113	1357
Virkkalan hautausmaa	196	186	35	417
Karjalohjan hautausmaa	61	103	39	203
Sammatin hautausmaa	52	125	8	185
Nummen hautausmaa	122	223	12	357
Pusulan hautausmaa	59	125	5	189
Yhteensä kaikki	1580	1546	732	3858

Kesäkukkia tilataan vuosittain hoitosopimushaudoilta tarpeen mukaan. 2023 tilattavien kesäkukkien määrä oli Lohjan seurakunnan hautaus- ja puistotoimella 22.315 kpl (Lohjan srk, 2023). Luku sisältää sekä hoitosopimushaudoilta että yhteismuistomerkeille (muun muassa sankarihaudat) istutettavat kukat.

Vaaralliset, vinossa olevat hautamuistomerkit merkitään varoituskyltillä ja haudan haltijaan ollaan yhteydessä, mikäli yhteystieto löytyy. Muistomerkit voidaan hallitusti kaataa, jotta ne eivät aiheuta vaaratilanteita hautausmaan henkilökunnalle tai siellä kävijöille. Muistomerkin oikaisun tai uudelleen asennuksen omainen voi tilata suoraan valitsemaltaan kiviliiikkeeltä tai tehdä työn itse. Seurakunnalla ei ole sopimusta minkään kiviliiikkeen kanssa oikaisutöiden tekemisestä eikä se näin ollen voi suositella tehtävään eikä mainostaa alueellaan ketään. Seurakunta ei suorita kivien oikaisuihin liittyviä työtehtäviä.

Mikäli haudan haltija on kuulutuksen aikana yhteydessä seurakuntaan ja hoitaa haudan kuntoon, hauta poistetaan hoitamattomien hautojen luettelosta ja prosessi pysäytetään. Toimenpiteistä tehdään merkinnät hautakirjanpitoon

Hauta on kunnostettava yhden vuoden kuluessa siitä, kun päätöksestä on tiedotettu hautaoikeuden haltijaa. Haudan haltijalla on niin halutessaan tänä aikana myös oikeus poistaa haudalla oleva muistomerkki ja reunakivet. Jollei hautaa ole hoidettu määräaikaan mennessä, kirkkoneuvosto voi päättää hautaoikeuden menettämisestä. Päätöksestä on tiedotettava Kirkkolain (3. luku, 33 §, 3. momentti ja 10, luku, 26 §) mukaisesti. Haudan haltijalle ilmoitetaan kuulutuksesta virallisella luettelolla paikallislehdessä sekä Lohjan seurakunnan internet-sivustolla. Haudalle asennetaan kuulutuksesta kertova tiedonanto, sen paikallaan oloa seurataan säännöllisesti ja uusitaan tarvittaessa. Kuulutusprosessista tehdään ajantasaiset merkinnät hautakirjanpito-ohjelmaan.

Hoitamattomiksi todetut haudat ja niillä olevat hautamuistomerkit palautuvat seurakunnan hallintaan, mikäli haudan haltija ei ole yhteydessä haudan hoitoon liittyen vuoden kuluessa kuulutuksen aloittamisajankohdasta. Seurakunnalle palautunut hauta voidaan erinäisistä syistä säilyttää paikallaan hautausmaalla, jolloin seurakunta ottaa vastuun haudan hoitamisesta. Seurakunnan haltuun palautuneet haudat ja niiden muistomerkit inventoidaan ja dokumentoidaan valokuvaamalla. Mikäli seurakunta ei ota hoitovastuuta haudasta, sen muistomerkit ja mahdolliset reunakivet voidaan purkaa ja hauta tasoitetaan ja pinnoitetaan ympäristön mukaiseksi.

Hautamuistomerkkejä säilytetään hautausmaan varastoalueella vähintään vuosi poistamisen jälkeen niiden arvon mukaisella tavalla, jonka jälkeen ne tuhoetaan niin, ettei kivissä ollutta tietoa voida enää lukea. Poistetut haudat voidaan ottaa uudelleen käyttöön, sillä edellytyksellä, että haudan koskemattomuusaika on mennyt umpeen. Hautojen uudelleen käyttöön ottaminen edellyttää kirkkoneuvoston päätöstä.

Poistettujen hautojen reunakiviä, muistomerkkejä ja niiden pohjakiviä voidaan käyttää uudelleen tarkkaa harkintaa käyttäen mm. hautausmaan muissa rakenteissa. Kiven ja metallin kierrätyksessä noudatetaan jätelakia (646/2011) ja valtioneuvoston asetusta jätteistä (978/2021).

4.3 Hautauksen yhteydessä tehtävät työt

Hautausmaa on ensisijaisesti hautaamista varten varattu alue. Hautaamisesta johtuen turvallisuus, toimivuus ja esteettisyys hautausmaalla voivat tilapäisesti heikentyä. Tilapäisen haitan aiheuttaminen viereisille haudoille ei ole esteenä haudan avaamiselle. Mahdolliset haitat pyritään kuitenkin minimoimaan ja aiheutuneet vauriot korjataan. Hautaukseen liittyvissä toimenpiteissä vastuut jakautuvat hautaustoimen ja omaisen kesken.

HAUTAUKSEN YHTEYDESSÄ OMAISILLE KUULUVAT TOIMENPITEET:	HAUTAUKSEN YHTEYDESSÄ SEURAKUNNALLE KUULUVAT TOIMENPITEET:
-hautauksen ajankohdan sopiminen ja tilojen varaus, yhteys hautaustoimistoon	-hautapaikan ja hautausvyöhykkeen tarkistus
-hautaoikeuden haltijan selvittäminen seurakuntatoimiston kanssa	-haudankaivuuta ennakoivat toimenpiteet: talviaikaan sulatus, viereisten hautojen suojaaminen tarvittaessa, kulkureittien esivalmistelu, turvallisuuden tarkistus
-hautamuistomerkin siirättäminen hautauksen tieltä ja siihen mahdollisten uudistusten tilaaminen	-haudankaivuu ja sen turvallisuudesta huolehtiminen
-hautamuistomerkin palauttaminen hautauksen jälkeen	-haudan peittäminen ja kunnostus hautaamisen jälkeen
-hautauksen kustannuksista huolehtiminen (huom! sotaveteraanien hautauskulut maksaa seurakunta)	-haudan pinnan kunnostaminen sulan maan aikana (nurmi/hiekkapinta)
	-muistomerkin eteen tehdään kukka-alue muistomerkin asentamisen jälkeen, mahdolliset siirretyt kasvit istutetaan paikalleen ja kastellaan

HAUDANKAIVUUSEEN LIITTYVIÄ TURVALLISUUSOHJEITA:
-arkkuhautojen kaivuussa ja peittämisessä edellytetään aina kahden työntekijän osallistumista
-arkkuhaudat on aina tuettava asianmukaisesti
-haudankaivuussa on pidettävä huoli koneen turvaetäisyydestä, näkyvyydestä, liukastumisvaarasta, biologisista vaaratekijöistä
-huolehditaan asianmukaisesta turvavarustuksesta: huomiovärinen vaatetus, mahdollinen lisävalaistus, biologisiin vaaratekijöihin soveltuvat käsineet, hengityssuoja, koneen läheisyydessä työskentelevällä kypärä, turvakengät, kuulosuojaimet, suojalasit
-hautauksen yhteydessä syntyneet ylijäämämaat varastoidaan niille osoitetuilla paikoilla
-hautauksen jälkeen maa tiivistetään vainajaa kunnioittavalla tavalla

5. Kunnossapidon vuosikello

Hautausmaiden kunnossapidossa tehtävät vuosittain toistuvat toimenpiteet esitetään vuosikellon muodossa hoitosuunnitelman lopussa. Vuosikello on työkalu, joka muistuttaa ja ohjeistaa hautausmailla työskenteleviä säännöllisesti vuosittain toistuvista toimenpiteistä hautausmaan kunnossapidossa. Sama vuosikello on käytettävissä kaikilla hautausmailla. Vuosikelloon voi lisätä hautausmaakohtaisia paikallisia toimenpiteitä.

6. Hautausmaiden kunnossapitoluokitus

Kunnossapidon tarkoitus hautausmaalla on varmistaa hautausmaan toimivuus, turvallisuus, viihtyvyys ja esteettisyys sekä yleisille valittujen kunnossapitoluokkien mukaan. Lisäksi varmistetaan alueen kulttuuriarvojen säilyminen. Kunnossapitoluokat määrittävät hautausmaiden eri alueiden vaatimat kunnossapitotoimet. Suuritoisimmat alueet sijoittuvat yleisesti hautausmaiden keskeisille ja arvokkaimmille paikoille, laita-alueilla voidaan noudattaa alempia kunnossapitoluokkia. Hautausmaat jaotellaan RAMS2020 -kunnossapitoluokituksen mukaisesti kulttuuri- ja käyttöarvonsa mukaan. Kunnossapitoluokituksen lisäksi määritellään kunkin toiminta-alueen puhtaanapidon taso.

RAMS -luokitus (Tajakka, 2023).

RAMS 2020 -KUNNOSSAPITOLUOKITUS:				
PÄÄLUOKAT JA NIIDEN ALALUOKAT			PÄÄLUOKKIA TÄYDENTÄVÄT LUOKAT	
R- Rakennetut viheralueet	A-Avoimet viheralueet	M-Metsät	S- Suojelualueet (ei alaluokkia)	P-Viheralueiden puhtaanapitoluokitus
R1 Rakennettu arvoviheralue	A1 Arvoniitty	M1 Arvometsä	Rx Muutosalue, jota kunnossapidetään rakennetun viheralueen mukaisessa ulkoasussa	P1 Päivittäin (ma-la) (Huom! Talvikauden sekä sunnuntaisin ja juhlapyhinä tehtävästä puhtaanapidosta sovitaan erikseen.)
R2 Toimintaviheralue	A2 Käyttöniitty	M2 Lähimetsä	Ax Muutosalue, jota kunnossapidetään avoimen viheralueen mukaisessa ulkoasussa	P2 Työpäivinä (ma-pe)
R3 Käyttöviheralue	A3 Maisemaniitty	M3 Ulkoilu- ja virkistymetsä	Mx Muutosalue, jota kunnossapidetään metsän mukaisessa ulkoasussa	P3 Viikoittain (3 krt/vk)
R4 Suoja- ja vaihtumisviheralue	A4 Avoin alue	M4 Suojametsä		P4 Viikoittain (2 krt/vk)
	A5 Maisemapelto	M5 Talousmetsä		P5 Viikoittain (1 krt/vk)
				P6 Kuukausittain
				P7 Vuosittain

Hautausmaat luetaan yleisesti RAMS 2020 -kunnossapitoluokituksen mukaan luokkaan Toimintaviheralue R2, sankarihautausmaat Rakennettuun arvoviheralueeseen R1. (Tajakka, 2023) Hautausmaa-alueilla on myös alueita luokista Käyttöviheralue R3 ja Suoja- ja vaihettumisviheralue R4. Jotkin alueet lasketaan kuuluvaksi luokkaan Lähimetsät M2 (ortodoksinen metsähautausmaa Metsola M1, lähimetsät Metsola, Pyhän Laurin kirkkomaa, Virkkala, Karjalohja). Karjalohjan Pyhän Ristin hautausmaa sekä metsäalue Virkkalan hautausmaan yhteydessä lasketaan kuuluviksi luokkaan Suojelualueet S muinaismuisto- tai vapaaehtoisen luonnonsuojeluohjeistuksen nojalla. Puhtaanapitoluokitus määrittää hautausmaiden puhtaanapidon tason. Se on seurakunnan itse määriteltävä. Lohjan seurakunnassa on määritelty puhtaanapitoluokitus seuraavasti: R1-P2, R2-P4, R3-P5, R4-P7, M2-P7, M3-P7, M4-P7, M5-P7, S-P7.

Hautausmaan hoitosuunnitelman perusajatuksena on, että hautausmaan kunnossapitoon liittyvät työtehtävät toteutetaan pääsääntöisesti VKT:n mukaan (VKT21).

KUNNOSSA- ja PUHTAANAPITOLUOKAT LOHJAN HAUTAUSMAILLA						
R1	R2	R3	R4			
Sankarihautausmaat kaikilla hautausmailla	Hautausmaa-alue kaikilla hautausmailla	Kiinteistöjen viheralueet kaikilla hautausmailla	Laita-alueet kaikilla hautausmailla			
A1	A2	A3	A4	A5		
M1	M2	M3	M4	M5		
Metsola ortodoksinen hautausmaa	Metsola, Virkkala, Pyhän Laurin kirkkomaa, Karjalohja, Nummi	Metsola	Metsola, Virkkala, Karjalohja, Nummi, Pusula			
S						
Karjalohjan Pyhän Ristin hautausmaa, Virkkala						
P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7
	R1		R2	R3		R4,M2,S

7. Kunnossapidon tehtävätaulukko

Kunnossapidon tarkoitus on varmistaa hautausmaiden toimivuus, viihtyisyys, turvallisuus ja esteettisyys sekä yleisille valitun kunnossapitoluokan mukaisesti. Lohjan seurakunnan hautausmailla tehtävät toimenpiteet kuvataan hoitosuunnitelmassa taulukkomuodossa. Taulukoiden pohjina on käytetty Seurakuntapuutarhurit RY:n julkaisemia taulukkopohjia. Taulukot ovat käytettävissä yleisohjeena kaikilla seurakunnan hautausmailla.

HAUTAUSMAIDEN YLEINEN KUNNOSSAPITO:
-Talvihoito
-Puhtaanapito
-Rakenteiden, kalusteiden, varusteiden ja laitteiden hoito
-Kasvillisuuden hoito
-Haitallisten vieraskasvien poisto
-Kunto- ja turvallisuustarkastukset ja -inventoinnit
-Järjestelmien hoito ja käyttö

7.1 Talvikunnossapito hautausmaalla

Vastuu talvikunnossapidon tasosta on hautausmaiden työnjohdolla. Koska hautausmaiden henkilökunta vastaa erilaisista päivittäisistä kunnossapidon työtehtävistä hautausmaittain, on hautaus- ja puistotoimella otettu käyttöön talvikaudeksi varallaolojärjestelmä lumityöpäivystyksiin. Varallaolo koskee vain viikonloppuja ja arkipäiviä, se suunnitellaan etukäteen ja sen ajat vaihtelevat hautausmaittain. Talvikunnossapidosta on laadittu hautausmaakohtaiset kartat, joista selviää alueen vaatima talvikunnossapito. Karttaan on merkitty erikseen kone- ja käsilumityöt, lumipäivystyksen kunnossapitoalueet sekä lumenkasauspaikat. Talvikunnossapidon resurssit vaihtelevat hautausmaittain: joillakin hautausmailla koko talvikunnossapito hoituu omilla resursseilla, toisilla apuna on ulkopuolisen urakoitsijan työpanos ja kalusto. Talvihoitoon kuuluu valmistelevia töitä, liukkauden torjuntaa, lumen ja hiekoitushiekkujen poistoa. Suurin osa talvikunnossapidosta tehdään koneella, mutta osa töistä vaatii käsin tehtäviä toimenpiteitä. Hautausmaiden henkilökunta huolehtii myös hautausmaihin liittyvien rakennusten, parkkipaikkojen ja kulkuväylien talvikunnossapidosta.

HAUTAUSMAAN TALVIHOITO
Hoitotyöt
Talvihoidon valmistelutyöt (aurausviitoituksen asentaminen, hiekoitussepin hankinta, koneiden kunnostus, lumenkasauspaikkojen valmistelu, varallaolojärjestelmä)
Lumenpoisto (auraus, linkous, käsilumityöt, sohjon ja jään poisto hulevesikaivojen ritiläkansista, lumen kuormaus ja kuljetus)
Liukkauden torjunta (hiekoitus, karhentaminen)
Hiekoitushiekkujen poisto ja pölynsidonta (pesu, harjaus)

Hoitotöiden yleiset laatuvaatimukset

Talvihoidon laatuvaatimukset ovat soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman 'Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021' -julkaisun kohdan **61100 Viheralueiden lumen poisto ja liukkaudentorjunta** mukaiset.

Laadunvalvonta

Laadunvalvonnassa noudatetaan soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman 'Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021' -julkaisun kohdan **61000.1 Viheralueiden talvihoidon laadunarviointi** vaatimuksia.

Kirkkojen, kappeliin, seurakuntatalojen ja kiinteistöjen sekä hautausmaiden kulkuväylien kuljettavuus, esteettömyys ja turvallisuus tarkistetaan aina ennen tilaisuuksien alkua.

Talvihoidon laatua ja alueiden turvallisuutta tarkkaillaan säännöllisesti muiden talvikauden kunnossapitotöiden ohella.

Työmenetelmät ja toimintatavat

Talvikunnossapidon valmistelutyöt:

- lumityökaluston valmius
- aurausmerkkien asentaminen hyvissä ajoin ennen maan jäätymistä ja talvikunnossapitokauden alkua
- aurausmerkeillä huomio kiinteisiin rakenteisiin, mm. kaivoihin ja reunakiviin
- erikseen sovittavista vesialtaista ja -rakenteista poistetaan vesi alueen muun syyskunnostuksen yhteydessä (Virkkalan urna-alueen vesikaivo, Sammatin ja Pyhän Laurin kirkkomaan hautausmaalla olevat vesialtaat)
- hiekoitussepin hankinta
- hiekoitushiekan määrästä, laadusta ja saatavuudesta on huolehdittava
- kiinteistöjen oville on varattava hiekoitushiekka-astiat
- lumenkasauspaikkojen merkintä ja niiden turvallisuuden ja kulkureitin varmistaminen

Lumenpoisto:

- voimassa olevan talvikunnossapitokartan mukaisesti
- varallaolosuunnitelmat kuntoon
- konetyöt: hautausmaiden kulkuväylät ja parkkialueet
- käsityöt: muistelupaikat, yhteismuistomerkit, sankarihaudat, jätepisteet, rakennusten sisäänkäyntien edustat ja luiskat
- hautoille avataan kulkureitit vain hautauksien yhteydessä

Liukkauden torjunta:

- hiekoitus sepelillä, kemiallista liukkauden torjuntaa ei käytetä
- konetyöt: hautausmaiden kulkuväylät ja parkkialueet
- käsityöt: muistelupaikat, yhteismuistomerkit, sankarihaudat, jätepisteet, rakennusten sisäänkäyntien edustat ja luiskat
- hautoille hiekoitetaan kulkureitit vain hautauksien yhteydessä

Hiekoitushiekkojen poisto:

- päälysteiltä, nurmikoilta ja istutusalueilta
- konetyöt: päälysteet ja nurmialueet
- käsityöt: istutusalueet ja alueet, joita ei voi koneellisesti tehdä
- koneellisessa poistossa on huolehdittava asianmukaisesta pölyntorjunnasta niin, että työ tehdään määrällä kelillä ja että työn tekijöillä on asianmukaiset pölyntorjunnan edellyttämät suojavarusteet
- poistetun hiekoitushiekan loppusijoituspaikoista on huolehdittava

Hoitotöiden resurssit ja ajankäyttö

Auraus ja hiekoitus, lumipäivystys: -konelumityöt arkisin, viikonloppuina ja arkipyhinä: omana työnä tai urakoitsijan työnä erillisten sopimusten mukaisesti: * Pyhän Laurin kirkkomaa, Metsolan, Virkkalan ja Pusulan hautausmaat: omana työnä   * Karjalohjan, Sammatin, Nummen ja Kärkölän hautausmaat: osin omana, osin ulkopuolisen urakoitsijan työnä   -käsilumityöt arkisin ja viikonloppuina: omana työnä kaikilla hautausmailla   -lumikasojen kuormaus ja poiskuljetus: omana työnä tai urakoitsijan työnä: * Pyhän Laurin kirkkomaa, Metsolan ja Virkkalan, Nummen ja Pusulan hautausmaat: omana työnä   * Karjalohjan, Sammatin ja Kärkölän hautausmaat: ulkopuolisen urakoitsijan työnä   -hiekoitushiekkojen poisto: omana työnä tai urakoitsijan työnä   * Pyhän Laurin kirkkomaa, Metsolan ja Virkkalan, Karjalohjan, Sammatin ja Kärkölän hautausmaat: omana työnä   * Nummen ja Pusulan hautausmaat: osin omana, osin ulkopuolisen urakoitsijan työnä
Erikseen sovittavat työtehtävät
Kulkuväylältä haudalle johtavien saattoväylien lumenpoisto ja liukkauden torjunta   -yleensä omalla työllä hyvissä ajoin ennen tilaisuuden alkua, tarkistetaan juuri ennen tilaisuutta ottaen huomioon tilaisuuden luonteen vaatimat olosuhteet   -joissain tapauksissa saatetaan käyttää urakoitsijaa avaamaan väyliä (Sammatti, Karjalohja)   Viikonloppujen lumipäivystys   -erillinen varallaolojärjestelmä, suunnitellaan etukäteen ennen talvityökauden alkua   -talvikunnossapitokartoissa määritellään lumipäivystykseen kuuluvat väylät ja portaat
Muut kunnossapidon suunnittelussa ja kunnossapidossa huomioitavat asiat
Talvihoito kohdentuu erikseen sovituille kulkuväylille ja portaille   -talvikunnossapitokarttojen mukaisesti   -talvikunnossapitämättömiin kohteisiin asianmukaiset infokyltit   -liukkaudesta ja katoilta putoavista lumimassoista asianmukaiset varoitukset   Lumien kasauspaikkojen sijoittaminen esitetään talvikunnossapitokartoissa.

7.2 Puhtaanapito

Jätehuollon toimivuus on keskeinen hautausmaaympäristön viihtyisyyteen vaikuttava tekijä. Hautausmaalla syntyvä jäte lajitellaan ja hautausmaan henkilökunta huolehtii jäteastioiden tyhjennyksestä säännöllisesti. Millään Lohjan seurakunnan hautausmaalla ei ole maatuvan jätteen omaa käsittelyä. Maatuvan jätteen astiat ovat käytössä sulan maan aikana, ne tyhjennetään omana työnä kompostikentälle, mistä kasa pois kuljetetaan tilauksesta.

Hautausmailla kävijöitä ohjeistetaan jätteiden käsittelystä hautausmaiden opastauluilla.

JÄTEHUOLTO HAUTAUSMAILLA:					
Hautausmaa	Sekajäte	Maatuva jäte	Metallijäte	Ongelmajäte	Elektroniikkajäte

Pyhän Laurin kirkkomaa	tyhjennys tilataan tarvittaessa	pois kuljetus tilataan tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa
Metsolan hautausmaa	tyhjennys tilataan tarvittaessa	pois kuljetus tilataan tarvittaessa	keräyslava, pois kuljetus tilataan tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa
Virkkalan hautausmaa	tyhjennys tilataan tarvittaessa	pois kuljetus tilataan tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa
Karjalohjan hautausmaa	säännöllinen tyhjennys	pois kuljetus tilataan tarvittaessa	keräysastia hautausmaalla, tyhjennys tilataan tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa
Sammatin hautausmaa	säännöllinen tyhjennys	pois kuljetus tilataan tarvittaessa	keräysastia hautausmaalla, tyhjennys tilataan tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa
Pyhän Ristin hautausmaa	ei keräystä	ei keräystä	ei keräystä	ei keräystä	ei keräystä
Nummen hautausmaa	tyhjennys tilataan tarvittaessa	pois kuljetus tilataan tarvittaessa	keräysastia hautausmaalla, tyhjennys tilataan tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa
Pusulan hautausmaa	tyhjennys tilataan tarvittaessa	pois kuljetus tilataan tarvittaessa	keräysastia hautausmaalla, tyhjennys tilataan tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa	kuljetetaan omana työnä pois tarvittaessa
Kärkölän hautausmaa	tyhjennys tilataan tarvittaessa	ei keräystä	ei keräystä	ei keräystä	ei keräystä

HAUTAUSMAAN PUHTAANAPITO JA JÄTEHUOLTO

Hoitotyöt

Roskien poisto (irtoroskien keruu, roska-astioiden tyhjennys, siunaustilaisuuden jälkeen haudoille ja kukkienlaskupaikoille jätettyjen kukkien ja kukkalaitteiden keruu)

Päällysteiden puhtaanapito

Kalusteiden, varusteiden ja suojien puhtaanapito

Vesialtaiden ja -rakenteiden puhtaanapito

Töhryjen poisto

Hautausmaan kevät- ja syyssiivous

Hoitotöiden yleiset laatuvaatimukset

Puhtaanapidon laatuvaatimukset ovat soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman 'Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021' -julkaisun kohdan **62000 Viheralueiden puhtaanapito** mukaiset.

Laadunvalvonta

Laadunvalvonnassa noudatetaan soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman 'Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021' -julkaisun kohdan **62000.1 Viheralueiden puhtaanapidon laadunarviointi** vaatimuksia.

Kirkkojen, kappeliin, seurakuntatalojen ja kiinteistöjen ulkoalueiden sekä hautausmaiden siisteys ja turvallisuus tarkistetaan aina ennen tilaisuuksien alkua niillä alueilla, joihin tilaisuus tai toiminta kohdentuu.

Puhtaanapidon laatua ja alueiden turvallisuutta tarkkaillaan säännöllisesti muiden kunnossapitotöiden ohella.

Työmenetelmät ja toimintatavat

Hautausmaiden yleiset alueet:

Roskien poisto:

- irtoroskien keruu, roska-astioiden tyhjennys, siunaustilaisuuden jälkeen haudoille ja kukkienlaskupaikoille jätettyjen kukkien ja kukkalaitteiden keruu
- siunaustilaisuuksien ja uurnanlaskujen jälkeen haudoille ja muistopaikoille jätettyjen kukkien ja kukkalaitteiden keruu tehdään omana työnä noin 14 vrk tilaisuuden jälkeen tai viimeistään lumien sulettua, jolloin hauta-alue myös siistitään
- hautausmaa-alueiden puhtaanapitoluokka määrittynyt RAMS 2020 -kunnossapitoluokituksen mukaisesti
- puhtaanapitoluokat on merkittyinä hautausmaakohtaisiin kunnossapitokarttoihin
- hautausmaakohtaisen jätteiden käsittely esitettyinä erillisessä taulukossa (taulukko x)

Päälysteiden puhtaanapito:

- roskien poisto tarvittaessa, yleisilmeen siistinä pitäminen

Kalusteiden ja varusteiden puhtaanapito:

- penkkien ja jättestioiden sekä muiden puhdistusta vaativien varusteiden puhdistus tarvittaessa

Vesialtaiden puhtaanapito:

- vesialtaiden puhdistus tarvittaessa

Hautausmaan kevätsiivous:

- keväkunnostuksen yhteydessä kaikilta haudoilta poistetaan kertakäyttöiset hautakynntilät ja -lyhdyt, havut ja kanervat sekä muut talvikoristeet

Muistelupaikat ja muut yhteismuistomerkkialueet:

- poistetaan palaneet kertakäyttöiset hautakynntilät, kuihtuneet kukat ja rikkoutuneet koriste-esineet viikoittain
- puhdistetaan kulkuväylät ja kiveysalueet
- poistetaan huonoksi menneet ruukku- ja leikkokukat sekä muut kukkalaitteet ja muistokukat
- muistomerkkien puhdistus tarvittaessa

Hoitotöiden resurssit ja ajankäyttö

Alueelta poistetaan roskat RAMS 2020 -kunnossapitoluokituksen mukaan:

- P2 Työpäivinä (ma—pe): kerran päivässä
- P5 Viikoittain: kerran viikossa
- P7 Vuosittain: kerran vuodessa.
- Palaneet kynttilät poistetaan yhteismuistomerkkialueilta juhlapyhien jälkeen

Sidotut päällysteet puhdistetaan RAMS 2020- kunnossapitoluokituksen mukaan:

- P2 Työpäivinä (ma—pe): kerran viikossa

Kalusteiden puhdistus ja töhryjen poisto tehdään RAMS 2020- kunnossapitoluokituksen mukaan:

- P2 Työpäivinä (ma—pe): tarvittaessa kerran viikossa

Kalusteiden pesu tehdään RAMS 2020- kunnossapitoluokituksen mukaan:

- P7 Vuosittain: sovitaan erikseen

Erikseen sovittavat työtehtävät

Vaarallisten jätteiden hävittäminen (tilataan vaarallisia jätteitä käsittelevältä yritykseltä tai toimitetaan ongelmajätteitä vastaanottaviin toimipaikkoihin).

Metallijätteiden tyhjennys tilataan tarpeen mukaan.

Maatuvan jätteen ja risujen poisvieminen kompostikentiltä tilataan tarpeen mukaan.

Muut kunnossapidon suunnittelussa ja kunnossapidossa huomioitavat asiat

Viheralueiden puhtaanapitoluokan (P) määrittäminen. Viheralueiden puhtaanapitoluokitus (P) on esitetty Viherympäristöliitto ry:n julkaisemassa 'Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020 - julkaisussa. Kunnossapito- ja Puhtaanapitoluokat on merkitty hautausmaakohtaisiin kunnossapitokarttoihin.

Hautausmailla on kävijöiden käytössä ympärivuotisesti sekajätteen sekä joillakin hautausmailla metallijätteen keräysastiat. Kasvukauden aikana kerätään erilleen lisäksi maatuvat jätteet, jotka kuljetetaan erillisiin kompostointikohteisiin. Hautausmaiden huoltohalleilla kerätään erikseen sekajäte, ongelmajäte, sähkö- ja elektroniikkaromu, keräyspaperi, kartonki- sekä metallijäte, jotka kaikki toimitetaan tarpeen mukaan asianmukaisesti kierrätyspisteisiin.

Jätteiden käsittelyssä ja lajittelussa noudatetaan voimassa olevaa Jätelakia (646/2011), jäteasetusta sekä Lohjan kaupungin ympäristönsuojelumääräyksiä.

Jätteiden keräys on eritelty hautausmaittain taulukkomuodossa.

Jäte- ja lajittelupisteiden sijainti on määritelty hautausmaakaavoissa.

Jätteiden keruusta ja lajittelusta on ohjeistus hautausmailla kävijöille hautausmaiden opastauluilla.

Joillakin hautausmailla järjestetään siivoustalkoot hautausmailla kävijöille kahdesti vuodessa.

(Karjalohja, Sammatti, Nummi, Pusula)

Hautausmaan kunnossapitotyöt eritellään vuosikellossa.

7.3 Rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito

Hautausmaalla säännöllistä kunnossapitoa tarvitsevat myös monet rakenteet, kalusteet, varusteet ja laitteet, jotka edesauttavat hautausmaan toimivuutta ja viihtyisyyttä. Niiden hoito sisältää toimintakunnosta ja turvallisuudesta huolehtimista, mekanismien huoltoa, siirtoja ja kausimuutoksia. Hautausmaan rakenteita ovat muun muassa erilaiset päällysteet, muurit ja kuivatusrakenteet sekä vesialtaat, varusteita ja kalusteita ovat penkit, pyörätelineet, roska-astiat, opasteet, valaisimet, pistorasiatolpat, aidat ja katokset. Laitteisiin kuuluvat esimerkiksi valaisin- ja kastelujärjestelmät. Hautausmaiden henkilökunta pitää huolta myös monien kiinteistöjen laitteista ja järjestelmistä, muiden muassa palohälytinjärjestelmistä.

HAUTAUSMAAN RAKENTEIDEN, VARUSTEIDEN, KALUSTEIDEN JA LAITTEIDEN HOITO

Hoitotyöt

Rakenteiden hoito (kuivatusrakenteet, päällysteet, muurit)

Varusteiden, kalusteiden ja suojien hoito (penkit, pyörätelineet, roska-astiat, opasteet, pistorasiatolpat, aidat, katokset)

Laitteiden hoito (esimerkiksi yleisökäymälät)

Muiden rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito (vesialtaat- ja -rakenteet)

Yhteismuistomerkkien ja yksittäisten hautojen hoito

Hoitotöiden yleiset laatuvaatimukset

Rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoidon laatuvaatimukset ovat soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohdan 63000 Viheralueiden rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito mukaiset.

Laadunvalvonta

Laadunvalvonnassa noudatetaan soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohdan 63000.1 Viheralueiden rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoidon laadunarviointi vaatimuksia.

Rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoidon laatua ja turvallisuutta tarkkaillaan säännöllisesti, päivittäin, muiden kunnossapitotöiden ohella.

Työmenetelmät ja toimintatavat

Rakenteiden hoito (kuivatusrakenteet, päällysteet, muurit):

- kuivatusrakenteiden kiintoaineen ja tukkeutumien poisto koneellisesti tai käsin, tarpeen mukaan, omana työnä, tarvittaessa urakoitsijan työnä
- ojien ja painanteiden avaaminen koneellisesti tai käsin, tarpeen mukaan, omana työnä, tarvittaessa urakoitsijan työnä
- päällysteiden rajausta, tasausta, paikkausta, korkeuspoikkeamien korjausta (esim. nurmialueiden painaumien), rikkakasvien torjuntaa koneellisesti tai käsin, tarpeen mukaan, omana työnä, tarvittaessa urakoitsijan työnä. Tarkistus vuosittain.

HAUTAUSMAAN RAKENTEIDEN, VARUSTEIDEN, KALUSTEIDEN JA LAITTEIDEN HOITO

Varusteiden, kalusteiden ja suojien hoito (penkit, pyörätelineet, roska-astiat, opasteet, pistorasiatolpat, aidat, katokset):

- toimintakunnon ja turvallisuuden säännöllinen tarkastus
- suoristus
- mekanismien huolto
- pintojen paikkakäsittely
- töhryjen ja tarrojen poistaminen tarpeen mukaan, kts puhtaanapitoluokitus
- kausimuutokset ja siirrot kasvukauden alussa ja lopussa
- huonokuntoisten varusteiden vaihto ehjiin tarvittaessa

Laitteiden hoito (esimerkiksi yleisökäymälät):

- toimintakunnon ja turvallisuuden jatkuva seuranta

Muiden rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito (vesialtaat- ja -rakenteet)

- toimintakunnon ja turvallisuuden jatkuva seuranta

Yhteismuistomerkkien ja seurakunnalle palautuneiden hautojen kunnossapito

- toimintakunnon ja turvallisuuden jatkuva seuranta (muistomerkit)
- pintojen paikkakäsittelyt

Yksittäisten hautojen hoito

- turvallisuuden seuranta (muistomerkit)

Hoitotöiden resurssit ja ajankäyttö

Turvallisuutta vaarantavat vauriot korjataan välittömästi.

Rakenteiden hoito:

- luonnonkivimuureista irronneet kivet asennetaan paikoilleen mahdollisimman pian. Vaaratilanteista informoidaan hautausmaalla kävijöitä.
- kiveysalueilla irronneet kivet asennetaan paikoilleen mahdollisimman pian. Vaaratilanteista informoidaan hautausmaalla kävijöitä.
- kivituhkapintaiset käytävät lanataan ja reunat kantataan säännöllisesti

Varusteiden ja kalusteiden hoito:

- kalusteiden ja rakenteiden kuntoa seurataan säännöllisesti, puutteet korjataan mahdollisimman pian.
- portit ja aidat kunnostetaan tarpeen vaatiessa
- vesialtaiden ja -rakenteiden puhtautta ja toimivuutta seurataan säännöllisesti.

Yhteismuistomerkkien, seurakunnalle palautuneiden ja yksittäisten hautojen hoito:

- turvallisuutta ja toimivuutta seurataan säännöllisesti

Erikseen sovittavat työtehtävät

Rakenteiden, kalusteiden, varusteiden, vesialtaiden, kastelulaitteiden jne. korjaus eli uusiminen, siirto ja poisto sekä pintakäsittelyjen uusiminen tarvittaessa.

Päällystealueiden kemiallinen rikkakasvien torjunta

- pyritään välttämään, mahdollisimman vähäistä, ainoastaan kiveysalueille, jossa muunlainen rikkakasvien torjunta ei ole mahdollista.

Yhteismuistomerkkien tekstien uusimistyö tarvittaessa.

Muut kunnossapidon suunnittelussa ja kunnossapidossa huomioitavat asiat

Hautamuistomerkin hoidossa noudatetaan Museoviraston Hautamuistomerkkien hoito - julkaisun ohjeita.

HAUTAUSMAAN RAKENTEIDEN, VARUSTEIDEN, KALUSTEIDEN JA LAITTEIDEN HOITO

Sankarihautausmaan hoidossa ja kunnostuksessa noudatetaan Museoviraston Sankarihautausmaiden perinne, hoito ja kunnostus -julkaisun ohjeita.

7.4 Hautausmaan kasvillisuuden hoito

Hautausmaan kasvillisuuden hoito on yleisillä alueilla seurakunnan hoitovastuulla. RAMS 2020 -kunnossapitoluokituksen mukainen hoitotaso on merkitty hautausmaakohtaisiin karttoihin. Yksittäisten hautojen kasvillisuuden hoito on hautaoikeuden haltijan vastuulla. Hautausmaan kasvillisuuden hoidon tulee olla mahdollisimman tehokasta, taloudellista, ympäristöystävällistä ja resurssiviisasta.

HAUTAUSMAAN KASVILLISUUDEN HOITO (Rakennetut viheralueet R)**Hoitotyöt**

Rakennus- ja takuuaikainen hoito (ulkopuolinen urakoitsija)

Kevätkunnostus

Kalkitus ja lannoitus

Kastelu

Rikkakasvin ja haitallisten vieraskasvien torjunta

Kasvitautilien ja tuholaisten torjunta

Leikkaus ja siistiminen

Istutusalueen rajaus

Syyskunnostus

Perennojen, sipuli- ja mukulakasvien jakaminen

Hoitotöiden yleiset laatuvaatimukset

Kasvillisuuden hoidon laatuvaatimukset ovat soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohdan 64200 Rakennettujen viheralueiden kasvillisuusalueiden hoito mukaiset.

Laadunvalvonta

Laadunvalvonnassa noudatetaan soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohdan 64200.1 Rakennettujen viheralueiden kasvillisuusalueiden kunnossapidon laadunarviointi vaatimuksia.

Kasvillisuuden hoidon laatua tarkkaillaan säännöllisesti muiden kunnossapitotöiden ohella.

Työmenetelmät ja toimintatavat

Työtehtävissä noudatetaan hautausmaan työnjohdon antamaa ohjeistusta ja niiden suorittamiseen käytetään hautausmaan omaa kalustoa ja työvälineitä.

Nurmialueiden hoito:

-nurmialueiden hoito kunnossapitoluokituksen mukaan

-hauta-alueilta ja käytäviltä kerätään tarvittaessa pois nurmen niittojäte

-nurmialueiden pinta kunnostetaan tarvittaessa (painaumat)

HAUTAUSMAAN KASVILLISUUDEN HOITO (Rakennetut viheralueet R)

- nurmialueiden kastelusta huolehditaan vain sankarihauta-alueilla, vastakylvetyillä alueilla tai siirtonurmialueilla

Istutusalueiden hoito:

- puiden ja pensaiden hoitoleikkaukset lajikekohtaisesti
- perennaistutukset leikataan alas syksyllä
- perennaistutukset jaetaan lajikekohtaisesti
- perennaistutusten talvisuojaukset havuilla (sankarihautausmaat Karjalohja ja Sammatti)
- lannoitukset keväällä ja syksyllä
- rikkaruohojen torjunta mekaanisesti
- kastelusta huolehditaan säännöllisesti, erityisesti kausikasvit ja puut sekä vastaistutetut kasvit
- sipulikukkien annetaan lakastua ennen varsien leikkausta

Hoitotöiden resurssit ja ajankäyttö

Nurmialueiden hoito:

- leikkaus ja siistintä siimaleikkurilla kunnossapitoluokan mukaisesti (R1 viikoittain, R2 kahden viikon välein, kulttuurihistorialliset haudat kahdesti kasvukaudessa)
- paikkakylvöt tarvittaessa
- lannoitus keväällä ja syksyllä sankarihauta-alueilla sekä siirtonurmialueilla
- sammaleenpoisto tarpeen mukaan

Kausikasvien hoito:

- kitkentä ja haraaminen kunnossapitoluokituksen mukaisesti (R1 ja HHR hoitosopimushaudat viikoittain, R2 kahden viikon välein)
- kukkapesien kanttaus tarvittaessa
- kuihtuneiden kukkien poisto jokaisella hoitokerralla
- kastelu 1—3 kertaa viikossa säätilan mukaan
- pitkäaikaislannoitus istutuksen yhteydessä, tarvittaessa lisälannoitusta
- tuenta ja latvonta lajikekohtaisesti tarvittaessa
- kasvien uusiminen tarvittaessa

Monivuotiset istutusalueet:

- pensaat ja puut: istutusalueen kanttaus ja rikkaruohojen kitkentä vähintään kerran kasvukaudessa
- runkovesojen poisto ja vuosiversojen työstäminen kerran kasvukaudessa
- hoitoleikkaukset lajikekohtaisesti ja tarpeen mukaan 1—2 kertaa kasvukaudessa
- perennat: rikkaruohojen kitkentä ja kanttaus vähintään kerran kasvukaudessa
- lannoitus keväisin ja syksyisin
- kastelu poutakausina tarvittaessa
- talvisuojaukset lajikekohtaisesti

Kevät- ja syyssiivoukset

- rakennetun arvoviheralueella (R1) pudonneet lehdet poistetaan syyskunnostuksen yhteydessä muutaman kerran ja viimeisen kerran, kun ympäröivät kasvit ovat pudottaneet lehtensä. Toimintaviheralueen (R2) ja käyttöviheralueen (R3) kasvillisuusalueella, joissa kasvijätettä ei jätetä paikoilleen, pudonneet poistetaan, kun ympäröivät kasvit ovat pääsääntöisesti pudottaneet lehtensä.

Lisätyövaraukset myrskyjen ja tuulisen sään jälkeen puista pudonneiden oksien ja kaatuneiden tai kallistuneiden puiden raivaamiseen.

HAUTAUSMAAN KASVILLISUUDEN HOITO (Rakennetut viheralueet R)**Erikseen sovittavat työtehtävät**

Takuuajan hoidosta sovitaan erikseen urakka-asiakirjoissa.

Kasvillisuusistutusten korjaus eli uusiminen, siirto ja poisto (kuolleet ja huonokuntoiset puut).

Kemiallinen rikkakasvitorjunta

-vain kiveysalueet, joihin ei muunlainen rikkakasvitorjunta ole mahdollinen

Nurmikon rikkakasvitorjunta

-voikukkien poistoa vain R1 -alueilla

Toimintaviheralueen (R2) nurmikon kastelu

-vain vastakylvetyt alueet tai siirtonurmikko

Puiden kastelu

- tarvittaessa, lähinnä uudet istutukset

Pensas- ja köynnösistutusten alasleikkaus.

Puiden erikoisleikkaukset (muotoon leikkaus ja latvuksen pienentäminen).

Lahopuun, pystyyn kuolleiden puiden, maapuiden, kantojen, puupölkkyjen ja risukasoja jättäminen lahoppuiksi.

Muut kunnossapidon suunnittelussa ja kunnossapidossa huomioitavat asiat

Puiden silmämääräisen kuntoseurannan ja kuntoarviointien tulokset mm. puiden kaatotarpeen määrittelyssä.

Vanhojen, kookkaiden ja onttojen jalojen lehtipuiden säilyttämismahdollisuudet monimuotoisuuden etenkin niissä elävän hyönteis-, sieni- ja jäkälälajiston säilyttämiseksi.

Toistuvista haudankaivutöistä aiheutuvien juuristovaurioiden (maan tiivistyminen ja paksujen ankkurijuurien katkeaminen) vaikutus pensaiden ja puiden säilymismahdollisuuteen.

Talvituhoista, käytöstä ja kulumisesta aiheutuvat paikkaustarpeet.

Työkoneiden aiheuttaman maan tiivistymisen estäminen ja hallinta.

HAUTAUSMAAN METSIEN (M) HOITO**Hoitotyöt**

Metsän harvennus

Pienpuuston hoito

Hoitotöiden yleiset laatuvaatimukset
Metsien hoidon laatuvaatimukset ovat soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohdan 64400 Metsien hoito mukaiset.
Laadunvalvonta
Laadunvalvonnassa noudatetaan soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohdan 64400.1 Metsien hoidon laadunarviointi vaatimuksia. Metsien hoidon laatua ja turvallisuutta tarkkaillaan säännöllisesti muiden kunnossapitotöiden ohella.
Työmenetelmät ja toimintatavat
Puiden poisto kiipeillen tehdään muun muassa kohteissa, joissa on varottava hautamuistomerkkien vaurioitumista puun poiston yhteydessä. Työhön käytetään ulkopuolista ammattityövoimaa. Haudankaivuun yhteydessä kuttakerros poistetaan niin, että kunta voidaan asentaa takaisin haudan täytön ja tiivistyksen jälkeen. Irrotettu kunta välivarastoidaan niin, ettei se pääse kuivumaan, rikkoutumaan, tiivistymään tai muuten vaurioitumaan välivarastoinnin aikana. Kuntan elinvoimasta ja kunnosta huolehditaan välivarastoinnin aikana esimerkiksi kastellen ja varjostaen. Toimitaan niin, ettei vaurioiteta puiden juuristoa, runkoa ja latvustoa.
Hoitotöiden resurssit ja ajankäyttö
Puun poisto kiipeillen kuuluu vaarallisiin töihin. Työhön käytetään aina ulkopuolista työvoimaa. Myrskytuhopuiden korjuu hautamuistomerkkien läheisyydessä vaatii erityistä tarkkuutta ja varovaisuutta. Työntekijä ohjeistetaan tehtävään erikseen. Myrskytuhopuiden korjuu tehdään aina pari- tai ryhmätyöskentelynä – ei koskaan yksin. Työhön voidaan käyttää myös ulkopuolista urakoitsijaa. Myrskytuhopuiden kaatamat ja vaurioittamat hautamuistomerkit dokumentoidaan esimerkiksi valokuvaamalla ennen töihin ryhtymistä. Myrskytuhopuiden kaatamat hautamuistomerkit asennetaan takaisin paikoilleen omana tai urakoitsijan työnä.
Erikseen sovittavat työtehtävät
Puun poisto kiipeillen. Myrskytuhojen korjuu. Lahopuun, pystyyn kuolleiden puiden, maapuiden, kantojen, puupölkkyjen ja risukasoja jättäminen lahopuiksi.
Muut kunnossapidon suunnittelussa ja kunnossapidossa huomioitavat asiat

7.5 Vieraslajit

Hautausmaalla kiinnitetään huomiota haitallisiksi luettavien vieraslajien poistamiseen. Vieraslajilla tarkoitetaan ei-kotoperäistä kasvi- tai eläinlajia, joka levitessään syrjäyttää kotoperäisen lajiston (Vieraslajit.fi, n.d.). Näin ne uhkaavat Suomen luonnon monimuotoisuutta ja siihen liittyviä ekosysteemipalveluita. Vieraslajeja ja niiden aiheuttamia haitallisia vaikutuksia torjutaan aktiivisesti kaikilla hautausmailla ja pyritään estämään niiden leviämistä luontoon. Lohjan seurakunnan hautausmailla on tavattu haitallisista vieraslajeista ainakin kurtturuusua, isolupiinia ja jättipalsamia.

HAUTAUSMAAN HAITALLISTEN VIERASLAJIEN POISTO
Hoitotyöt
Haitallisen vieraskasvin torjunta ja poistaminen
Kasvijätteen käsittely ja hävitys
Hoitotöiden yleiset laatuvaatimukset
Haitallisten vieraskasvien poiston laatuvaatimukset ovat soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohdan 64500 Viheralueiden haitallisten vieraskasvien poisto mukaiset.
Laadunvalvonta
Laadunvalvonnassa noudatetaan soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohdan 64500 Viheralueiden haitallisten vieraskasvien poisto vaatimuksia.
Työmenetelmät ja toimintatavat
Haitallisen vieraslajin torjunta ja poistaminen: -havaitun vieraslajin poistaminen lajikekohtaisin menetelmin   - muistettava käyttää asianmukaisia suojaamia   -pyritään käyttämään ei-kemiallisia toimintatapoja lajien hävittämisessä (mm. mekaaninen poisto, tukahduttaminen)   Kasvijätteen käsittely ja hävitys: -kasvijäte tulee hävittää suljetuissa pakkauksissa sekajätteen seassa tai isommat määrät kuljettaa suoraan kaatopaikalle   -lainsäädäntö <i>Jätelaki 646/2011</i>   -haitallisia vieraskasveja sisältävä kasvijäte ja maa-aines poistetaan, käsitellään ja kuljetetaan erityistä varovaisuutta noudattaen, jotta vieraskasvit eivät pääse leviämään   -kasvijätteen ja maa-aineksen käsittelyssä käytetyt työkoneet ja -välineet sekä kuljetuskalusto pestään huolellisesti ennen niiden käyttöä muussa käytössä   - huolehditaan, etteivät pesuvedet kulkeudu ympäristöön ja etteivät vieraskasvit leviä työntekijöiden jalkineiden tai muun suojavaatetuksen mukana
Hoitotöiden resurssit ja ajankäyttö
Hautausmaan haitallisten vieraskasvien poiston resurssit ja ajankäyttö määräytyvät pääsääntöisesti Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohdan 64500 Viheralueiden haitallisten vieraskasvien poisto vaatimusten mukaan.
Erikseen sovittavat työtehtävät
Haitallisten vieraslajien poistosta sovitaan aina työtehtävänä erikseen.

HAUTAUSMAAN HAITALLISTEN VIERASLAJIEN POISTO

Muut kunnossapidon suunnittelussa ja kunnossapidossa huomioitavat asiat

Vieraslajit.fi -verkkosivuston (<https://vieraslajit.fi/>) ja ViherRiski-tietopankin (<https://www.vyl.fi/tietopankki/viherriski/>) tietojen hyödyntäminen hoidon suunnittelussa.

7.6 Hautausmaan kunto- ja turvallisuustarkastukset

Hautausmailla seurataan säännöllisesti ympäristössä olevien tekijöiden kuntoa ja turvallisuutta. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaita hautoja ja muistomerkkejä sekä yksittäisten hautojen muistomerkkejä seurataan hautausmaakohtaisesti, samoin hautausmaiden puiden kuntoa. Myös rakenteiden, varusteiden, laitteiden ja järjestelmien kuntoa seurataan säännöllisesti. Varsinaista inventointia ei Lohjan seurakunnalla ole hautausmailla olevista seurattavista elementeistä ole tehty, mutta sitä ollaan kehittämässä.

HAUTAUSMAAN KUNTO- JA TURVALLISUUSTARKASTUKSET JA -INVENTOINNIT

Työtehtävät

Hautausmaalla tehtävät tarkastukset ja inventoinnit:

- puiden silmämääräinen kuntoseuranta
- puiden kuntoarviointi
- laitteiden ja järjestelmien tarkastus
- rakenteiden, kalusteiden ja varusteiden kuntoseuranta
- arvokkaiden hautojen ja hautamuistomerkkien inventointi
- hautamuistomerkkien turvallisuuden tarkastus
- hautojen hoitotason tarkastaminen.

Hautausmailla tehdään kaikki tarvittavat mittaukset ja kartoitukset hautausmaakohtaisesti.

Tulokset raportoidaan ja dokumentoidaan muutos- ja korjausehdotuksineen.

Työtehtävien yleiset laatuvaatimukset

Kunto- ja turvallisuustarkastuksien ja -inventointien laatuvaatimukset ovat soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohdan 65100 Viheralueiden kunto- ja turvallisuustarkastukset ja -inventoinnit mukaiset.

Laadunvalvonta

Kunto- ja turvallisuustarkastuksien ja -inventointien laadunvalvonnassa varmistetaan, että tarkastukset tehdään suunnitellun aikataulun mukaan ja tarkastuskohteen edellyttämässä laajuudessa.

Työmenetelmät ja toimintatavat

Puiden kuntoarviointi:

-ammattitaitoisen arboristin tekemänä (ulkopuolinen urakoitsija)

Arvokkaiden hautojen ja muistomerkkien inventointi:

-hautausmaittain omana työnä

-noudatetaan Museoviraston julkaisun Hautausmaiden investointiopas -ohjeita

HAUTAUSMAAN KUNTO- JA TURVALLISUUSTARKASTUKSET JA -INVENTOINNIT

Hautamuistomerkkien turvallisuuden tarkastus:

-hautausmaittain omana työnä vuosittain

Haudan hoitamattomuuden seuranta:

- dokumentoidaan säännöllisesti erikseen sovitulla tavalla, kuten valokuvaamalla
- hoitamattoman haudan tietoihin kirjataan syy hoitamattomuudelle sekä mahdollinen haudan kunnostaminen
- kuulutukset hautausmaittain noin viiden vuoden välein

Hoitotöiden resurssit ja ajankäyttö

Lakisääteinen hautausmaakatselmus kerran vuodessa. Katselmuksen toteuttaa kirkkoneuvoston nimeämä taho. Katselmuksessa tarkastetaan muun muassa:

- hautausmaiden ohjesäännön noudattaminen
- hautausmaan käyttösuunnitelman noudattaminen
- hautakirjanpidon yhteneväisyys hautausmaalla tehtyjen toimenpiteiden kanssa
- hoitamattomien hautojen määrä
- sopimushautojen hoidon toteutus sopimusten ja/tai hautainhoitorahaston periaatteiden mukaan
- uudisrakentamisen ja siihen liittyvän rakennus- ja takuuajaisen hoidon toteutuminen
- rakennusten ja hautausmaiden korjauksen ja perusparannuksen toteutuminen suunnitelmien mukaan.

Vaarallisten hautamuistomerkkien tarkastus kerran vuodessa.

Hoitamattomien hautojen tarkastus kerran vuodessa.

Puiden kuntoarviointi tarpeen mukaan.

Erikseen sovittavat työtehtävät

Muut kunnossapidon suunnittelussa ja kunnossapidossa huomioitavat asiat

Hautausmaiden inventoinnissa noudatetaan Museoviraston julkaisun Hautausmaiden inventointiopas ohjeita.

7.7 Hautausmaan järjestelmien hoito ja käyttö

Hautausmaiden järjestelmien käyttökuntoa ja turvallisuutta seurataan säännöllisesti. Järjestelmiä ovat esimerkiksi sähkönjakelu- ja valaistusjärjestelmät, hulevesi-, kastelu- ja vedenjakelujärjestelmät sekä kamera- ja valvontajärjestelmät. Hautausmaan vakituinen henkilökunta saa käyttökoulutuksen hautausmaan käytössä oleviin järjestelmiin ja huolehtii niiden kunnossapidosta omana tai urakoitsijan työnä.

HAUTAUSMAAN JÄRJESTELMIEN HOITO JA KÄYTTÖ

Hoitotyöt

Toimintakunnan tarkastus

HAUTAUSMAAN JÄRJESTELMIEN HOITO JA KÄYTTÖ

Toimintakunnosta ja turvallisuudesta huolehtiminen

Hoitotöiden yleiset laatuvaatimukset

Järjestelmien hoidon ja käytön laatuvaatimukset ovat soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohtien 63311 Viheralueiden kastelujärjestelmien hoito ja käyttö, 70000 Viheralueiden huolto- ja informaatiojärjestelmien hoito ja käyttö ja 80000 Viheralueiden muiden järjestelmien hoito ja käyttö mukaiset.

Laadunvalvonta

Laadunvalvonnassa noudatetaan soveltuvilta osin Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun kohtia:

- 71000.1 Viheralueiden valaistusjärjestelmien hoidon ja käytön laadunarviointi
- 73000.1 Viheralueiden sulanapitojärjestelmien hoidon ja käytön laadunarviointi
- 81000.1 Viheralueiden hulevesijärjestelmien hoidon ja käytön laadunarviointi
- 82000.1 Viheralueiden vedenjakelujärjestelmien hoidon ja käytön laadunarviointi.

Järjestelmien laatua ja toimivuutta tarkkaillaan säännöllisesti muiden kunnossapitotöiden ohella.

Työmenetelmät ja toimintatavat

Hautausmaan teknisiä järjestelmiä käytetään, huolletaan ja tarkastetaan valmistajan ohjeiden mukaan.

Vedenjakelujärjestelmät ovat kesäkäyttöisiä: ne otetaan käyttöön keväällä ja tyhjennetään syksyllä.

Hautausmaan kaikkia teknisiä järjestelmiä huolletaan säännöllisesti ja uudistetaan investointisuunnitelman mukaan.

Hoitotöiden resurssit ja ajankäyttö

Valaisimien, pistorasiatolppien ja sulanapitojärjestelmän (arkun- ja uurnansulattimien) kunto tarkistetaan säännöllisesti vuosittain syksyisin ja vialliset kunnostetaan välittömästi.

Sadevesiviemärit puhdistetaan maa-aineksesta tarpeen mukaan.

Kastelujärjestelmän kunto ja toimivuus tarkistetaan vuosittain keväisen käyttöönoton yhteydessä, vialliset osat kunnostetaan välittömästi.

Erikseen sovittavat työtehtävät

Järjestelmien korjaustyöt.

Muut kunnossapidon suunnittelussa ja kunnossapidossa huomioitavat asiat

8. Ympäristövaikutukset hautausmaan kunnossapidossa

Hautausmaan kunnossapidossa on syytä jatkuvasti ja enenemässä määrin kiinnittää huomiota ympäristönäkökohtiin. Konkreettisilla toimenpiteillä voidaan hautausmaatöissäkin vaikuttaa ympäristön kuormittavuuteen. Ilmastonmuutoksen jo näkyvät oireet aiheuttavat entistä enemmän haasteita esimerkiksi kasvien talvehtimiseen, kasvintuhoojien määrään, kuivuuteen sekä runsastuneisiin sateisiin. Eniten kunnossapitotoimia vaativat alueet myös kuormittavat eniten ympäristöä.

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN EDISTÄMINEN KUNNOSSAPITOTÖISSÄ:
-melu-, pöly- ja pakokaasujen hallinta esimerkiksi asteittaisella siirtymisellä akkukoneiden käyttöön
-orgaanisten ja muiden jätteiden käsittely (jätteiden erilliskeräys)
-kemikaalien käsittely (luonnonmukaisten tehoaineiden käyttö)
-vedenkulutuksen käsittely (maanparannusaineiden käyttö kasvualustassa, tihkukastelu)
-kasvivalinnat hautausmaalla (kotimaisuus, lähituotteet, perennat, kunta, niityt)
-hulevesiratkaisut
-maaperän tiivistymisen estäminen (koneellisen kunnossapidon välttäminen tietyillä alueilla)
-luonnon monimuotoisuuden vaaliminen (kevyemmän hoidon alueet, hyönteishotellit)

8.1 Kirkon ympäristödiplomi

Lohjan seurakunta hakee lähiaikoina Kirkon ympäristödiplomia, johon sisältyviin tavoitteisiin pyritään kaikilla hautausmailla kiinnittämään erityistä huomiota. Ympäristödiplomilla korostetaan seurakunnan sekä seurakuntalaisten vastuuta ja ympäristönäkökulmien huomioon ottamista kaikessa seurakunnan toiminnassa.

YMPÄRISTÖDIPLOMIA VARTEN TARKASTELTAVAT TOIMET HAUTAUS- JA PUISTOTOIMESSA:
-inventoidaan kulttuuri- ja luontoarvoja
-kiinnitetään huomiota monivuotisiin kasveihin ja kevyemmän hoidon alueisiin sekä vieraslajeihin ja kasvien kotimaisuusasteeseen
-pyritään kemikaalien käytön vähentämiseen ja vedenkulutuksen pienentämiseen
-selvitetään hautauksiin liittyviä ekologisia vaihtoehtoja
-kiinnitetään huomiota koneiden ympäristövaikutuksiin käytössä ja hankinnoissa
-mietitään ympäristönäkökulmia hautojen hoitoon ja vainajien muistamiseen sekä hautamuistomerkkien uusiokäyttöön liittyen
-pyritään hyödyntämään hautausmaiden ympäristökasvatuksellisia arvoja
-koulutetaan hautausmaahenkilöstöä ympäristöasioissa

TOIMENPITEITÄ KIRKON YMPÄRISTÖDIPLOMIN TUKEMISEKSI:
-hautausmaan hoitotöiden ekologisuus
-kasvivalintojen kotimaisuus, soveltavuus ja kestävyys
-kasvinsuojeluaineiden välttäminen
-puidenhoidon suunnitelma
-vähemmällä hoidolla olevat alueet
-liikalannoituksen välttäminen
-kasteluveden menekin seuraaminen
-pienkonebensiinin käyttäminen
-akkukäyttöisten koneiden käytön lisääminen
-liukkauden torjunta sepelillä
-jätehuollon lajittelu, jne.

9. Kunnossapidon resurssit

Hautausmaan hoitosuunnitelma toimii myös omaisuuden hallintatyökaluna. Hautausmaan työtehtävien oikea ajoittaminen ja ajankäytön suunnittelu sekä oikea resurssointi parantaa toiminnan taloudellisuutta. Käytettävissä olevien resurssien selvittämisellä helpotetaan hoitokustannusten laskentaa ja hautausmaiden varojen kohdentamista pidemmällä aikataulilla.

9.1 Henkilöresurssit

Lohjan seurakunnassa hautaus- ja puistopalvelut huolehtii hautausmaiden yleisten alueiden kunnossapidosta ja monista kiinteistötoimen tehtävistä pääsääntöisesti omalla työvoimalla. Ulkopuolisia urakoitsijoita käytetään tarvittaessa työtehtävissä, joihin oma henkilökunta ei veny. Ulkopuolista urakoitsijaa käytetään esimerkiksi haudankaivuussa joissakin aluseurakunnissa.

Hautaus- ja puistotoimi työllistää työharjoittelijoita, työelämään tutustujia, yhdyskuntapalvelijoita ja satunnaisluontoisesti myös vapaaehtoisia, tämä on osa seurakunnan yhteiskunnallista vastuuta.

HENKILÖRESURSSIT LOHJAN SRK HAUTAUS- JA PUISTOTOIMESSA			
Hautausmaa	Nimike	Vakituisuus	Määrä kpl
Pyhän Laurin kirkkomaa	Puutarhuri	Vakituinen	1
	Erityisammattihenkilö	Vakituinen	2
	Kausityönjohtaja	Määräaikainen 7 kk	1
Metsolan hautausmaa	Hautausmaan kausityöntekijä	Määräaikainen 1—6 kk	n. 15
	Puutarhuri	Vakituinen	1
	Haudankaivaja	Vakituinen	1
Virkkalan hautausmaa	Siunauskappelin vahtimestari/ erityisammattihenkilö	Vakituinen	1
	Erityisammattihenkilö	Vakituinen	1
	Kausityönjohtaja	Määräaikainen 7 kk	1
Kirkon hautausmaa	Hautausmaan kausityöntekijä	Määräaikainen 1—6 kk	n. 15
	Puutarhuri	Vakituinen	1
	Seurakuntamestari	Vakituinen	1
Kirkon hautausmaa	Hautausmaan kausityöntekijä	Määräaikainen 1—6 kk	n.5
	Puutarhuri	Vakituinen	1
	Kausityönjohtaja	Määräaikainen 7 kk	1
KARJALOHJA, SAMMATIN, NUMMEN JA PUSULAN ALUESEURAKUNTIEN HAUTAUSMAAT			
Karjalohjan hautausmaa	Puutarhuri	Vakituinen	1
	Kausityönjohtaja	Määräaikainen 7 kk	1
	Suntio/emäntä	Vakituinen	1
Sammatin hautausmaa	Seurakuntamestari	Vakituinen	0,5
	Hautausmaan kausityöntekijä	Määräaikainen 1—6 kk	3
	Seurakuntamestari	Vakituinen	1,5
Nummen hautausmaa	Hautausmaan kausityöntekijä	Määräaikainen 1—6 kk	3
	Seurakuntamestari	Vakituinen	1,5

	Hautausmaan kausityöntekijä	Määräaikainen 1—6 kk	6
Pusulan hautausmaa	Seurakuntamestari	Vakituisen	1,5
	Hautausmaan kausityöntekijä	Määräaikainen 1—6 kk	3
Kaikki Lohjan hautausmaat	Hautustoimen päällikkö	Vakituisen	1
	Työntekijät yhteensä	Vakituiset	17
		Määräaikaiset	50
		Kaikki yhteensä	67

HAUTAUS- JA PUISTOTOIMEN TYÖNTEKIJÖIDEN TEHTÄVÄNKUVAUKSET:

Hautustoimen päällikkö	Vastaa koko hautaus- ja puistotoimen organisaation johtamisesta, toteuttamisesta ja kehittämisestä sekä toimii koko toimialan esihenkilönä.
Puutarhuri	Hautaus- ja puistotoimen tehtävien lainsäädäntöön perustuva järjestely ja tarvittaessa työhön osallistuva työnjohto omalla toimialueellaan. Vastuu hautauksista, hautausmaan ylläpidosta, ympäristöturvallisuudesta, hankinnoista, tilioinneista, rekistereiden ylläpidosta ja kausiväen rekrytoinnista. Tehtävään kuuluu työsuojeluvastuuta, asiakaspalvelua, ohjausta ja neuvontaa sekä lähiesimiestyötä. Puutarhuri vastaa omalta osaltaan kiinteistöistä ja niiden viheralueiden ylläpidosta, oman vastuualueensa kehittämisestä ja sijaistaa vastaavissa tehtävissä olevia. Puutarhurin työpanos koostuu hautausmaasta riippuen 50—80 % hautustoimen työtehtävistä, loput muiden työalojen työtehtävistä.
Erytisammattihenkilö	Toimii puutarhurin alaisena. Tehtäväkuvaan kuuluu hautaus- puisto- ja kiinteistöpalveluiden tuottaminen, haudankaivu, hautausmaiden ja viheralueiden yleishoitoon ja rakentamiseen liittyvät tehtävät, niiden tarvikkehankinnat, työkonoiden käyttö ja huolto sekä vastaavissa työtehtävissä olevien sijaistaminen. Erytisammattihenkilön työajasta 90 % kuluu hautustoimen ja 10 % muiden työalojen työtehtäviin.
Seurakuntamestari ja suntio/emäntä	Toimii puutarhurin alaisena, tuottaa vahtimestari- ja suntiopalveluita sekä hautaus- ja kiinteistöpalveluita. Tehtävään sisältyy haudankaivuuta, hautausmaiden ja viheralueiden sekä kiinteistöjen ylläpitoa, kiinteistötoimen muita tehtäviä, koneiden käyttöä ja huoltoa, asiakaspalvelua, kausityöntekijöiden ohjaamista sekä vastaavissa tehtävissä olevien sijaistamista. Seurakuntamestarin työpanos koostuu toimipisteestä riippuen 20—60% hautustoimen, 40—80% kiinteistötoimen tai muun tehtäväalan töistä.
Siunauskappelin vahtimestari	Tuottaa puutarhurin alaisena hautustoimen palveluita. Pääasiallisena työtehtävänä siunauskappelin tilaisuuksien järjestelyt ja vahtimestaritehtävät, asiakaspalvelu, hautaan ohjaamiset. Mahdollisuuksien mukaan myös kiinteistöjen ja hautausmaan ylläpidon tehtäviä. Tästä työtehtävästä kuluu 55 % hautustoimen, 45 % kiinteistötoimen ja muiden työalojen tehtäviin.
Kausityönjohtaja	Valvoo hautojen ja hautausmaiden sekä muiden viheralueiden hoitoa sekä toimii hautausmaan kausityöntekijöiden lähiesihenkilönä puutarhurin alaisuudessa. Kausityönjohtajalta edellytetään vähintään puutarhurin tutkintoa. Tästä työtehtävästä kuluu 45 % hautustoimen, 55 % haudanhoitorahaston työtehtäviin.
Hautausmaan kausityöntekijät	Tekevät haudanhoitoa tehtäviä, nurmenhoitoa ja haravoimista sekä muitakin viheralueiden kunnossapidon ja rakentamisen tehtäviä. Tehtäväkuvaan voi kuulua myös vastuuta oman hoitoalueen ylläpidosta tai muuten vaativia ammattitöitä sekä muiden kausityöntekijöiden ohjaamista. Kausityöntekijöiden tulee olla työsuhteen alussa vähintään 16 vuotta täyttäneitä. Alle 18-vuotiaille työntekijöille on kiintiö. Tästä työtehtävästä kuluu 50 % hautustoimen, 50 % HHR töissä.

TUTKINNOT JA KOULUTUKSET HAUTAUSMAAN TYÖNTEKIJÖILLÄ:			
Vaadittavat koulutukset/tutkinnot		Lisäkoulutukset (työnantaja kustantaa)	
Tutkinto	Tehtävä	Tutkinto	Tehtävä
Hortonomi, puutarhuri tms. viheralan tutkinto	Hautaustoimen päällikkö, puutarhuri, kausityönjohtaja, seurakuntamestari	Kasvinsuojelututkinto	Puutarhurit, kausityönjohtajat, seurakuntamestarit(osa), erityisammattihlöt (osa)
Suntio	Suntio, seurakuntamestari, vahtimestari	Työturvallisuus	kaikki vakituiset + ktj
Kiinteistöhuollon eri tutkintoja	Seurakuntamestari, erityisammattihlö, vahtimestari	Henkilönostin	käyttävät hlöt
Emäntä, keittiömestari tms.	Seurakuntamestari	Tieturva	käyttävät hlöt
		EA 1	kaikki vakituiset + ktj
		Työhyvinvointi	puutarhurit
		Paloilmoitinkoulutus	puutarhurit, seurakuntamestarit, vahtimestari
		Hygieniapassi	käyttävät hlöt

9.2 Kone- ja työkaluresurssit

Koneita käytetään hautausmaiden ja kiinteistöjen viheralueiden kunnossapitotoimissa, jotka liittyvät pääasiallisesti alueiden ympärivuotiseen peruskunnossapitoon, haudankaivuuseen, hautojen hoitoon, käytäväverkoston ja parkkialueiden sekä viheralueiden ja hiekkakäytävien kunnossapitoon.

Hautausmailla käytettävästä konekalustosta pidetään luetteloa ja ne inventoidaan säännöllisesti.

Tarvittavien koneiden hankinnassa käytetään tarkkaa harkintaa. Tarvittaessa voidaan käyttää vuokrakoneita. Koneiden tavoiteikä vaihtelee hautausmaittain, pienkoneiden käyttöikä on noin 5—7 vuotta. Hautausmaiden kunnossapitoon tarvitaan myös eri käsityökaluja, joiden käyttö on päivittäistä. Joillakin hautausmailla omaisten lainattavaksi on varattu käsityökaluja, kastelukannuja ja kottikärryjä, joiden kunnosta ja riittävydestä on huolehdittava.

KONEET, LISÄLAITTEET JA KÄSITYÖKALUT HAUTAUSMAILLA:		
Koneet	Lisälaitteet	Käsityökalut
Kaivinkone	Kauhat	Lapiot ja istutuslapiot
Kuormaajat	Aurat	Haravat
Traktorit	Hiekoituslaitteet	Kottikärryt
Ajoleikkurit ja puutarhatraktorit	Harjakoneet	Harat ja kanttauslapiot
Työnnettävät ruohonleikkurit	Trukkipiikit	Ruiskut
Siimaleikkurit	Nostokoukku	Harjat
Lehtipuhaltimet	Jyrsin	Letkut ja tihkuletkut, sadettimet
Pensasleikkurit	Lumilinko	Kastelukannut
Raivaussahat	Koura	Oksa-, ruoho- ja raivaussakset
Moottorisahat	Lehti-imuri	Puukot
Roudansulattimet	Lehtikeräimet	Uurnalapiot
Lumilingot	Lana	Hautatarvikkeet
Painepesurit	Peräkärryt	
Paineilmakompressorit	Reunan kanttauskone	
Monitoimilaitteet, joissa mm. jyrsin.		

Muut pienkoneet		

9.3 Turvallisuus hautausmailla

Työturvallisuus on elintärkeää myös hautausmaalla työskennellessä. Turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota kaikissa työtehtävissä. Hautausmaan työnjohto vastaa työturvallisuuden toteutumisesta hautausmaalla tehtävissä toimenpiteissä.

TURVALLISUUSOHJEITA HAUTAUSMAALLA TYÖSKENNELLESSÄ:
-Huomioväristen vaatteiden käyttöä edellytetään kaikissa työtehtävissä hautausmaalla
-Työnantaja hankkii turvakengät, huomioliivin, suojalasit tai -visiirin, kuulosuojaimet sekä muut suojaimet niitä edellyttävien työtehtävien suorittamista varten
-Työnantaja huolehtii henkilöstön kouluttamisesta, perehdyttämisestä ja turvaohjeiden antamisesta ja valvoo niiden noudattamista
-Nappikuulokkeiden käyttö hautausmaan töissä on kiellettyä turvallisuusriskinä
-Työnantaja perehdyttää koneiden käyttöön työsuhteen alussa, työntekijä kuittaa perehdytyksen
-Alle 18-vuotiaita työntekijöitä valvoo aina täysi-ikäinen työntekijä
-Alle 18-vuotiailta työntekijöiltä edellytetään huoltajan suostumus sekä yhteystiedot
-Biologisten vaarojen välttämiseksi työnantaja on antanut mm. hansikkaiden käyttöön ja työvaatteiden puhdistukseen ohjeistuksen, jota henkilöstön tulee noudattaa
-Pölyn- ja meluntorjuntaan kiinnitetään huomiota niitä tuottavissa työtehtävissä
-Työnantaja seuraa henkilöstön kuuloaistia kuulovaurioiden varalta vuosittain
-Kemikaalien käsittelyyn annettuja ohjeita on noudatettava
-Turvallisuutta vaarantavat viat on heti merkittävä varoittavin opastein ja varoitusmerkein
-Vaaraa aiheuttavat turvallisuusuhat korjataan välittömästi
-Korkealla tehtäviin työtehtäviin annettuja ohjeita on noudatettava
-Kaikki turvaohjeet ovat nähtävillä sosiaalituloissa ja luetutetaan henkilöstöllä työsuhteen alussa

10. Kunnossapidon kehittäminen

Hautaus- ja puistotoimessa kehitetään jatkuvasti uusia toimintamalleja sekä uudistetaan vanhoja. Myös konkreettiset uudistukset edistävät alan kehittämistä. Jatkuva kehittyminen on edellytys hautausstoimen tavoitteiden saavuttamiselle. Tavoitteena on tuottaa hautausstoimen palveluita mahdollisimman taloudellisesti, ympäristöystävällisesti ja resurssiviisaasti. Kehittämissaikatauluun vaikuttavat taloudelliset sekä henkilöstöpoliittiset seikat.

HAUTAUSMAIHIN LIITTYVIÄ KEHITTÄMISKOHTEITA LOHJAN SEURAKUNNASSA:
-Kirkon ympäristödiplomin hakeminen 2025
-liittyminen Hautahaku.fi -palveluun
-hautakirjanpidon päivittäminen
-hautaustoimen lomakkeiden uusiminen ja sähköisten palveluiden kehittäminen
-yhteistyö eri toimialojen välillä
-turvallisuuden seuranta ja kehittäminen
-hautausmaiden inventointi
-huoltoalueiden kehittämistarpeita: Virkkalan ja Nummen hautausmaiden kompostikentät
-kiinteistöjen viheralueiden kunnostustyöt, esimerkiksi Mäntynummen seurakuntakodin ja Sammatin leikkipuistojen perusparannus, Saarikon leirikeskuksen parannustyöt
-Metsolan hautausmaan muistolehdon rakentaminen
-Nummen hautausmaan uuden urna-alueen ja muistolehdon rakentaminen
-palkitettujen urna-alueiden palkkien suoristustyöt ainakin Virkkalassa ja Pyhän Laurin kirkkomaalla
-henkilökunnan korttikoulutukset ja muu koulutus, ympäristökoulutus
-asfalttialueiden kunnostustyöt ensisijaisesti Pusulassa ja Metsolassa
-puiden kuntokartoitus ja niihin liittyvät toimenpiteet kaikilla hautausmailla
-ympäristöystävällisempien työtapojen kehittäminen
-seurakunnalle palautuneiden hautojen uudelleen käyttöönotto kaikilla hautausmailla
-ilmastonmuutoksen huomioon ottaminen kaikessa hautausmaan toiminnassa
-perennahoitojen mahdollistaminen hoitosopimushaudoille

Lähteet

Tajakka, H. (toim).(2023). Hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaopas.
Seurakuntapuutarhurit ry.

Tajakka, H. (toim).(2021). Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021.
Viherympäristöliitto ry.

Tajakka, H. (toim.).2020. Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020.
Viherympäristöliitto ry.

Lohjan seurakunta, mukaillen. (2024). Hautausmaakaavat.

Tajakka, H. (toim).(2023). Hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaopas.
Seurakuntapuutarhurit ry.

Vantaan seurakuntayhtymä. (2022). Hautausmaiden hoitosuunnitelma 2022-2023.

